

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Identifikace vývoje na trhu bydlení a objemu pracovních

míst v Rychnově nad Kněžnou

Rozhovory

Autor: Anežka Brhlíková

Studijní program: B6703

Obor: Sociologie obecná a empirická

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: PhDr. Michal Tošner, Ph.D.

Hradec Králové 2019

OBSAH

František	3
Vendula	10
Jan	14
Petr	21
Zuzana	29
Filip	33
Ondřej	41
Ilona	50
Stanislava	61
Milan	71
Realitní makléř	80

František, 24 let, Rodinný dům, Škoda Auto a.s., Kvasiny

T: Takže ahoj.

R: Ahoj.

T: V první řadě bych se tě chtěla zeptat, jestli souhlasíš s tím, že náš rozhovor bude nahrávaný?

R: Ano, souhlasím.

T: Tak, já bych se tě chtěla zeptat, jestli bydlíš v Rychnově, jak dlouho bydlíš v Rychnově a proč zrovna v tomhle městě?

R: Tak, v Rychnově bydlím od svého narození, což znamená 24 let a proč tady bydlím? Protože jsem poblíž v Kostelci nad Orlicí studoval školu střední a tady jsem našel vlastně uplatnění v automobilce, takže tady mám práci, neměl jsem důvod se stěhovat z tohoto města někam jinam.

T: A jaký vidíš třeba plusy a mínusy tohoto města?

R: Plusy tohoto města? Není tak velký, jako třeba Hradec Králové, takže je tady větší klid, je tady podle mě čistější ovzduší možná. Je tady blízko do přírody, do Orlických hor.

T: A nějaký negativa na tom městě vidíš?

R: Zase, jak se váže k velikosti města, tak některé služby jsou nedostupné, takže člověk musí za nima do Hradce a je tady menší nabídka obchodů, ale jo, prostě co patří k tomu malému městu no.

T: Ale jinak v rámci možností se dá říct, že považuješ Rychnov za dobré místo pro život?

R: Považuji Rychnov určitě za dobrou volbu, je to takovej, řekl bych, zlatej střed a asi, asi bych neměnil, hodně bych se kroutil, kdybych měl změnit za nějaký jiný město.

T: Takže neuvažujete o tom, že byste se přestěhovali?

R: Určitě ne. Zatím, zatím pokud teda zůstane práce v automobilce pořád tak dobrá a nebudou propouštět, tak tady chci zůstat.

T: A tak vy bydlíte v bytě, nebo v domečku?

R: Prosim tě, bydlíme v domě, jak vidíš. Ten dům je teda tátův a já jsem tady jakoby v nájmu. Dole jsem umožnil se nastěhovat kamarádovi s přítelkyní, protože se jim narodila malá holčička a byt v paneláku jim byl malej, takže než postavěj vlastní barák, tak obývají spodní patro, takže já mám vrchní a jsem spokojenej.

T: Takže tys říkal, že vlastně bydlíte v nájmu, takže ti přijde cena toho nájmu nějak jako vysoká nebo...?

R: Není, jelikož to je v rámci rodiny, tak se nedá hovořit tak o nájmu, takže...

T: Takže jen tak přispíváš spíš?

R: Takže přispívám a spíš, ty peníze, co by šly za toho pomyslnýho nájmu, tak se zpátky vracej do tý nemovitosti a zařizujou se nový věci.

T: A kdybys byl v roli toho kamaráda, a ten platí teda ten nájem?

R: Ten má normálně regulérní smlouvu s otcem a ten platí nájem.

T: Takže kdybys byl taky ten nájemník, přišla by ti ta cena nájmu jako vysoká, třeba ohledně tvýho platu?

R: Ohledně mýho platu a jako když budu brát v potaz jeho prostory, který on obývá, tak myslím si, že ta cena je víc než dobrá, jakože tady v Rychnově třeba jsou garsonky jedna plus nic za devět až jedenáct tisíc a on vlastně má 3 + kk za podobnou cenu, takže já si myslím že... a navíc je to... není to v paneláku, je v baráku, má zahradu. Malá tady má klid, takže, myslím si, že to je víc než adekvátní.

T: A když je teda Rychnov malé město, je tady dostatek bytů? Jak na prodej nebo k pronájmu, a ne jenom bytů, ale i pozemků.

R: Já si myslím, že od tý doby, co automobilka přešla na osmnácti směnnej systém, že potřebovali velkou masu lidí, tak ceny a poptávka bytů jako a bydlení obecně strašně vzrostla, takže si myslím, že teď je tu nedostatek. Otázka je, jak dlouho ten osmnácti směnnej provoz po tom roce poběží a samozřejmě až tam budou propouštět, tak tam nebude tolik práce a nebude potřeba tam tolik zaměstnanců, tak tady zas ty byty budou podle mě dostupnější no...

T: A když jich je teda teďka málo, zaznamenals nějakou podporu od města vůči těm

lidem, co sháněj byty třeba?

R: Hele, od města, ani člověče nevím, nedoslechlo se ke mně.

T: Myslíš, že není?

R: Já nevím, nevím, nevím, nevím o tom.

T: A tak když nejsou byty ani pozemky, myslíš, že je aspoň dostatek ubytoven?

R: Některý, některý pozemky tady jsou. Třeba tady vedle Nová Sibiř byly pořád nějaký na prodej, otázka je, jak to vypadá teďka, to nevím, ale ta cena za ten pozemek je úplně nesmyslná. Je to strašně předražený, když už teda jsou. Jakže byla ta druhá otázka?

T: Jestli je tady dostatek ubytoven?

R: Jestli je tady dostatek ubytoven?

T: Zvlášť teda pro ty zaměstnance Škodovky?

R: Já teda osobně, co mě napadá, tak snad jenom jedna legální ubytovna a... dvě, dvě, určitě dvě a jinak zbytek, co vím, kde, tak asi úplně moc legální není no... Jakože... Podle mě málo, hodně málo.

T: Takže už ses dá se říct, setkal s nějakou jako nelegální ubytovnou anebo víš o nějaký, kde se tady...?

R: Víám o nějaký nelegální ubytovně, která se tady provozuje.

T: A kolik je tam třeba tak ubytovanejch lidí, jestli tak o něčem víš?

R: Takovýhle informace...

T: Nevíš?

R: Nevím. To nevím.

T: A myslíš, že je třeba dostatek pracovních uplatnění, pracovních míst? V tomhle městě konkrétně?

R: No, díky automobilce a vlastně těm přilehlejm firmám, jako je Qadient, nebo Simolends Plastic, tak myslím si, že těch pracovních pozic je hodně a až možná...

Jen nastává spíš ten problém, že třeba restaurace a tyhlecty podniky nemaj kuchaře, nemaj číšníky. Takže jako pracovní pozice tady jsou, protože všechno, vlastně vycucává ta zóna průmyslová. Koukal jsem, takže pracovní pozice tady určitě jsou.

T: A tak, tys říkal, že teda taky sám pracuješ ve škodovce...?

R: Ano.

T: A jseš tam jako spokojenej? S tou prací, co tam děláš?

R: Jsem tam... Jsem tam spokojenej, protože když to porovnáš třeba s prací, když jsem dřív byl u České pošty, tak přístup jakoby k zaměstnanci je tam podle mě mnohem profesionálnější, protože je tam obrovská masa lidí, maj s tím, podle mě, větší zkušenosti snad než tady na tej České poště a jsou tam lepší benefity pro ty zaměstnance, jo když prostě jeden vypadne z toho týmu, tak se nic neděje. Na poště si člověk bál vzít dovolenou nebo neschopenku, když mu bylo špatně, protože věděl, že to za něj odnesou druhý, že jo? Takže, že určitě oproti tomu, když to budu srovnávat pořád s tou poštou, tak dělám v suchu a dělám pod střechou, dělám, odkroutím si osm hodin, jdu domů, žádný přesčasy a je to výrazně líp zaplacený, takže si můžu dovolit víc, víc, víc peněz poslat do oběhu no...

T: Ale nedá se říct, že by to byla tvoje, jako prvotní volba zaměstnání...?

R: Určitě ne.

T: A cos jako původně chtěl dělat?

R: To je... Tohleto je otázka, na kterou jsem ještě snad sám ani nenašel nějakou odpověď, co, jaký zaměstnání by mě bavilo, tak studoval jsem ekologii a asi, asi možná, něco v tomhleto oboru no, ale nevím, nevím.

T: A, takže se dá taky říct, že jsi s finančním ohodnocení nadmíru spokojenej ve své nynější práci?

R: To víš, že člověk by chtěl brát víc, ale v porovnání s ostatními nabízenejma místama pracovníma, tak tohle je asi nejlíp ohodnocený no... Zatím pořád.

T: A sháněl jsi tuhle práci, jako, nějak dlouho? Nebo...?

R: Já jsem měl takový štěstí, že jsem se vlastně vešel až do poslední náborový vlny,

pro ten, když se rozšiřovala automobilka výrobu, takže ani ne, ani to nedalo moc úsilí. Tahlecta, teď už... Teď už asi jo, protože, teď by to už asi byl problém, protože automobilka má stav, kdy nenabírá, takže...

T: Aha.

R: Teď se akorát mění zalidnění lidí, co třeba odcházej do důchodu, nebo končí jim smlouva, nebo prostě nechtěj tam pracovat, tak třeba nějakých okolo třeba, plácnu padesáti, no padesáti, sedmdesáti lidí za ten měsíc tam je, že nahraděj místa a takhle. Dejme, velký náborů udělali dvě stě až tři sta lidí, ty už tam nedělaj teďka.

T: A přemýšlíš třeba o změně, jako zaměstnání?

R: Přemejšším o kariérním postupu, nebo přemejšším, snažím se o kariérní postup přímo, jako ve fabrice, ve firmě, protože...

T: Takže se dá říct, že ty teď vlastně jseš na Škodovce na páse?

R: Ano, jsem na páse, jako operátor výroby.

T: Takže, nejseš v kanceláři?

R: Ne, bohužel, zatím ne.

T: A když jsme se teda bavili o tom dostatku pracovních míst, nemyslíš si, že Škodovka právě jako utlačuje tyhle ty malé podnikatele?

R: No, to jsem říkal, třeba u těch restauračních podniků, tam třeba, říkám, nemůžou sehnat kuchaře, že kuchař, co by dostal v kuchyni a když to porovná, co by dostal v automobilce jako ten operátor výroby třeba, tak je to úplně někde jinde, no. Určitě ta automobilka znevýhodňuje tady drobný podnikatele.

T: A tak zas by to bylo takový jako začarovaný kruh, nemyslíš, že když by Škodovka dávala hodně peněz, tím by tyhle restaurace přišly o svoje zaměstnance, tím pádem by ti zaměstnanci ze Škodovky neměli se kam jít za zábavou, třeba, dejme tomu.

R: No, já si myslím, že v dnešní době je to určitě, jakože to ubírá ten komfort, že vlastně najít kvalitní restauraci s příjemným personálem tady v Rychnově. Jako není jich tady tolik, na to kolik jich tady je, jestli mi rozumíš. Kolik, je tady hodně restaurací, ale kde by byl příjemnej personál, a dobře by ses tam najedla, tak těch už tady tolik není. Ale zase

v dnešní době, když má každej auto a do Hradce si může dojet, tam jsou zase úplně jiný možnosti, že jo, tak asi v tom úplně začarovaný kruh nevidím. Tady spíš prostě ten Rychnov bude o tyhle služby jako tyhle restaurace ochuzen a lidi budou muset zatím dojíždět, pokud ta automobilka bude trvat. Ale já si myslím, že to moc dlouho trvat nebude a bude to tady druhý Detroit.

T: A ještě jak jsme se bavili o těch ubytovnách, nemyslíš, že by pro Škodovku bylo jednodušší, kdyby si sama vystavila vlastní ubytovnu pro tyhle zaměstnance?

R: Já vím, že Škodovka stavěla nebo respektive v Opočně byly postaveny baráky, byly tam nějaký dohady asi s majitelem, že neměl na zaplacení nebo něco, byly tam hrozně dlouho rozestavěny bytové jednotky a vím, že Škodovka to odkoupila a předělala právě na byty, jestli to bylo v rámci ubytovny nebo si to pronajímá jako byty přímo, to nevím, ale vím, že se o to Škodovka zasloužila a že tam bydlej zaměstnanci. Ale tady v Rychnově přímo mě nic takového nenapadá, že by Škodovka udělala, i zaplatila, postavila.

T: A nemyslíš, že by to pro ni jako bylo fakt výhodný?

R: Asi by to, nevím jestli, otázka je, proč to ještě neudělali ještě, kdyby to pro ně bylo výhodný, tak proč to ještě neudělali. Nevím, jestli by to pro ně bylo výhodný, asi možná jo, mohli by natáhnout víc lidí z větší dálky, kdyby jim tady mohli nabídnout ubytování jenže v Týništi, mají myslím, že ubytovnu oni to takhle rozfrkaj všude možně tady po okrese v Rychnově přímo.

T: No tak ono je jako tak hodně takhle ubytoven v okolí, ale je to hodně ubytovanýma těma lidma z ciziny nebojíš se třeba, že by vznikala nějaká kriminalita? Nebo něco podobnýho?

R: Jako měl jsem sám zkušenost, kdy mně vlastně napadl jednou vožralej Polák, to jo, ale když to porovnáám s... Jako až tak tolik kriminality tady nějak úplně neshledávám, protože já jsem tady nahoře na Sibiři a co se děje dole ve městě tak dokud někdo nepoví tak nevím žejo.

T: ehm nějakej vodříznutej jo? A ještě mně napadlo když teda bydlíte v bytě nebo baráku po rodičích, nepřemýšlel byste že by jste stavěli sami někde? Třeba jinde?

R: Jako přemýšlel jsem, ale když tady vlastně otec má dvě nemovitosti tajdle nahoře na Sibiři. Tak na druhou stranu tak pro mě není potřeba stavět další, protože říkám

ty pozemky tady v Rychnově přímo nejsou úplně laciný a myslím si, kde teďka bydlíme, je hodně dobrá adresa. Je tady klid a mě do stavby baráku nic nežene, takže asi zatím ne nepřemejšším.

T: No už mě nějaký otázky nenapadaj, ale kdybys ses chtěl, vrátit k nějakému tématu, tak bavili jsme se o práci, bydlení, o Rychnově. Tak jestli jsem ještě zapoměla, co bys chtěl ještě jako dodat, klidně jako můžeš...Myslíš si, že se jako Rychnov třeba za posledních pět let nějak výrazně změnil? A jestli jo, tak v čem?

R: No změnil, určitě se změnil v tom návalu vlastně těch novejších pracovníků no určitě jako. Já nevím víc obchodů bych řekl, že tady vyrostlo, díky tomu Kaufland, kvůli tomu se vlastně zbořila stará fabrika Perla, že jo. Je tady nově opravený nádraží vlakový, jezdí tady celkem slušný vlakový soupravy, to dřív tady nebylo, když automobilka nebyla v takovém rozmachu, no jakože ta automobilka i do těch silnic a té úpravy pumpujou docela dost peněz, si myslím. Takže ano jo ona tu splácí takovou pomyslnou daň, jakože tady je a tady ty lidi, co tady bydlej, aby z toho taky něco měli. Ona vlastně má i takový ty projekty na výsadbu novejších lesů, jakože třeba by si šla směrem na Lukavici nahore tak tam je to hodně vysázený od nich. Nevím no.

T: Takže si myslíš, že jako Škodovka plus pro tenhle okres? Nebo v podstatě pro kraj?

R: Já si myslím, že určitě protože, základ je mít práci no, voni práci dávaj takže, takže určitě plus, stoprocentně, a to co k tou vede takový ty mínusy jakože jsou tady Poláci, no tak tady jsou. Tak nedělej bordel, když je nedostatek Čechů, tak hold musej šahat za hranice no.

T: No a ještě mě napadá. Slyšels o plánovaném obchvatu? Kolem města?

R: Slyšel, slyšel.

T: Co si o tom myslíš?

R: Tak stoprocentně dobrej nápad, protože ty kolony, když se vlastně střídaj směny, tak jsou třeba i na půl hodiny a myslím si, že obchvat by to hodně vyřešil. Akorát mně mrzí, že mi přijde, že s tím moc nespěchaj no. Že ta byrokracie a s tím to papírování a nějaký průzkumy, že to docela brzdejí, že čím dřív by byl, tím by to bylo lepší. Aby nakonec automobilka neopustila od toho osmnácti směnného provozu a situace na silnicích by se uklidnila a oni by začali stavět obchvat.

T: A ty sám teda pracuješ v automobilce, ty jezdíš autem do práce?

R: Jezím autem do práce a vozím s sebou jednu kolegyni a jednoho kolegu, no.

T: Takže strávíš tu půlhodinu v koloně?

R: Když to někde neobjedu a nestihnu vyjet dřív. Tak tak i tu půlhodinu se tam dá strávit no.

T: V kolik tak musíte vyjíždět hodin, abyste to všechno stihli?

R: Jelikož oni pracují na druhý straně fabriky tak jim to vlastně trvá, než dojdou k autu o patnáct minut dýl než mně, takže já kdybych jezdil sám tak vyjedu v celou pět, v šest a žádnou kolonu vlastně nestihnu a jsem doma vlastně ve čtvrt, a oni ve dvacet přicházej. Když teprve ve dvacet vyjíždíme tak se domu dostanem tak v celou no, po třetí hodině.

T: No, tak jo tak já ještě dám na závěr ještě kategorizační otázku: kolik je ti let?

R: 24 let

T: Tak já ti děkuju.

R: Jo nemáš zač.

Vendula, 26 let, Rodinný dům, Mateřská dovolená

1. Bydlíš v RK?

- momentálně v Rychnově nebydlím, bydlela jsem tam jako malá (do svých 4 let) a teď rok zpátky (leden - prosinec 2018)

2. Proč bydlíš v RK?

- byli jsme v situaci, že jsme s manželem, oba studenti, s malou dcerou bydleli v dětském pokoji manžela, u jeho rodičů v HK, kvůli škole. A do toho jsem podruhé otěhotněla, začali jsme rekonstruovat dům u Vamberka a manžel absolvoval předstátnicové praxe v nemocnici v Ústí n. Orł. a naskytla se nám možnost bydlet dočasně v prázdném bytě mojí tety v Rychnově, tak jsme moc dlouho neváhali. Jednak jsme to měli kousek všude, kam bylo potřeba často jezdit (Ústí, Vamberk, gynekolog v Kostelci, pediatr v Doudlebách,

a porodnice v RK, kde jsem plánovala родit) a také po našem přestěhování se zlepšily vztahy s oběma našimi rodiči (při společném soužití to bývá občas ponorka) a prospělo to i nám jako rodině, že jsme jako rodina mohli a vlastně museli začít fungovat.

3. Jak dlouho bydlíš v RK?

- bydleli jsme tam necelý rok

4. Jaké jsou + a – lokace?

- + lokace jako města jsem popsala výše - měli jsme to všude kousek, a kdyby nebyl minulý rok tak hektický pro nás, jak byl, určitě bychom využili i blízkosti hor a dobré dostupnosti autobusem, ev. autem. je odtud dobré spojení i na Hradec, ev. Prahu. Rychnov má hezké okolí. Pokud se jedná o lokaci bytu, ve kterém jsme bydleli - tak byl na sídlišti na kraji RK, ale i tak to byl relativně kousek do obchodu, centra, do parku na houpačky.

- - lokace Rychnova jako města mě nenapadají. Mínusy lokace bytu - rozpálené planiny kolem.

5. Považuješ Rychnov nad Kněžnou za dobré místo pro život?

- Rychnov naším cílem nebyl, chtěli jsme domeček se zahrádkou, který bychom si v Rychnově mohli hodně těžko dovolit. Pokud by ale naše situace byla jiná a neměli jsme možnost bydlení, jakou máme, pak bych, myslím, v Rychnově žila ráda a líbilo by se mi tam. Je to hezké město.

6. Co pro tebe Rychnov nad Kněžnou znamená?

- vytrhl nám trn z paty. Je to město, kde mám kamarády, kam jsem 8 let jezdila do školy, a nějakou dobu bydlela.

7. Přemýšlel/a jsi někdy o přestěhování do jiného města? Z jakého důvodu ano, z jakého důvodu ne?

- o stěhování jsme věděli už ve chvíli, kdy jsme se stěhovali do Rychnova. Chtěli jsme domeček se zahradou, dost velkou pro naše pěstitelské a chovatelské plány a kde by si mohli děti hrát. Také jsme se chtěli vyhnout "smradům" z aut, které prostě ve městech jsou, snížit hluk a osvětlení, ve kterém žijeme. A bydlet v místě, které není tak hektické a kde všichni ostatní kolem jen nespěchají někam.

8. Je podle tebe v Rychnově nad Kněžnou dostatek bytů k prodeji/pronájmu?

- upřímně nevím, myslím si, ale že je jich spíš méně, než je poptávka

9. Bydlíš v nájmu nebo jste vlastníkem bytu?

- byl to byt po mojí tetě, nájem jsme neplatili a nebyli jsme ani vlastníci

10. Je cena nájmu vysoká? Proč ano, proč ne?

- ceny nájmu, i prodejní ceny bytů v Rychnově jsou přemrštěné, někde dosahují až skoro cenám za byty v Hradci, což mi přijde dost nepatřičné

11. Jak velké měsíční výdaje máte za bydlení?

- v bytě jsme neměli žádné výdaje za bydlení, byl to pomoc od rodiny

12. Zaznamenal/a si podporu od města v rámci bydlení?

- nezaznamenala

13. Myslíš, že je v okolí dostatek ubytoven pro dojíždějící zaměstnance ze ŠKODA AUTO?

- upřímně nevím

14. Myslíš, že by pro Škoda Auto bylo výhodné postavit vlastní ubytovnu? Proč ano, proč ne?

- zní to zajímavě, + by bylo určitě možnost ubytovnu vhodně umístit, a asi by se tím zvýšila i kapacita ubytování; ale opravdu nevím, jestli to je potřeba

15. Je podle tebe v Rychnově dostatek ubytoven? Víš kolik jich tady je?

- nevím

16. Myslíš, že jsou v Rychnově i nějaké nelegální ubytovny?

- slyšela jsem, že by tu něco takového mělo být, ale nevím nic oficiálního

17. Myslíš, že je v RK a jeho okolí dostatek pracovních míst? Proč ano, proč ne?

- myslím si, že pracovních míst je dostatek a pokud někdo opravdu pracovat chce, práci si najde. Manžel shánět krátkodobou brigádu, na 3 měsíce, než dokončí školu a bude moc nastoupit do práce, na prvním místě kde se zeptal slibovali, že ho vezmou a nakonec nic a na druhém ho vzali během hodiny. a to na pozici poštovního doručovatele, kde není třeba žádné speciální vzdělání a věděli dopředu, že tam bude jen tři měsíce.

18. Zajímáš se o tuto problematiku?

- pokud najdu nějaké články o této problematice a mám čas, tak si je přečtu, ale aktivně je nevyhledávám.

26. Jaký byl impulz pro odstěhování se od rodičů?

- jak už jsem psala výše, ale k rozhoupaní dost pomohlo moje druhé těhotenství, začínající rekonstrukce, občasná ponorka v třígeneračním soužití a také ta možnost volného bytu.

27. Podpořila tě rodina v osamostatnění? Pomohla ti finančně?

- podpořili nás víc než velkoryse, všichni. Finančně nám rodiny zaštilili vlastně téměř celou rekonstrukci současného bydlení, bydlení v bytě jsme měli vlastně zadarmo. Veškeré náklady na běžný provoz jsme hradili ze svého.

- pomohlo to také rodinným vztahům, a asi jsme i stoupli v očích našich rodičů, že to opravdu zvládneme a nemusí mít o nás starost.

28. Jak dlouho jsi uvažoval/a o přestěhování? Co konkrétně rozhodovalo?

- uvažovali jsme o tom cca 3 měsíce, ale spíše než "jestli vůbec se přestěhujeme" to byly úvahy "kdy se přestěhujeme", nakonec jsme počkali na konec mého semestru. rozhodovalo hlavně už předem domluvené a zajeté hlídání pro naši dceru.

29. Z jakého důvodu jsi se přestěhoval/a do Rychnova nad Kněžnou?

- naskytla se nám možnost a hodilo se to jako výchozí bod pro vše, co jsme potřebovali zvládat zařizovat

30. Zvykl/a sis na život v jiném městě?

- myslím, že jsem si zvykla celkem rychle, navíc pro mě Rychnov nebyl neznámým městem.

31. Považuješ město Rychnov nad Kněžnou už za svůj domov?

- za svůj domov jsem Rychnov nikdy nepovažovala, domov je pro mě místo, kde mám rodinu a je celkem jedno kde to je.

32. Z jakého důvodu plánuješ stěhování z Rychnova nad Kněžnou?

- jak už jsem psala výše, chtěli jsme něco jiného

33. Kam plánuješ svůj přesun? Je to v okolí Rychnova nad Kněžnou?

- jedná se o hodně okrajovou část Vamberka, máme to asi 5-7 min dojezdovou dobu na začátek Rychnova

34. Kolik je ti let?

- 26 let

Jan, 26 let, Byt – nájem, Překladatelská společnost

T: Ahoj.

R: Ahoj.

T: Já bych se tě v první řadě chtěla zeptat, jestli ti nevádí, že náš rozhovor bude nahrávaný.

R: Samozřejmě, že mi to nevádí.

T: Tak začneme. Já bych se tě chtěla zeptat, jestli bydlíš v Rychnově, proč tady bydlíš a jak vůbec dlouho.

R: Tak, ano bydlím v Rychnově. Bydlím tady už celých 26 let svého života. Bydlím zde proto, že jsem se tady narodil. Bydlí tady moji rodiče, takže asi není zatím důvod odcházet někam jinam.

T: ehm, takže se dá říct, že považuješ Rychnov za dobré místo pro život?

R: Já si myslím, že ano protože já nejsem moc fanouškem takových těch velkých přeplněných měst, kde není místo k zaparkování, takže já si myslím, že Rychnov je tak akorát přesně pro mě.

T: A jaké vlastně vidíš plusy a mínusy téhle lokace?

R: Tak pokud jde o plusy, tak je to určitě klidný prostředí, protože tady není zase takový provoz. Není tady takové množství lidí, určitě je tu i krásná krajina, protože odsud má člověk strašně blízko k horám. Takže jak v létě, tak i v zimě si může zajet na lyže. Ty mínusy, já nevím, já nejsem moc fanouškem těchto přistěhovalců za prací, takže i ta blízkost k tomu Polsku, potkávání různých těch skupinek těch pracovníků není zrovna pro mě, takže to беру jako mínus. Tu blízkost k těm Polským hranicím, to že tady pracuje tolik Poláků.

T: A přemýšlel jsi někdy z nějakého důvodu, že by ses přestěhoval do jiného města?

R: Přemýšlel, a to hlavně kvůli tomu, že studuju ještě v Hradci dálkově školu cestovního ruchu na univerzitě a bohužel pokud to dostuduji, což doufám, že ano, tak v tom oboru tady v Rychnově není možnost práce, takže já se budu asi muset přestěhovat někam jinam, kde v takovém oboru najdu práci. Teda samozřejmě nejlepší by bylo, kdyby to bylo buď tady, nebo v Hradci Králové, kde bych to měl na to dojíždění a dalo by se to zvládat, ale pokud jde o ten cestovní ruch tak je možný, že to bude muset být asi Praha.

T: A ty bydlíš sám nebo s rodiči ještě?

R: Už rok bydlím sám.

T: A bydlíš v bytě, domečku, ...?

R: Bydlíme s přítelkyní v bytě dva plus jedna, protože ono je to teda byt rodičů, ale jelikož oni ho pronajímali a bydlí v domečku, tak jsme se rozhodli s přítelkyní, že už bychom zkusili bydlet sami, takže nám rodiče byt uvolnili a my v něm teď žijeme.

T: Takže platíte nájem?

R: Platíme pouze nájem nebo spíš takhle, energie. Není to nájem pro rodiče, že jo, jsou to spíš jenom energie, ty platíme.

T: A kdyby se stalo to, že by vám rodiče teda ten byt neuvolnili a vy byste si hledali nějaký byt v Rychnově, nastala taková situace? Koukali jste se po nějakých bytech?

R: My jsme se ani nekoukali, protože jako já jsem od začátku věděl, že ten byt jakoby budu moct využívat, ve chvíli, kdy prostě na to budu mít jak finance, tak i nějakou tu náladu nebo to směřování, ale samozřejmě občas jsem se tak jako kouknul, jestli bych v Rychnově dokázal najít něco jiného. Pokud by takováto možnost nebyla, nebylo by to zrovna jednoduché, ale něco by se zde zašlo.

T: Přišly ti ceny nájmu nějak razantně vysoké?

R: Přišlo mě to, na to, že je Rychnov takové spíš menší město, tak mě to přišlo ty ceny takový asi jako třeba v Hradci, takže dalo by se říct vysoké, ale to neumím přesně porovnávat, kolik by tak ty ceny měly být, ale přijdou mě spíš vyšší.

T: A dokázal bys mi říct, jak vysoké jsou vaše měsíční výdaje za bydlení? Stačí v procentech.

R: Jak to myslíš jako v procentech, jako kolik vydáme peněz tak kolik z toho je na bydlení za ten měsíc?

T: Ano.

R: No, počítejme nájem, nebo nájem, energie plus samozřejmě strava. Tak já si myslím, že to je tak 70 % našich výdajů měsíčních.

T: To je docela dost.

R: To ano, no, protože asi teď hraje hlavní roli to, že jsme se nedávno přestěhovali, takže ty finance nemůžou putovat jinou cestou zatím moc, ale i tak že jo. Když někam člověk jede, tak tak furt minimálně 10 000 za to bydlení měsíčně utratí.

T: Tak jestli jenom 10 000 tak to máte docela dobrý takhle na Rychnov. Tam jsou i jako vyšší ceny než ...

R: Ono tam hraje velkou, ehm ehm, pardon, velkou roli, to že platíme jenom ty energie, že jo. A, ty zálohy tam zase nejsou tak vysoký, takže to je asi ten hlavní plus, no. Asi kdybychom platili i nájem tak jsem viděl samozřejmě byty s nájmem chodit za 15, když jsou fakt pěkný tak za 18 000, ale to naštěstí není náš problém.

T: A zaznamenal jsi vůbec nějakou podporu od města v rámci bydlení? Že by sis zažádal o nějakou pomoc?

R: Jako slyšel jsem o něčem, že by tady mělo být pro mladé rodiny, něco podobného bylo i v Hradci, co si tak pamatuji. Ale nějak víc jsem se do téhle problematiky nepouštěl dál, protože jak říkám, nebyl to náš problém v tomto směru.

T: A myslíš si, že je v Rychnově dostatek bytů buď k prodeji, nebo k pronájmu?

R: Já si myslím, že ano, ale asi to není v takové míře, aby to uspokojilo tu poptávku. Protože vím, že pár mých kamarádů hledalo taky vlastní bydlení a ono jako v dnešní době, když jsi student nebo začínáš pracovat, tak si nemůžeš dovolit zase tak drahé byty. Takže hledáš něco menšího a ti, kteří hledali něco menšího, za dobrou cenu, tak zjistili, že zase takových nabídek tady v Rychnově není.

T: A myslíš, nebo jak jsi mluvil o dojíždějících lidech za prací, tak myslíš si, že je tady pro ně dostatek ubytoven nebo dostatek místa, kde můžou složit hlavu?

R: Já jsem si nejdříve myslel, že ano, protože jsem nevěděl, kolik přesně třeba v Kvasinách pracuje těchto pracovníků z jiných zemí, nebo i z jiných měst. Ale překvapilo mě docela, když jsem slyšel, že ne. Že je tady ještě málo, jako míst na přespaní nebo na ubytování pro tyto pracovníky a myslel jsem si, že třeba v dnešní době, že třeba bývalé kino přestavují na další ubytovnu, což se nakonec nepotvrdilo. Tam naštěstí bude knihovna, ale myslím si, že ne, že je tady stále málo ubytoven a pokud jde o další věc, co jsem slyšel, je že by měli stavět nahoře někde poblíž, myslím, plaveckého bazénu. Že by jim snad měli stavět nějaké ubytovny. Ale to si myslím, že je až budoucnost. Takže ne, nemyslím si, že tady mají dost ubytoven, ale zase ...

T: Víš vůbec, kolik je tady v Rychnově ubytoven, legálních?

R: Dvě?

T: No, trošku víc, ale, ...

R: No prosím, to je ono ...

T: Slyšel jsi někdy o nelegálním ubytování v Rychnově?

R: Slyšel, ale nevím, nějak jsem, ... Je tady hodně nelegálních ubytoven?

T: Tím, že jsou nelegální tak nejsou nějak zaznamenaný.

R: Jasně.

T: Tak nejde říct, jestli jich je tady hodně nebo není. A myslíš si, že je vůbec v Rychnově dostatek pracovních míst?

R: Tak ono hodně asi Kvasiny zabírají jako hodně pracovních míst, ale zase tam taky nechce pracovat každý, že jo, někde u pásu. Ale když jsem třeba já hledal práci, tak jsem měl jenom štěstí, že se mi jako poštěstilo od kamaráda se dostat na jednu pracovní pozici. Ale asi kdybych já teď po střední škole hledal v Rychnově práci, tak by to bylo hodně těžký. A musel bych začít jít dělat buď do Kvasin, nebo třeba do nějakého obchodního centra, do Penny, do Lidlu, takže moc ne. Myslím si, že tady není tolik pracovních míst.

T: Ehm, ... Ty jsi tady teda nakousnul, že ještě studuješ vysokou školu, že je ti 26, tak kde teda vůbec pracuješ, abys to dokázal skloubit s vysokou školou?

R: Já jsem začal pracovat v jedné pobočce překladatelské firmy, která má teda jakoby sídlo hlavně v Hradci Králové, ale já využívám práci z domova hodně. Takže tam dojíždím, jenom pokud jde o nějaké projekty, takže to i odpovídá i na tu otázku, jestli si myslím, že tady je hodně pracovních míst, to si myslím, že není, když já musím být jakoby částečně v Hradci a částečně můžu pracovat tady doma, ale oni mě hodně umožňují. To, že můžu studovat i pracovat najednou, a to si myslím, že v dnešní době zase tolik firem neumožňuje, protože hodně mých spolužáků samozřejmě pracuje a sami tvrdí, že mají problém se dostat vždycky do té školy, protože máme školu pátek odpoledne a soboty dopoledne a hodně mých spolužáků má prostě problém s tím se v pátek odpoledne do té školy dostat. Protože zaměstnanci jim prostě nedovolují vycestovat do toho Hradce za školou. Což mě naštěstí povolili, takže můžu v klidu studovat a do toho i pracovat.

T: A jsi se svojí prací spokojený?

R: Ano, jsem. Mám vždycky... Přijdu si na sedmou, jsem tam osm hodin, když ne tak můžu pracovat z domova zase osm hodin, takže já jsem naprosto spokojený. Navíc vím, že když prostě ve tři hodiny zaklapnu počítač, pokud tam zrovna není ještě něco, co potřebuju naléhavě vyřídit, tak vím, že když ve tři hodinu zavřu počítač a odejdu domů, nebo doma když ho zavřu tak vím, že mám čistou hlavu a nemusím dál na nic myslet.

T: A jsi spokojený s finančním ohodnocením svojí práce?

R: Tak já si myslím, že tím, že to je v Hradci, tak jakoby tam ty platy jsou v některých firmách lepší, třeba než tady. Takže pokud jde o tuto firmu tak jsem byl až překvapen, jak dobrou finanční bázi nebo finanční základ mi dali. A navíc jak dobře mě ještě dokázali rozpočítat do budoucna, pokud u nich vydržím, bonusy, příspěvky, pokud jde třeba na stravování ještě navýšit. Nebo pokud jde o navýšení mzdy, oni mají pravidelně každý rok plus ještě za prodloužení smlouvy, dávají něco. Takže já jsem naprosto spokojený. A myslel jsem si nejdřív teda, že to nebude tak, ale díky tomu, že ono je to opravdu globální společnost, která je skoro v nějakých 40 zemích světa, tak oni ty peníze mají. Takže já jsem spokojen, ano. Na to, že je mi 26 let, a ještě jsem stále jenom se střední školou, tak si myslím, že vydělávám v dnešní době nadprůměrně.

T: Honilo se ti někdy hlavou, nebo přemýšlel jsi o změně povolání nebo změně práce?

R: Uvažoval jsem o tom hodně, ale jenom vždycky pokud to bylo ... V bývalých pracích jsem o tom uvažoval během chvilky, ale tady už budu teď rok posledního února. Takže 1. března to bude rok, co jsem přesně sem nastoupil a od té doby jsem snad o změně povolání uvažoval jen jednou, a to, když jsem musel řešit něco opravdu složitého a nedostával jsem takovou podporu od manažerů ze zahraničí. Ale to bylo spíš jenom takový to, že ach jo, to je špatný den, nechtělo by to něco jiného, ale od té doby určitě ne. Plánuju jakoby určitě změnit jednu pozici, protože chci pracovat v tom cestovním ruchu, když už to studuju. Ale bude to spíš, až vystuduju ještě celkově vysokou školu a stále mě čeká letos bakalář a pak dva roky inženýra, takže do té doby to řešit nebudu. Jestli změnit práci nebo ne.

T: Ty jsi tady před tím nakousnul, že ti vadí lidi, který sem jezdí za prací, je to z nějakého konkrétního důvodu, jakože se třeba bojíš jít ven, že by hrozil nějaký útok nebo něco takového. Nebo jenom prostě to, že máš, dá se říct nesnášenlivost rasy.

R: Ne to rozhodně ne, to jako mě rozhodně nevadí, odkud ty lidé jsou, a to nemluví jen o lidech, kteří sem dojíždějí ze zahraničí, to jde i o lidi, kteří sem dojíždějí z jiných měst a stejně tady přespávají. Nebo jsou tady ubytovaní a jde to spíš asi z osobní zkušenosti, protože když někdy takhle člověk jde, že jo na procházku nebo i z města večer v pátek, v sobotu i v týdně tak prostě je vidět, že ty skupinky těchto lidí, a to nemusí být samozřejmě jenom oni, ale tak člověk pozná, když jsou z jiné země, tak vidíš ten bordel,

co po sobě nechávají, nebo jak se dokážou chovat občas. Samozřejmě nejde o všechny, ale občas to je prostě moc.

T: A tak ty jsi teda říkal, že v Rychnově bydlíte, máte tam byt, tak plánujete se tam usadit nějak na dyl nebo primárně se za ty tři roky odstěhovat kvůli práci, až budeš mít toho inženýra?

R: Hm, to bude asi všechno záležet na tom, jestli já zvládnu teď dostudovat bakaláře, jestli potom dokážu vystudovat toho inženýra a jaká bude pracovní nabídka v té době, přeci jen to jsou ještě nějak dva a půl roku, než to dostuduju, ale taky velkou roli bude hrát to, že já na toho inženýra plánuju jezdit do Prahy. Zase kombinované studium dálkově, takže škola bude opět v pátek odpoledne a sobota tentokrát celý den, jednou za čtrnáct dní, a bude to teda v té Praze, kde já se třeba bych už mohl při tom studiu začít poohlížet, jestli by náhodou nebyla nějaká možnost pro mě tam začít pracovat hnedka po škole. Samozřejmě ze začátku by to bylo asi nějakým stylem dojíždění, než bych si našetřil ještě nějaké peníze, přeci jen v té Praze je ten nájem o něco větší. No, ale potom by to určitě bylo už na dyl, ale jak říkám, všechno záleží na těch titulech ze školy, a to, jestli se vůbec nabídne někde něco.

T: Takže kdyby to třeba náhodou, musíme zaklepat, kdyby to náhodou nevyšlo, tak je možnost, že byste se v Rychnově usadili a zůstali třeba v bytě nebo si třeba postavili barák nebo něco takového?

R: Ehm, určitě. Tak jako kdyby se tady naskytla ta příležitost, že bych tady pracoval v práci, která mě vyhovuje, která je opravdu k tomu mému studiu, když už to tedy studuju. Tak bych se tady určitě usadil, ale uvažujeme samozřejmě do budoucna o baráčku, protože byt máme dva plus jedna a pokud bychom chtěli třeba dvě děti, dám příklad, tak tam by se to hodně těžko jakoby, abychom měli všichni komfort.

T: No, ale neuvažovali jste o tom, že byste si třeba parcelu koupili už dopředu? Protože teď Rychnov na konci minulého roku vydal vyhlášku nebo usnesení o prodeji pozemků nad nemocnicí. Jmenuje se ta část Velká Láň a tam je asi dvanáct pozemků na prodej a je zde malý zájem od uchazečů, že pouhých šest nebo čtyři se nakonec přihlásili o koupi takovýchto parcel. Tak nepřemýšleli jste, že byste si koupili nějakou parcelu dopředu, a kdybyste se nakonec rozhodli, že byste šli do Prahy, tak že byste ji prodali?

R: Tak o tomhle jsme opravdu zatím neuvažovali, protože za prvé nemáme ještě ... My oba dva ještě studujeme, oba dva máme ještě dost jiných starostí, než to abychom už přemýšleli o nějakém budování baráčku nebo navíc jak říkám, teprve před rokem jsme se přestěhovali do toho bytu. Kdybychom už teď začali ihned uvažovat o tom, abychom si koupili parcelu, tak to by bylo moc. Navíc jak již jsem zmínil, do toho bytu jsme teď investovali velké množství peněz, abychom ho celý zrekonstruovali, abychom ho měli pěkný a abychom se teď nějak uchytili na nějakou hypotéku, kvůli parcele, kterou třeba nakonec i prodáme tak to mi přišlo přeci jen takové zbytečné a hloupé.

T: No mě už jako moc otázky nenapadají, tak jestli tě nějaká zaujala, o které by ses chtěl třeba ještě rozpovídat tak teď máš jako klidně možnost.

R: Já si myslím, že asi jsem se rozpovídal až moc, kdybych se já rozpovídal o nějaké otázce, tak bychom tu taky mohli být do večera.

T: Tak jo, tak já ti děkuju a na závěr jenom poprosím o kategorizační otázku, a to kolik je ti let?

R: 26.

T: Děkuju.

R: Není zač.

Petr, 30 let, Byt – nájem, Dodavatel pro Škoda Auto

T: Ahoj.

R: Ahoj.

T: Já bych se tě v první řadě chtěla zeptat, jestli ti nevadí, že náš rozhovor bude nahrávaný.

R: Ne, nevadí.

T: Tak, chtěla bych se teda zeptat, jestli bydlíš v Rychnově. Proč tady bydlíš a jak dlouho tady bydlíš?

R: Tak, bydlím v Rychnově už to je od roku 2011, takže osm let. A bydlím v nájmu, protože jsme sháněli nějaký bydlení, který bude blízko práci, abysme se mohli osamostatnit a zažít si to prostě s partnerkou, no.

T: Takže bydlíš v nájmu. A jsou tady ceny nájmu nějak jako rozhodně vysoký?

R: To záleží, s čím to srovnáváš. Mně to třeba přijde vysoký. Ale my máme zrovna štěstí, že neplatíme tolik.

T: Takže když si to srovnáš s nějakým tvým platem, tak jakou část toho dělá jenom nájem? Stačí procentuálně. Nemusíš jako částku.

R: Asi patnáct, dvacet procent.

T: To je docela dost. Dává Rychnov na to nějakou jako dotaci nebo pomoc v bydlení nebo tak?

R: No, tak napadá mě jenom snad nějaký příspěvky na bydlení v hmotný nouzi nebo tak. Ale nedošáhne to.

T: Co bereš jako plusy a mínusy vlastně Rychnova, že tu bydlíte už osm let?

R: Rychnova? No, já jsem měl výhodu, že jsem to měl v místě bydliště, takže v místě práce a nemusel jsem nikde dojíždět. Teď to mám taky blízko a hlavně jakoby i rodina bydlí všude po okolí. Takže když něco vyřizujou ve městě, tak se vždycky u nás můžou stavít. A my si taky můžem pro všechno zajít, protože to máme kousek.

T: A nějaký mínusy tady na tom městě vidíš?

R: No, tak jelikož sám pracuju pro dodavatelskou firmu ve Škodovce, tak prostě vidím, že ta doprava to úplně nestíhá. Když se opozdím v práci, tak ze Solnice pět kilometrů jedu půl hodiny. Ale jinak se mi v Rychnově docela líbí.

T: Tys načal Škodovku. To je taky jeden z problémů v mé práci. Tak bych se chtěla zeptat. Ty pracuješ přímo pro ni?

R: Ne, u dodavatele. Taky v průmyslový zóně.

T: A když jsi řekl, že bydlíš v Rychnově a pracuješ jakoby pro Škodovku. Myslíš, že je dostatek ubytoven pro zaměstnance z tohoto závodu.

R: Určitě by jich mohlo být víc. Ale myslím si, že nejen ubytoven, ale celkově bytů.

T: A myslíš, že je s tím teďka nějaký razantní problém? Přímo jako teď nebo už se to táhne nějakou delší dobu? Myslím jako s tím bydlením.

R: No tak ono se to netýká jenom Rychnova, protože je to všeobecně v republice. Je nedostatek bytů, protože je hodně složitý získat to povolení, že by stavět mohli, ale než se vyřídí všechny formality a sežene se lokalita, tak že to dlouho trvá a tím, že ta Škodovka to v posledních letech dost nastartovala, tak zaostávala prostě ta sociální oblast s tím rozvojem, kolik lidí tam pracuje nebo dojíždí. Slyšel jsem třeba názory lidí, co žijí z daleka, že třeba tady shání nájem nebo chtěli by se tu usadit, ale buď je to drahý, nebo se to dlouho shání. I když je něco plnýho.

T: Takže myslíš, že kdyby sis měl vybrat, tak je v Rychnově jednodušší si sehnat pronájem nebo si přímo koupit nějaký byt?

R: No...

T: I když jich je jako málo, tak co by si spíš volil jako variantu?

R: To záleží asi, jak to kdo má, protože pronájem si myslím, že se sehnat dá a koupit taky, ale ty ceny bytů poslední dobou hodně vzrostly. Takže jako jo, ale naplatí se to. Třeba oproti vzdálenějším obcím tady v blízkým okolí.

T: A tak v návaznosti na to, když jste si sháněli byt, nepřemýšlel jsi, že by ses přestěhoval do jinýho města než je jako Rychnov?

R: Ne.

T: Ne. Jenom kvůli tomu, že tady máš práci relativně blízko, tak jsi volil, to že je to větší město?

R: Tak já jsem vyrůstal kousek odsud, to je asi do 15 kilometrů. A i jsem tady studoval, takže jsem tady v Rychnově zvyklej, takže jsem nic jinýho jako nehledal.

T: A myslíš si, že v Rychnově a v okolí je jako dostatek jako pracovních míst, co se týče tohohle sektoru?

R: To určitě, protože Rychnov je jeden z nej okresů s nejnižší nezaměstnaností, takže si myslím, že si člověk když chce tak práci určitě brzo najde.

T: A nemyslíš si, že to je právě jeden z těch problémů? Že je tu dostatek pracovních míst, tím pádem je tady velký množství míst, tím pádem velký množství lidí a nemůžou sehnat ubytování, takže je to jako problém?

R: Tak do jistý míry určitě jo.

T: A kdo myslíš, že by to měl jako řešit?

R: Tak především ti zaměstnavatelé.

T: Takže hlavně jako Škodovka, myslíš?

R: Tak.

T: Jako dominantní zaměstnavatel.

R: Ale zároveň i Rychnov, protože z každého jakoby občana má taky daně, který tady přináší peníze městu. Takže Rychnov by se měl snažit, aby se tady ti lidi uchytili, no. Já si myslím, že je zase spoustu lidí, který dojíždí z velké dálky a když prostě ta Škodovka začne propouštět nebo poleví ten provoz, tak spoustu lidí, co už tady byli, tak zůstanou a odejdou ti, co byli na ubytovně.

T: A teď jsem se chtěla na něco zeptat, ale zapoměla jsem to. Tak když teď mluvíme o těch ubytovnách, myslíš, že jsou tady v Rychnově nějaké nelegální ubytovny a jestli jo, tak víš o nějakých?

R: O žádných teda nevím.

T: Nevíš?

R: Nevím, ale je možný, že jako někdo ubytovává na své triko. Co takhle čtu z Rychnovského zpravodaje, nebo co slyším od známých, tak jako se tady ubytovává dost lidí. Když jsem třeba koukal do inzerce, tak mezi Rychnovem a Solnicí, tak si někdo postaví novostavbu a místo, aby tam šel rovnou bydlet, tak už to rovnou nabízí k pronájmu. Takže asi jsou tam zájmy takový jako.

T: A víš kolik je v Rychnově zrovna ubytoven?

R: To nevím.

T: Aní si nedokážeš tipnout?

R: Těch legálních?

T: Noo.

R: Tak nevím, šest? Si tipnu.

T: A tys říkal, žes tady studoval. Tady v Rychnově je převážně středních škol a vyšších a gymnázium a tys tady šel a nepřemýšlels o vysoký škole, třeba?

R: Přemýšlel, ale nedopadla podle mých představ, takže jsem to pak přerušil a šel jsem do práce.

T: A kde teď jako pracuješ?

R: Ve společnosti Adient Solnice.

T: A jsi tam jako spokojený? Baví tě ta práce?

R: Celkem jo.

T: A je to jako práce podle tvých představ?

R: Tak úplně podle představ ne, ale baví mě to.

T: A jsi spokojený jako s finančním ohodnocením?

R: No, je pravda, že Škodovka je o něco napřed, ale je to slušný.

T: A nepřemýšlel jsi o práci ve Škodovce?

R: Tak kdyby na věc přišlo, tak asi jo. Ale zatím jsem o tom neuvažoval.

T: No, už nevím, na co se mám tak ptám. Tak začnem...

R: Jedeme moc rychle.

T: Co bylo tím prvotním impulzem se odstěhovat od rodičů? Jenom to, že jste se chtěli osamostatnit?

R: Jo. Určitě jo. Mám ještě mladší sourozence a už nám bylo v baráku trochu těsno, s tím, že jsem měl delší známost a uvažovali jsme o svatbě a tak jsme stejně sháněli bydlení. Tak jakoby ten start, tak jsme si vzali ten pronájem, abychom věděli, co to všechno obnáší a jak to utáhnem.

T: A to je jako Váš první byt tady v Rychnově nebo už jste?

R: První.

T: A podporovala tě v tom nějak rodina? Třeba finančně nebo i jinak, mentálně.

R: Tak finančně to jsme si vystačili a jinak jako mě podporovali. Oni byli rádi, že se osamostatním a že to všechno funguje, že když jsou ve městě, tak se můžou stavět na kafe nebo tak.

T: A s přítelkyní, teď asi manželkou, jste byli jako jak dlouho, než jste se rozhodli k tomu se osamostatnit a jít do bytu?

R: 6 let.

T: 6 let než jste šli do bytu?

R: No, tak my jsme se spíš vídali tak jakože ona, měla to docela daleko, že jsme vždycky dojížděli za sebou. Tak to rozhodnutí vlastně vyplynulo půl roku před svatbou, když už jsme to plánovali.

T: Takže rozhodlo primárně pro Rychnov to, že ty jsi tady pracoval?

R: Tak. Ona akorát končila vysokou a já už jsem tu práci měl a ona si ji našla tady taky.

T: Jo takhle. A doslechl ses ještě někde jinde o problému tady v Rychnově s bydlením a prací a tak podobně?

R: Jestli někde slyším o tom, co se děje v Rychnově?

T: Ano.

R: No, tak občas něco probleskne takhle v médiích, ale třeba to, jak prostě Škodovka a kraj a město vyjednávají o těch podmínkách rozvoje zóny, dotacích a tak.

T: A víš, kde to přesně je? Tyhle zóny, kde se to jako v Rychnově nachází.

R: Jaký zóny myslíš?

T: Tam, kde se chce stavět.

R: Jo, teďka se staví na Láně. Občas tam chodíme kolem. Na Sibiř teda.

T: A víš, co tam má být? Co se tam má vybudovat?

R: Podle toho, co jsem četl ve zpravodaji, tak v podmínkách bylo výstavba rodinného domu.

T: Ano. A víš o tom, že by se tady měl stavět i další panelový dům?

R: O tom vím. Nedávno jsem četl, že probíhala nějaká studie, že vlastně by se stavělo nad současným sídlištěm Mírová v Javornici. Že by tam mělo vzniknout ještě pár bytových domů.

T: A nebojíš se toho, že tyhle ty byty potom využijou ty cizinci, co dojíždějí do Škodovky za prací jako právě tu ubytovnu? Nemyslíš, že se tím zvýší v Rychnově kriminalita nebo nějaký nebezpečí?

R: To záleží, komu ty byty budou patřit. Pokud by ty byty byly třeba... Já teda nevím, jak to bude, ale pokud by ty byty byly města, tak si myslím, že si to pohlídej. Pokud tam bude někdo bydlet jako ubytovna, tak záleží, kdo tam bude převažovat. No, protože si myslím, že i teď na sídlišti se třeba v jednom paneláku najde já nevím, kdo ví co.

T: No, a myslíš si, že právě jako Škodovka jako závod je právě pro tenhle okres jako dobrá věc?

R: Já si myslím, že jo, protože samotná Škodovka, když pominu tu, co se tady vyrábí teďka, tak už má dlouholetou tradici v těch Kvasínách a i to, že to tady podporuje tu zaměstnanost, tak za mě je to dobrý.

T: No, já už tak nějak nevím, na co se mám ptát, takže jestli chceš nějakou otázku rozvést, tak já se nebudu zlobit.

R: No, je fakt, že poslední dobou jsem se dost zajímal o to bydlení, protože teďka máme dvouletou holčičku a už sháníme něco většího, protože máme menší byt, tak sháníme nějaký byt. Takže něk se mi v bytě úplně zůstávat nechce do budoucna, jsem z vesnice a chtěl bych okolo sebe mít ten prostor. Tak jsme sledovali třeba, jak jsou nabídky v Rychnově a okolí, kolik to stojí a tak. A je pravda, že za posledních 5 let zhruba už co bydlíme tady v Rychnově, tak se ty byty zdražily hodně. I ty domy. Protože tam samozřejmě kalkulují s tím, jaký jsou ty platy ve Škodovce a kdo si to koupí, tak že si to bude moct dovolit splácet. A jelikož je velká poptávka po tom, tak tím pádem ta cena tady narůstá, no.

T: Takže myslíš, že teď vyjde líp si koupit nějak starej domeček a předělat si ho nebo znovu rekonstruovat nebo postavit od začátku?

R: No to je taky otázka. Úplně nejlepší je, když máš v rodině a stavíš si ten dům od začátku asi, protože i ty ceny pozemků a i ty ceny starších domů a rekonstrukce šli taky hodně nahoru. Proto jsme se nakonec spíš rozhodovali spíš buď vyloženě pozemek, nebo něco hodně levnýho, co se srovná se zemí a postaví se nový.

T: Takže Vy chcete od začátku stavět. No a nad Rychnovem ta část se má jmenovat nebo se jmenuje Velká Láň se teď prodávaly pozemky. Tak asi dvanáct. Uvažovali jste o tom, že byste si nějak pořídili?

R: Taky jsem se o to zajímal, ale těch dvanáct korun za metr, co je vyvolávací cena, to už mi přišlo dost. A taky je to blízko plánovanýho obchvatu a to by mně asi taky úplně nevyhovovalo. Takže spíš radši dojíždět někde dál někde, kde bydlím u lesa no.

T: A taks nepřemýšlel, že byste se vrátili do té vesnice nebo tam kde jsi jako vyrůstal? Že byste to tam měli jednodušší, když tam máš teda rodinu?

R: Je to tak. Je to tak, hledali jsme i v tomto směru a nakonec jsme teda našli.

T: Takže plánujete, že budete stavět domeček a vlastně...

R: No, nakonec jsme se teda dohodli s rodiči, že vlastně podkroví je prázdný, takže si to uděláme přímo u nich.

T: Tak to je super. Takže taková lepší varianta než kdybyste uvažovali, že byste si tady někde koupili byt a nemuseli platit nájem vlastně.

R: Tak dlouho jsme nad tím uvažovali, až to dopadlo takhle. I když posledních, já nevím, tři, čtyři měsíce nebo i delší dobu, jednak se zdrazujou ty úroky. Jednak se pořád mluví o tom, že přijde ta krize. A trochu jsem váhal nad tím, že bych třeba koupil za dva a půl miliónu byt v Rychnově a on by ztratil třeba půl miliónu na ceně v nějaký blízky době, takže nad tím jsem taky váhal, jestli teď něco kupovat, když bych pak splácel zbytečně moc.

T: A nebude ti pak na druhou stranu vadit to, že budeš muset zase dojíždět? Tu větší dálku?

R: No, je to fakt, že to dojíždění tam určitě bude. Na druhou stranu, jelikož máme malý dítě, tak už jsme hledali obec, která je dost vybavená, takže je tam i obchod, pošta, školka. Je tam škola do devátý třídy. Takže to si myslím, že nám vytrhne trn z paty, no. Navíc manželka se těší na zahrádku, tak budem mít částečně i vlastní zdroje a suroviny. Tím se taky něco ušetří.

T: To je super, to zní hezky. No tak jo, tak já ti dám ještě na závěr jednu kategorizační otázku a to kolik je ti let.

R: 30.

T: Tak jo. Tak já ti moc děkuju.

R: Není zač.

Zuzana, 36 let, Byt – vlastnictví, Lékařka

1. Bydlíš v RK?

Ano, bydlím.

2. Proč bydlíš v RK?

V Rychnově bydlím, protože je to mé oblíbené město. Mám k němu srdcový vztah. Jsou tu nádherná místa v přírodě, nikdy tu nebylo příliš lidí. Přijde mi, že je tak akorát velké. Není příliš malé, aby se tu všichni mezi sebou znali a všechno o sobě věděli. Zároveň není ani moc velký, že by bylo nutné se po městě dopravovat MHD, což je fajn na chvíli, ale ne na celý život, zvláště s malými dětmi a kočárkem. Vadí mi totiž davy lidí, nemocní lidé v MHD, kteří si kolikrát neumí dát ruce před ústa, když kašlou a bacily pak lítají po celém autobuse/tramvaji. V Rychnově je to ideální. Všude je to relativně kousek, dá se tu sehnat většina věcí, co člověk k životu potřebuje. A co se nesežene, tak do Hradce Králové to je kousek. Případně eshopy zajistí zbytek. Mám tu i přátele, koníčky a přírodu.

3. Jak dlouho bydlíš v RK?

V Rychnově bydlím od narození. Takže celkem 36 let.

4. Jaké jsou + a – lokace?

+

všude je to blízko (pěšky), mám zde dostatek práce, dost obchodů, je tu krásná příroda, mám zde přátele, je tu sportovní vyžití

Nejsou tu žádné velké zástavby, paneláky jsou jen na okrajích města, což se mi líbí. Máme krásné nové kino, kam moc ráda s přítelem chodím, bude se stavět nová moderní knihovna, která v současné době je velmi nepřehledná a opravdu si zaslouží lepší prostory. Občas si ráda zajdu zahrát tenis, nebo zaplavat do místního bazénu.

- Přival cizinců do automobilky, který naše město proměňují. Dříve jsem potkávala stále stejné tváře, se kterými jsme se zdravili, tak nějak jsem věděla, že tihle lidé jsou rychnováci. Ale dnes potkávám tolik neznámých lidí, které jsem v životě neviděla a ještě ani nemluví česky a kolikrát se na člověka koukají velmi zvláště, až je mi to nepříjemné. Nosí plastové tašky plné lahví piva a už z toho člověk nemá moc dobrý pocit, když je míjí. Nelíbí se mi ani péče v RK nemocnici. Nepřijde mi kvalitní, jak ze zkušeností ostatních, tak ze zkušenosti naší rodiny. Nejsou tu odborníci na svém místě. Kromě porodnice, která je vyhlášená.

5. Považuješ Rychnov nad Kněžnou za dobré místo pro život?

Prozatím ano a doufám, že budoucnost automobilky nás nedonutí měnit rozhodnutí.

6. Co pro tebe Rychnov nad Kněžnou znamená?

Rozhodovali jsme se o koupi pozemku ve Vamberku a bytu v Rychnově. Vyhrál byt a jednu z rolí v rozhodování měl právě náš srdcový vztah k městu. S přítelem tu žijeme od malička a máme to tu rádi, ale o tom jsem už mluvila před chvílí.

7. Přemýšlel/a jsi někdy o přestěhování do jiného města? Z jakého důvodu ano, z jakého důvodu ne?

Asi dvakrát. Prvně to bylo ještě na vysoké, kdy jsem uvažovala o tom, že bych chvíli zůstala v Praze, protože se mi moc líbila praxe v mém oboru a říkala jsem si, že u nás by taková možnost nebyla na získání zkušeností. Ale vadily mi davy lidí v ulicích a smog.

Podruhé, jak už jsem zmínila, jsme se rozhodovali, jestli nekoupit pozemek ve Vamberku. Kde bychom si postavili domeček dle svého přání a měli tam klid. Ale nakonec jsme se rozhodli, že chceme někde bydlet hned a nečekat až si postavíme a taky ta srdcovka

Rychnov nás držela zpátky. Navíc dnešní nájmy bytů (což bychom museli využít, pokud bychom stavěli) jsou šíleně nadsazené a s hypotékou by to byl nesmysl.

8. Je podle tebe v Rychnově nad Kněžnou dostatek bytů k prodeji/pronájmu?

Zoufale málo. A když už jsou, tak jsou předražené a v šíleném stavu. Kdo si koupí starý byt za 2 miliony, když do něj musí investovat další aspoň milion, aby v něm mohl začít bydlet...

9. Bydlíš v nájmu nebo jste vlastníkem bytu?

Nyní jsme s přítelem ve vlastním bytě.

10. Je cena nájmu vysoká? Proč ano, proč ne?

Jak se to vezme. Byt, ve kterém bydlíme je teď náš, takže spíš platíme za hypotéku a energie.

11. Jak velké měsíční výdaje máte za bydlení?

Upřímně v tom nemám až takový přehled. Máme to s přítelem rozdělené. Na bydlení mu přispívám, ale kolik to je pak celkově nemáme přesně propočítáno, ale řekla bych, že se všemi energiemi a hypotékou je to tak 25 %. Všechny platby posílá on, protože já jsem pracovníčně dost vytížená a nemám čas se těmito věcmi zabývat.

12. Zaznamenal/a si podporu od města v rámci bydlení?

Slyšela jsem o nové výstavbě na Mírové. Ale kdy bude realizace a jestli to nakonec opravdu proběhne nevím. Údajně tu mají být i nějaké další markety, což osobně nechápu, protože jich tu máme dost a RK potřebuje byty, nikoliv další obchody.

13. Myslíš, že je v okolí dostatek ubytoven pro dojíždějící zaměstnance ze ŠKODA AUTO?

Rozhodně není.

14. Myslíš, že by pro Škoda Auto bylo výhodné postavit vlastní ubytovnu? Proč ano, proč ne?

To je výborný nápad. Jen bych ji nechtěla v Rychnově. Kdyby ji měli někde blízko fabriky byli by všichni spokojení.

15. Je podle tebe v Rychnově dostatek ubytoven? Víš kolik jich tady je?

Netuším kolik jich je. Vím o jedné ve Slemeně myslím a jedna je v kasárnách. Jestli ještě někde, netuším. Každopádně dostatek jich není.

16. Myslíš, že jsou v Rychnově i nějaké nelegální ubytovny?

No to jsou. V běžných bytech. I jeden zájemce o náš současný byt když se byl podívat na byt si rovnou rozměřoval, kolik by se mu vešlo do bytu postelí. Chtěl ho koupit a pak pronajmout za tímto účelem. Naštěstí jsme byt koupili my.

17. Myslíš, že je v RK a jeho okolí dostatek pracovních míst? Proč ano, proč ne?

Ano je. V automobilce se hledá stále a jinde jsou místa také, protože hodně lidí utíká za lepší výplatou do automobilky, takže uvolní místo. V nemocnici je nedostatek lékařů i sester apod. Záleží hodně na tom, jestli se hledá v určitém oboru, nebo ne. Většina lidí je stejně nucená končit v automobilce.

18. Zajímáš se o tuto problematiku?

Jen okrajově. Nemám příliš čas se tím zabývat podrobně. Ale vadí mi přeplněné popelnice u paneláků, protože tam zjevně bydlí víc lidí, než na kolik je to koncipováno. Takže se o to zajímám, když zase narazím na něco, co mě na to upozorní.

19. Proč jsi neuvažoval o studiu na vysoké škole?

Mám 5 let vysoké školy.

20. Kde momentálně pracuješ? Jsi se svojí prací spokojený/á?

Mám 3 práce. Pracuji jako logopedka v Mozaice, jako chůva v dětské skupině a ve zdravotnictví jako logopedka pod klinickou logopedkou. Jsem spokojená. Ale plný úvazek na jednom místě by byl lepší.

21. Byla prvotní volba tvá současná práce? Jsi spokojen/á s finančním ohodnocením své práce? Sháněl/a jsi práci dlouho? Jakým způsobem?

Ano byla. Spokojená celkem jsem. Práci jsem měla okamžitě po škole. Měla jsem ji přislíbenou už během studia.

22. Přemýšlíš o změně zaměstnání?

Ne.

26. Jaký byl impulz pro odstěhování se od rodičů?

Věk, chtěli jsme se osamostatnit. Dělat věci po svém.

27. Podpořila tě rodina v osamostatnění? Pomohla ti finančně?

Podpořili mě v mém rozhodnutí, ale finančně si všechno hradím sama.

28. Jak dlouho jsi uvažoval/a o přestěhování? Co konkrétně rozhodovalo?

Chut' žít po svém. S přítelem nám už jeden pokoj u mých rodičů nevyhovoval, chtěli jsme něco svého, kde se nebudeme mačkat s věcmi a bojovat o každý centimetr.

29. Kolik je ti let?

36 let

Filip, 36 let, Rodinný dům – nájem, Pedagog

T: Takže ahoj.

R: Čau.

T: Já bych se tě v první řadě chtěla zeptat, jestli souhlasíš s tím, že náš rozhovor bude nahrávaný.

R: Souhlasím.

T: Tak jo, tak mě by zajímalo, jestli bydlíš v Rychnově. Proč bydlíš v Rychnově a jak dlouho už tady bydlíš.

R: Bydlím v Rychnově, protože jsem se tady narodil. Bydlím tady, i protože tady mám práci a mám tady rodinu a líbí se mi tady.

T: Takže kdybys mi měl specifikovat nějaké plusy a mínusy právě Rychnova, co by to tak bylo?

R: Tak plusy jsou určitě příroda, čistý vzduch a tak dále. Dostupnost obchodu, celkem široký sortiment samozřejmě. Já osobně nemám moc rád velký města, je tady větší klid

pro mě. A mínusy, teďka spíš určitě malá možnost bydlení nebo koupě nemovitostí nebo i když teda je tak jsou teda brutálně nad cenou. No a další mínusy, nevím. Hlavně to bydlení asi no.

T: Tak k tomu se vrátíme a mě by zajímalo, jestli bereš Rychnov jako dobrý město pro život.

R: To každopádně.

T: Takže uvažovali jste někdy, že byste se někdy přestěhovali někam, že by ty mínusy tak převažovali nebo spíš ne.

R: Spíš v rámci studií tak jsme uvažovali, že bychom bydleli v nějakém větším městě aspoň, co se týče toho období toho studia, jinak ne.

T: A takže ty jsi mluvil o tom bydlení, o tom problému. To znamená, že ses tím sám nějak setkal, jakože jste chtěli stavět a něco se nepovedlo?

R: No tak za prvé jsme nejdříve bydleli, poprvé v nájmu v paneláku, jedna – jednička, ta cena byla prostě taková, jaká byla.

T: To je?

R: To byla za jedna – jedničku, jestli se nepletu se vším všudy nějakých 9 000 měsíčně.

T: Ehm, to je dost.

R: Na Rychnov jako jo. No, a když se podíváš tady jakoby na prodej nemovitostí, tak za prvé jich moc není a ta cena je prostě neskutečná. Kdyby ten byt chtěl člověk koupit a tři – jedničku za dva a půl milionu tak je prostě neskutečný jako jo. Radši budu stavět, že jo.

T: Takže máte normálně někde parcelu koupenou, kde už stavíte?

R: Parcelu máme no.

T: A už stavíte?

R: Ne, začínáme. Takže papírování, a tak dál no. Teď se to spíš rozjede no.

T: Takže teďka bydlíte pořád v tom bytě?

R: Teďka bydlíme jinde. Bydlíme v nájmu, ale v domě, u známých. Tam jsme to dostali za celkem jakoby, jak se říká za frendli prajs. I když je taky 10 000 třeba jo, ale pořád je to jako větší no.

T: Takže když jste platili nájem, tak dokázal bys mě procentuálně říct, kolik to zhruba tvořilo z vašeho platu?

R: No tak jde o to, že já už mám teď plat jinde, než to bylo tenkrát. My jsme ho samozřejmě platili každý půl, že jo.

T: Ehm.

R: Tak kdybych počítal tu půlku, což bylo nějakých 5 000, tak mi to hodilo tak čtvrtinu, třetinu. Třetinu až čtvrtinu nedokážu přesně říct, protože já jsem měl taky nějaký karierní postup, jo, takže já jsem začínal na nějakých 14 čistého, tak to je třetina no a teďka díky tomu, že dělám dost práce navíc, tak mám třeba 30, jo. Ale teďka už to není takový problém pro mě, pokud se jedná o tuhle částku, že jo. No, ale před tím to nebylo jako jednoduchý no, protože člověk studoval, že jo a tohle to, takže musel se otáčet no, i když to je blbých 5 000 na jednoho, že jo. Ale zase do toho nemůžeš počítat jenom nájem, že jo. Musíš počítat i režie a všechno, že jo, ... nákupy, všechno sám.

T: Takže když jsi říkal, že máte tu parcelu, máte tu parcelu na té Velké Láni za nemocnicí?

R: Ne my ji máme u bazénu, no, jak je krytá, že jo.

T: Tam je nějaká Sibiř.

R: Nová Sibiř no, tak tam je parcela.

T: A tam nebyl problém nějak s koupí nebo tak.

R: Ne. No ono totiž ta parcela patří Iviným rodičům. Oni tenkrát měli jako pole, že jo tam bylo, takže je tam velký kus parcely a dostali jsme od nich nabídku, že si tam můžeme klidně postavit dům. Protože to je parcela na tři baráky.

T: A tak to je super.

R: Jo to je super no, to je výhoda no.

T: A zaznamenal jsi nějakou jako podporu od města ohledně bydlení, když je tam jako takový problém s tím?

R: Ne, no já jsem se o to nějak extra nezajímal. Asi teďka začnu jo, když teď budu stavět. Ale jinak předtím jsem to neřešil no. Prostě jsem byl rád, že byl volný byt, za slušnou cenu, že nám to dopadlo, protože zájem byl velký teda. No, takže tam hrálo asi roli i vzdělání a podobně, že fakt řešili všechny podrobnosti, komu to pronajmout logicky než nějakým dělníkům no. Takže ... no moc toho v nabídce nebylo.

T: A myslíš, že jako teďka je jako dostatek místa jako ubytoven hlavně jako pro ty dělníky ze Škodovky?

R: No není, to se obecně ví, že jo.

T: No, a když není tak kolik myslíš, že je tady ubytoven, co Škodovka jako má?

R: No něco je v Solnici nebo v Kvasinách tam něco mají no, tam někde vzadu. No v Rychnově jako si myslím, že je tady kulový, protože tady jsou černý ubytovny, má se něco stavět, co jsem se doslechl z města, co vím. Že mají stavět příští rok někde u Billy nebo tam někde. No oni bydlí v těch panelácích, tam je to samý dělník, že jo.

T: Takže myslíš, že je tady převážně ta nelegální činnost?

R: Ehm, to si určitě myslím.

T: A už ses s tím někdy setkal, že když jste sháněli třeba ten byt tak?

R: No tak tam bydlel, neříkám zrovna, že nějaký cizinec, ale bydlel tam určitě nějaký dělník. A zájem měli jenom dělníci ze Škodovky, jako co byla konkurence na ten byt, tak to byly jenom dělníci.

T: No, takže si myslíš, že je v Rychnově dostatek pracovních míst?

R: Ano je dostatek pracovních míst, ale všichni dělají ve Škodovce, a ty pracovní místa jsou neobsazený nebo jsou obsazený prostě neodborníkama. A to si myslím, že je celkem problém.

T: Myslíš, že tím pádem vzniká problém s tím ubytováním?

R: S ubytováním vzniká problém, protože je tady právě velký nával ze Škodovky. Teď si vezmi, já přesný číslo nevím, ale co se tak koluje tak během dvou let je tady tak o tři tisíce lidí víc. Ono se tady píše jako 10 000 na město, ale ono je to spíš 13 000.

T: To je pravda.

R: Takhle to jako vidím, protože každý chce makat ve Škodovce, když tam máš přes 30 čistého, že jo.

T: Ehm.

R: ... I bez maturity.

T: No, a tak nemyslíš, že by bylo jednodušší, kdyby si Škodovka postavila vlastní ubytovnu?

R: Bylo.

T: Bylo, a proč myslíš, že nad tím neuvažují, že by to postavili?

R: To nevím, proč nad tím neuvažují. Ale já myslím, že oni něco řešili ne? Že to tady řešili s ministrem. Tady byl Babiš ne, před dvěma roky, byl tady hejtman kraje, byly právě někde v těch ubytovnách v kasárnách, řešili to a měli sem nasypat asi 7 miliard nebo něco takového. No, a právě teď jsem četl v novinách, že to absolutně neplní, že to nemají absolutně žádnou šanci splnit za ty tři roky.

T: Tak co si myslíš, že se jako bude dít dál?

R: No já si myslím, že se to bude zase rozšiřovat, že jo. To je jasný, myslím, že město bude stavět u té Bily nějaký ty byty nový, to vím, že se řešilo. A dál se bude dít to, že to zůstane na stejném bodě, to si osobně myslím, až do určitého stavu, kdy to opravdu bude nesnesitelné. Protože vidíš ucpané město, prostě já, když jsem bydlel u autobusáku, tak to bylo věčně cizinci, ožralci, a to bylo docela jako hustý no. Zatím si nemyslím, že by jako něco řešili to jako

T: Myslíš, že tím jako vzniká ta kriminalita, když jsem ty lidi, ...

R: Já si nemyslím, že je tady taková kriminalita, co všichni řeší, největší problém s kriminalitou je podle mě doprava. To prostě, ... já si myslím, že si to ty lidi pletou, tady mám jistý informace a se řeklo, že se o 40 % zvýšila kriminalita, ale většinu z toho dělali

dopravní přestupky a je to, protože ty cizinci neznají naše pravidla. Hodně jich bylo za to, že stojí, kde nemají, u Škodovky a tak dále, takže tohle procento tomu hodně pomohlo. Ale setkal jsem se i s pár případy jo, mamka v práci, co mi říkala, že jí kolegyni naháněj nějaký tenhle ten, jo támhletu vykradli, neznám jména přesně, ale říkala mi i konkrétní věci co se stali no. To jako jo no. Hlavně, že v kasárnách, jak se tam pobodali, a tak no, to jo.

T: Takže jako když by si, ... Ty jsi říkal, že máš rodinu. Máš třeba strach někde s ní k večeru už někde jako jít?

R: Ne, to vůbec ne. Já si myslím, že to tady není tak zlé, jak se říká. To určitě ne, možná nějaký, ... Ale člověk si jako říká, proč by někdo kradl někde v obchodě, když mají tolik peněz. Já jsem třeba nějaký Poláky mladý v obchodě, jo dělali tam bordel, ale nekradli to ne. Ale prostě dělali bordel jo a je to takový free život, mají peníze a pak nevěd, jak je utratit mi přijde. Asi jako kdo.

T: Ty jsi říkal, že nepracuje ve Škodovce, tak kde teda pracuješ, jaké je tvoje zaměstnání?

R: Já jsem učitel na střední škole, na průmyslovce.

T: A jsi se svojí prací spokojený?

R: Záleží, z jakého úhlu no, celkem jsem spokojený, samozřejmě platově spokojený nejsem, ale to všichni učitelé v této republice.

T: Ale tak neuvažoval jsi, že bys přestal být učitelem a šel třeba do Škodovky?

R: Tak do Škodovky určitě nechci a neuvažoval, protože já si přivydělávám jako umělecký kovář, takže, ...

T: Takže se nedá říct, že by to byla tvoje prvotní volba ten učitel, nebo, ...

R: Nebyla, já jsem se živil kovařinou, pak jsem měl nějaký myšlenky, že by se dali realizovat na škole, co se týče té kovařiny, to nějak asi nevyšlo. Ona se mě tam ředitelka ptala, jestli bych měl třeba časem zájem tam učit, protože já jsem na to měl vzdělání, řekl jsem, že jo. No a za dva měsíce mi zavolala, jestli nechci nastoupit, tak jsem řekl ok.

T: Takže jsi tu práci nesháněl nějak dlouho, spíš ti jako spadla do klína.

R: Spadla mi spíš do klína no.

T: Takže v rámci možností jsi spokojený s tím, co nastalo.

R: Jo.

T: Ale jako radši by ses živil, tím ...

R: Já bych se nejradši živil úplně něčím jiným, ale zase to je problém jiný no. Jako nějaké vlastní podnikání vymyšlené máme, ale tam pak jsou zase. No je to náročné to rozjet, ty podmínky tady v republice, no není to jednoduché. Produkty sice máme dobře vymyšlený, ale zase tam jsou vysoké náklady jo a tak dále a ty produkty, aby se uvedli na trh tak tam je zase spousta papírování a různých potvrzení a tak dále. Ale pracujeme na tom, určitě. Mým takovým snem by bylo rozjet si vedle té školy nějak vlastní podnikání a samozřejmě jakmile podnikání začne vydělávat stejně, tak pustím školu a dostanu 50 % času navíc, na to podnikání. Protože když člověk bude brát ještě hypotéku, že jo a tak, sice to bude takové na hraně, aby nám ji dali, jestli vůbec. Ale zase ten pozemek je nebo tak, tak na to by sedalo hrát. Ale prostě chci víc, nechci být nějaký zbohatlík, ale cítím, že prostě mám málo. Mám míň než státní průměr teďka, takže, ... A myslím si, že za 6 let vysoké školy jako by to stálo za to.

T: Jasně, no a nepřemýšlíš, že bys s tím svým živnostenským, ...že bys šel třeba do většího města, kde bys měl i větší šanci?

R: Ne v mém zaměření je to celkem jedno. Jako já nemluvím čistě jenom o kovařině jo, já se zabývám i jinými věcmi, takže já ať ty produkty budu vyrábět, kde chci tak stejně je to na kamionovou přepravu, jako nějaké velké město, mě ten marketing bude hlavně dělat internet, to už je asi jedno kde to děláš.

T: No tak, teď už mě jako konkrétní otázka nenapadá, ale jestli by ses chtěl k něčemu vrátit, něčemu, o čem jsme se tady jako bavili, tak budu klidně jako ráda. Bydlení, práce, ...

R: Co se týče bydlení a práce v Rychnově jo?

T: Ehm.

R: Určitě si myslím, že je hrozná škoda. Jakoby ty lidi jako to no, ... co mají nějaké podnikání nebo živnosti, hospody a tak dále, že opravdu mají problém sehnat kuchaře prostě jo, čišníky. To fakt je všude problém jo. Dělají to tam prostě nějaký študáci a není

to ono. Kamarád měl hospodu a kuchaře si musel naučit vařit jo, to neseženeš teďka nikoho, kdo by, ... Nedokážeš přeplatit tu výplatu co je ve Škodovce, aby ti někdo šel. Ani omylem no. Nebo jako, že jsou tady ceny celkem, nejen co se týče toho bydlení Je to celkově vyšší cenová kategorie, než by se normálně čekalo v takovém městě. Ale nevím, jestli to lidem vadí, někteří ty peníze mají a utrácejí a největší průser jsou ty nemovitosti no. To je stejně jako teďka jo, sháněl jsem novou dílnu, abych nebyl v nájmu na dílně, taková blbá kuča dvě stodoly prostě nic moc ne, tak cena dohodou. Tak říkám budu mít hypotéku, tak budu mít už dílnu vlastní, tak kolik, no. Kámoš říkal tak 1 200 000, něco takového, že víc by určitě neviděl, že do toho se musí vrazit. Zavola jsem a tři miliony, že jo.

T: Ty brďo.

R: Říkám no tak to si děláte srandu. No já jsem to říkal jako pánovi, že to je moc. Prostě oni si teďka ty lidi takhle nadsadí, že jo. A vyjel bych támhle do Vamberka a měl bych to za třetinu, že jo ...

T: To je pravda no.

R: Je to tady fakt takhle přestřelené no. A pak dopravní situace no, ono přes město to jde, ale když pak to znáš, že jo. Když ti tady stihneš tu směnu no tak to je opravdu do Kvasin, který jsou odtud 6 kilometrů, jedeš 40 minut.

T: To je taky pravda no.

R: Naopak má to samozřejmě i své plusy ta Škodovka jo. Hodně to nasypalo peněz do města, je vidět, že prostě to město vzkvétá, to je vidět. Nový chodníky se dělali celý rok jo, všechno nový tady je. Do školy k nám se nasypali peníze, teďka jsme nejvybavenější v republice. Tam šli peníze z kraje, pokud vím tak to bylo nějakých 140 milionů. Což je super jako jo.

T: Mě napadla ještě jedna otázka, jak jsi říkal, že teda máte rodinou parcelu, tak kdyby náhodou to nedopadlo před tím, tak byste přemýšleli, že byste šli jinam nebo zůstali v bytě, nebo co by se dělo?

R: To nevím, kdyby ta parcela nebyla tak bych asi uvažoval o tom, že by se koupila v rámci hypotéky, ale jelikož jsou ty ceny tady nastřelené tak bych asi uvažoval o koupi nějakého staršího domku, ale pořád ta cena je vysoká no.

T: Jako, že byste rekonstruovali?

R: No jasně no. Já nevím no. Tady to jako víme už dlouhodobě, že si tam můžeme stavět, s tím se trošku počítalo asi, ale v bytě bych jako určitě nechtěl platit nájem, když jsou tady jako tak vysoké, to je pomálu za cenu hypotéky, tak já nevím, záleží samozřejmě na platech a tak dále jo, ale tak vezmi si tak, že třeba některé hypotéky se tady platí třeba 14 000 měsíčně, a to už není tak velký rozdíl od těch 10.

T: To je pravda no.

R: Jo takže ... Něco tě zajímá ještě? Bylo to smysluplné?

T: Je to jako supr.

R: Jo dalo ti to něco?

T: To hlavní, co jsem jakoby, po tobě chtěla, ...

R: Jo třeba ...

T: Klidně mluv jo.

R: Nevím, nevím, ...

T: No tak probrali jsme tu práci, bydlení, ubytovny, Rychnov, takže v podstatě já mám všechno. Takže už jenom na závěr kategorizační otázku, kolik je ti let?

R: Za týden mi bude 36.

T: Tak super, tak děkuji.

Ondřej, 47 let, Rodinný dům, Škoda Auto a.s., Kvasiny

T: Takže ahoj, já bych se tě na začátek chtěla zeptat, jestli souhlasíš s tím, že náš rozhovor bude nahrávaný?

R: Já se nemám za co stydět, takže klidně můžeš nahrávat, co chceš.

T: Takže já bych začala s tím, jestli bydlíš v Rychnově, jak dlouho bydlíš v Rychnově a proč zrovna v Rychnově?

R: No to je taková dlouhá historie. Já nejsem rodák z Rychnova, jsem jako náplava tady a přišli jsme s manželkou před třiceti čtyřmi lety kvůli mému zaměstnání, protože já jsem miloval auta a kvůli automobilce jsem vlastně přišel do Rychnova, takže jsem tady už vlastně mnohem větší část svého života a cítím se tady dobře.

T: A co vidíš jako plusy téhle lokace?

R: Já vidím Rychnov jako velkej plus, protože je to, teď zase použiju svůj výraz, okresní vesnice, kde sice člověk bydlí na okraji a je to jako na vesnici, ale přitom je tady k dispozici všechno, co poskytuje okresní město, to znamená školy, i střední, kultura, sport, využití, jaký člověk potřebuje, takže ideální město pro život.

T: A nějaký mínusy vidíš?

R: Asi ani ne. Já jsem pozitivní člověk.

T: Takže se dá říct, že považuješ Rychnov jako za dobré místo pro život, pro rodinu.

R: Jistě, nakonec v minulosti byl Rychnov dokonce vyhodnocen jako jedno z nejlepších míst pro život, takže to asi měli pravdu, protože vlastně to jsou komise, který jsou objektivní, nad věcí.

T: Když říkáš, že má Rychnov samý plusy, přemýšleli jste někdy o tom, že byste se přestěhovali někam jinam?

R: V době, kdy tady má člověk zaměstnání, má tady vlastně i známý a koníčky, takže o tom nemůže uvažovat, protože ho vlastně to zaměstnání tady drží, ale potom třeba někdy na důchod se nezříkám ničeho, třeba na úplnou vesnici.

T: A teď bydlíte teda v domečku, nebo v bytě?

R: Bydlíme v domě, kterej jsme opravili. Byl to takovej přízemní starej barák sto let a my jsme ho vlastně rekonstruovali, aby se tam dalo žít jednak na úrovni dvacátýho, dneska už jednadvacátýho století a jednak taky, aby tam bylo víc místa, protože moje manželka chtěla velkou rodinu, což se nakonec splnilo, takže abysme měli kde žít, takže dneska je ten barák vlastně patrovej.

T: Já o tobě vím, že jsi v zastupitelstvu. Řeší se tam nějak otázka bydlení? Jestli je v Rychnově dostatek bytů jak na nájem, tak na prodej?

R: No, ono to v Rychnově je trošku složitější, protože do toho tady vstoupil velkej rozvoj té průmyslové zóny, kde nikdo nečekal s tím, že ten rozvoj bude tak velkej a bouřlivej, rychlej. Uvažovalo se, že tady přibude nějakých tisíc lidí zaměstnanců a ono to nakonec skončilo u toho, že jich přišlo téměř, já nevím teď přesně čísla, ale vím, že se to blížilo desetitisícům, který dneska pracujou v tý automobilce, což je násobně, nebo dokonce ne násobně, ale řádově víc, než tady bylo předtím. Já, když jsem přišel do Škodovky, tak tam dělalo tisíc lidí, takže v podstatě se všema jsem se téměř znal a dneska to není šance vůbec se s těma lidma znát, protože jich tam je tolika. Z toho pak vyplývá i ten problém, že nikdo neočekával, že ten rozvoj bude takovej a že tím pádem, když tady je tolik zaměstnanců, tak ty budou taky potřebovat nějakým způsobem tady nejenom přespávat, ale třeba že by se tady chtěli i usadit. A v poslední době k tomu přistupuje další problém, že jednak obecně ceny nemovitostí hodně stouply a tady v tom místě, protože je o něj hodně zájem, tak samozřejmě tím víc, protože my jsme tady v místě, kde jsme po těch velkejch městech jako skoro nejdražší region, tak to samozřejmě nenahrává tomu, aby někdo si mohl postavit rodinněj domek. Pořád se volalo po tom, aby tady ty možnosti byly, postavit si rodinněj domek, ale město ve spolupráci s jedním soukromým subjektem připravilo ke dvaceti parcelám, na kterých by se stavět mohlo, ale zase vzhledem k těm cenám dodneška nejsou všechny prodány. To znamená, že na jedny straně se řekne, že tady není jak bydlet a na druhou stranu vlastně se ani ta možnost nevyužije jo. No a druhá věc je vlastně nájemní bydlení. Tady je trochu problém, že lidi tady často třeba pronajímají svoje vlastní byty pro ty lidi, co tady pracujou, a to znamená, v podstatě jenom přespávají, přitom bydlí i někde jinde, ale hlavní problém města je v tom, že nemáme v současný době dostatek takzvaných startovacích bytů, to je pro mladý rodiny, který by se tady chtěly usadit a který by tady pak jako samozřejmě i pracovaly a usadily se tady na delší dobu. To je ten hlavní problém, že tady to startovací bydlení není, ale město na tom pracuje a připravuje se stavba bytovýho domu, tady nad vlastně dnešním sídlištěm. Je tam trošku zpoždění, ale prostě je to daný těma okolnostma, který jsem už zmiňoval předtím.

T: Takže to budou primárně startovací byty?

R: Spíš takový jakoby malometrážní, aby byly vlastně dostupný těm lidem, kteří se tu chtějí usadit, ale nemají těch peněz moc. Třeba mladý rodiny žejo, nemají kde vzít peníze, nebo začínají tady pracovat, tak aby se tu mohly usadit, tak to budou spíš o menších rozměrech ty byty.

T: A plánuje město nějak i finančně podporovat tyhle začínající rodiny?

R: No ono město těch možností na tu podporu moc nemá, samozřejmě sociální dávky, státní podpory a tyhle věci, to už samozřejmě existuje a to se distribuuje přes město, ale nějaký vyloženě pobídka tady nemá, to možná tak jedině v nějakých ojedinělých případech, že nám třeba chyběj lékaři v nemocnici, tak aby se udržel post, tak jako to v tom případě by asi město našlo nějaký způsoby, jak podpořit takovýhle lidi, ale běžný lidi může asi těžko potkat podpora.

T: Říkal si, že sem přijelo hodně nových lidí pracovat do Škodovky. Myslíš si, že je v Rychnově dostatek ubytoven, když už ne těch bytů?

R: Ubytoven je tu určitě dost, protože část lidí teda samozřejmě dojíždí. Je to daný tím, že tady je blízko do Polska. Je tu dost zahraničních pracovníků, hlavně Polskejch, ale jsou tady i Ukrajinci a další různý národnosti a ty pak bydlej v těch ubytovnách, ale myslím si, že jako ubytoven je tu dost.

T: A myslíš, že i tak dost, že tady vznikají i nelegální ubytovny? To, že ty lidi vlastně ubytovávají lidi sami doma?

R: No, to je daný tím zase, že ty lidi z toho chtěj mít nějaký užitek, nebo chtěj na tom něco vydělat, takže pro ně je zajímavý to pronajmout ty svoje bydlení vlastně těm pracovníkům a vlastně získávat tím peníze a sami si žijou někde jinde, ale to asi není tolik případů, to budou nějaký ojedinělý případy.

T: Takže si myslíš, že o tom město ví a nějak to nechává být?

R: No ono se s tím taky nic moc dělat nedá, protože nikdo nemá povinnost, když je to ve svém bytě, tak nemá povinnost jako říkat, že tam má někoho v podnájmu. Kdyby to bylo v městském bytě, tak tam samozřejmě ta povinnost je a to se i hlídá, ale v podstatě nemá jak město ovlivnit to, aby někdo nebydlel tam, kde bydlí.

T: A nemyslíš si, že by bylo výhodný pro Škodovku si vystavit vlastní ubytovnu pro svoje zaměstnance a ne si takhle najímat ostatní ubytovny?

R: Škodovka se o to v podstatě vůbec nestará, že tam mají zájem o byty pracovníci, ale jinak v podstatě jim to je jedno. Je pravda, že zase díky tomu, že ta velká fabrika tady jednak odvádí daně, asi to teda přesně neřeknu, jestli je odvádí do Boleslavi, ale určitě

nějaký peníze se sem disponují, ty obce mají určitou podporu od té automobilky, ale ta automobilka sama jako nijak nepodporuje to, aby někdo zřídil ubytovnu. Pro ně je důležitý, že ten člověk přijde ráno do práce, anebo odpoledne do práce anebo v noci do práce a že odpracuje to co má, jinak to ostatní ho asi až tak moc nezajímá.

T: Takže myslíš, že jako v Rychnově je dostatek pracovních míst pro každého vlastně, co chce pracovat?

R: No to jednoznačně. Tady si myslím, že je naopak velká zaměstnanost. Tady pracuje opravdu každé, kdo může a kdo chce, protože i v těch celostátních statistikách se ukazuje, že Rychnovsko má jednu s nejmenších nezaměstnaností v republice.

T: A nemyslíš si, že tímhle tím Škodovka utlačuje ty malé podnikatele tady?

R: No, nemyslím si, že Škodovka zrovna ty podnikatele. Tam je samozřejmě problém s určitou mzdovou hladinou, protože v té automobilce jsou slušné mzdy a pak samozřejmě ty ostatní podniky už budou nějakým způsobem kopírovat, nebo se vyrovnávat té výši toho platu, a nebo potom bohužel jim ty lidi odejdou, což je pak problém třeba v pohostinství a nebo takový jiný služby, který opravdu každé jde radši na linku do Škodovky za více peněz, než aby dělal sociální služby, to je taky velký problém, tam jednak jsou malé peníze a ty lidi to musejí dělat, spíš ne jako zaměstnání, ale jako poslání, takže v tom je určitě problém no.

T: Škodovka se asi plánuje dál rozšiřovat. Myslíš, že to nějak naruší chod Rychnova? Že se navýší kriminalita, bude větší přelidněnost?

R: Já si myslím, že automobilka dosáhla svého vrcholu, to je teda můj soukromý názor, ale ten rozvoj jako bouřlivej, velikej, tak si myslím, že už to naráží i teď na hranice i toho, že by ty lidi ty auta nekoupili, že přestanou mít zájem je kupovat. Takže to už si myslím, že opravdu jsme na té vrchní hranici a že už to ten velký rozvoj tady nebude, spíš naopak se budou dohánět takové ty věci jako třeba komunikace, který nevyhovují, takže se plánuje další spojení vlastně s automobilkou zadem přes ty vlastně okolo kolejí, aby to nebrzdilo hlavní trasu na Náchod. Takže to se jako plánuje a další jakoby možnosti železniční dopravy a tyhle věci, to všechno teprv jako následuje vlastně za tím rozvojem vlastní automobilky a to teprv přijde, takže to by spíš mělo jako tu situaci zlepšit. To znamená, myslím si, že jako automobilka už jako velký rozvoj mít nebude.

T: A my jsme se bavili o těch parcelách vlastně, kde se tady dá stavět. Tyhle ty parcely se teda nacházejí hlavně u toho budoucího obchvatu, jak teda město uvedlo.

R: Je to tam v té lokalitě, jak se tomu říká, Nová Láň? Malá Láň?

T: Velká Láň, myslím. No a nejsou ty ceny zbytečně jako vysoký, když tam pak bude ten obchvat?

R: Já si myslím že ne, tak ten obchvat buď povede v zářezu, anebo musí bejt vždycky nějakým způsobem (nelze rozumět), na to jsou hygienický normy a to si myslím, že se musí splnit. Takováhle velká stavba, ta to splnit musí.

T: Tak v čem si myslíš teda, že to je, že to ty lidi nechtěj kupovat, ikdyž chtějí stavět?

R: Protože to je drahý, protože tady je pozemek prostě drahej. Což tam je myslím tisíc korun za metr čtverečný. Takže ty si koupíš parcelu za milion a nemáš nic. Takže na to, kdo má milion, aby ještě k tomu mohl přidat další čtyři a postavit si barák že jo.

T: To je pravda. No a tak teda ty jsi říkal, že pracuješ i ve Škodovce. Jsi tam spokojený se svojí prací?

R: Já jsem spokojený s prací, ikdyž už to není to nadšení, co bylo za mlada. Teď spíš inklinuju k přírodě, a takže chodím odpočívat na Dubinku, kde mám ovce a to je úplně něco jinýho, než když člověk je honěnej tím stresem té techniky a toho moderního způsobu života. Pak člověk přijde do té přírody, kde je takovej klid, je tam vůně, je tam prostě. Tam já odpočívám.

T: Takže se dá říct, že vlastně tahle práce byla tvoje prvotní volba?

R: To byla. Já jsem v podstatě od té doby, co jsem začal trošku přemýšlet o tom, co bych v životě dělal, tak jsem chtěl jít do automobilky vymýšlet auta, vyrábět auta a nakonec se mi to vlastně splnilo. Jenže od té doby se taky mnoho změnilo i v tom, i ve světě jako takovým, že dneska už lidi by měli bohužel uvažovat o tom, jak jsme na tom teď si myslím bíděně s životním prostředím, s globálním oteplováním, což si mnozí lidi ani neuvědomuju ale ono to už je opravdu kritickej stav. Měli by spíš přemýšlet o tom, ne jak jezdit autem, ale jak nejezdit autem a aby lidi dělali věci naprosto nezbytné a ty zbytné aby nechali být. Takže že by se lidi měli vrátit trošku ke skromnosti, to je asi dost problém, protože jsou zvyklí na nějaký standart a těžko se ho budou zříkat.

T: To je pravda. A takže ty jsi říkal, že tady bydlíte už třicet čtyři let. Seš celou dobu zaměstnanec automobilky?

R: Já jsem sem přišel už, když jsem dostával, tenkrát se tomu říkalo podnikový stipendium, to jsem dostával nějaký peníze, protože tenkrát ještě byl zájem o lidi ze školy. Tak aby si tady podnik zajistil vlastně ty lidi, aby mu přišli ze školy do zaměstnání, tak ho vlastně motivoval tím, že mu předem platil nějaký stipendium, a my jsme tady potom vlastně nastoupili, takže to byla vlastně jasná volba, protože jsme předem už s tím počítali.

T: Tak to je hezký. A přemýšlel jsi někdy o tom, že bys změnil svoje zaměstnání? Že už by ti to tak lezlo krkem, dá se říct, že by ses toho vzdal?

R: Ne, tak to ne. Já si myslím, že zas tak zlý to není ještě. Je to práce, která mě baví a asi ji i umím po těch letech, takže jako měnit něco, já jsem dost konzervativní člověk a na starý kolena něco měnit, to já už to spíš do toho důchodu nějak vydržím.

T: No, takže jako já už moc nevím, na co se tě mám ptát, takže jestli tě zaujala nějaká otázka, ke který by ses chtěl ještě třeba zpětně vrátit, nebo víc si o tom popovídat, tak klidně můžem. Vlastně jsme se bavili o bydlení v Rychnově, o práci v Rychnově, jestli se nějak město rozvíjí, nebo je naopak právě nějak utlačovaný právě tou migrací těch lidí?

R: No já si myslím, že ani nějaký velký rozvoj ani města moc nebude, protože samozřejmě v tom bydlení tady jako jsou nějaký ty resty, který je potřeba doplnit, ale třeba co se týká velkoobchodu, tak tam už jsme převelkoobchodovaný, tady máme tolik marketů, jako snad nikde jinde není, a tím potom trpěj samozřejmě ti malí prodejci, nejenom tím, že jim vlastně odcházej lidi kvůli platu do automobilky, ale že vlastně tady ani ten podnik nemůže konkurovat cenama malej podnik velkému podniku, těmhletěm řetězcům, takže to je taky problém pro ty malý prodejce tady u nás, takže tady to je těžký z tohohle hlediska.

T: A řeší se třeba nějak jako v zastupitelstvu výrazně ta otázka bydlení, nebo i tý práce vlastně, že jí je tady tolik? Třeba jestli se město nebojí toho, že bude ještě větší nával lidí?

R: Tak já myslím, že větší už nebude, ale že se to tam řeší, to se samozřejmě řeší. Řeší se třeba i záležitost, město má svý „s.r.o.- čka“, jakoby podniky, který vlastně jsou pod městem a ty musej taky kopírovat těma mzdama vlastně to, co automobilka má, takže i o tom se tam jako v zastupitelstvu jedná, aby ty lidi neodcházeli. Tady problém třeba

kuchaře a nebo takovýchlech lidí, to jako jo, to není, kdo by dobře vařil, dobrýho kuchaře vůbec neseženeš. Tak třeba hotel Havel měl velkej problém, že vlastně tam ten personál není, že jo. A hotel Havel je městskej vlastně.

T: Takže se dá říct, že vlastně ikdyž je Škodovka dominantní zaměstnavatel, tak vlastně i škodí v tom případě, jestli se to tak dá říct, těm menším, vlastně i hotel je docela velká společnost, takže se dá říct, že tím, jak má vysoce nastavený platy, tak vlastně škodí.

R: Samozřejmě, na jednu stranu tady kdyby automobilka padla, tak by tady hodně lidí bylo bez práce, což by bylo asi ještě horší než to, že tady je přezaměstnanost, ale na druhou stranu vlastně to má i ty negativní vlivy, že prostě pak je těch pracovníků málo no. Takže ten rozvoj tak odsud posud a teď už si myslím, že se to bude spíš zlepšovat.

T: Tak to je fajn, to je pozitivní zpráva. Já už bych se tě asi na závěr jenom vlastně zeptala na kategorizační otázku a to na takovou, kolik je ti let?

R: Mně je 47 let.

T: Tak já ti děkuju.

R: Ale souvisí to s tím, o čem jsme tady mluvili, že vlastně v Rychnově paradoxně, místo toho, aby tu lidi přibývali, tak oni spíš ubývají. Jednak tím, že jak jsem říkal, že lidi tady nebydlej, aby tady mohli bydlet ty lidi jenom na přespání, aby mohli pracovat v automobilce. Takže těch stálých jakoby občanů tak spíš ubývá a je tu samozřejmě víc lidí, který tady nemaj kořeny, nemaj tady vlastně rodinu, a pak k tomu maj úplně jinej vztah, nemaj pozitivní vztah v tom, že jim je jedno, kde zahodí odpad a tak dále a souvisí to i s tím, že vlastně město má, každej občan, normální obyvatel třeba platí za odpad, kdežto ty lidi, co jsou tady jakoby na černo, tak žádněj odpad neplatí, ale stejně ho produkujou jo. To znamená, že třeba se zvyšujou náklady na svoz odpadu a likvidaci, ale těch občanů je furt stejně žejjo. A město sice nezvyšuje, protože už jsou na nějaký hranici, takže zůstává ten poplatek stejnej, ale ty náklady na to se zvyšujou, protože jsou u lidí, který vlastně jakoby neplatěj, ale přitom ten odpad vyráběj.

T: Tak to se pak zas ale odvíjí od těch cen nemovitostí, protože kdyby byly nižší, tak ty lidi tam zůstanou, takže je to vlastně takovej začarovanej kruh.

R: Takže by trochu mohl pomoci ten bytovej dům, kterej se jako postaví a má bejt rychle postaveněj. Druhá věc je taky, že jak stárne populace, tak je potřeba víc těch domů

s pečovatelskou službou, anebo pro tyhle seniory, to se nějakým způsobem částečně vyřešilo teď tím novým sociálním barákem.

T: To je pravda no.

R: A myslíš si, že se starosta bojí vzít si od kraje nějakou finanční dotaci na stavbu víc těch panelových domů, aby víc nezadlužil město?

T: To si myslím, že vůbec nehraje roli v tomhle. Co se týká těch dluhů a těch věcí, to by bylo vůbec na dlouhý povídání, a tím se starosta furt jako ohání, ale ona to tak úplně pravda není, protože ty minulý zastupitelstva sice nějaký dluhy udělaly, ale nebyly to dluhy tím, že by se jako projedly, ale to byly dluhy na investice, protože všichni tady dlouhý léta chtěli bazén a ten je tady postavenej, ale na to samozřejmě musely jít nějaký peníze a tolik peněz město prostě v té době nemělo a tak si muselo vzít úvěr. Podobně to bylo s čističkou odpadních vod žejo. To byly nějaký předpis, který se musel splnit, a čistička se musela postavit. Zase to byly investice, který momentálně nebyly ve městě a město si teda muselo vzít úvěr, aby tomuhle vyhovělo. Pelclovo divadlo tady oprava. To byly další peníze, který vlastně taky nebyly na talíři a musely se půjčit. No a teď se to samozřejmě postupně splácí, navíc od té doby, co tady přišel Skořepa jako starosta, což už je teď devátý rok, tak měl mnohem příjemnější situaci v tom, že díky těm celostátním zákonům, tak město vlastně dostává ročně asi o dvacet milionů víc než v těch letech minulých. To znamená, že když máš o dvacet milionů víc, tak s tím se už dá mnohem líp hospodařit a samozřejmě i splácet, ale ty dluhy by splácel každej jinej starosta stejně jo, tak to jako není nějaká jeho zásluha, to by dělal každej stejně, ale on má o to jednodušší situaci, že těch dvacet milionů mu přijde každej rok navíc proti tomu, co bylo dřív. No a teď co se týká těch věcí, tak na to samozřejmě jsou dotace nikoliv z kraje, ale přímo jako od státu. Dotace jsou jako spojeny s tou průmyslovou zónou, aby se dohnala ta infrastruktura, tak samozřejmě dotace sem jdou na záležitosti bezpečnosti, to znamená policie, městská policie dostala nověj kamerovej systém a tak dále a to jsou všechno dotace ze státu, který sledujou, aby to tady nezvlčilo v tom, že tady je tolik novějch pracovníků a tak dále. Třeba cyklostezka a tyhle věci, na to jsou zase dotace od státu, aby vlastně to napojení na ty průmyslový závody bylo zlepšený. Takže jako dotace a i na tu bytovou výstavbu jsou dotace od státu, takže to není, jako že by se město zadlužilo. Z toho si myslím, že pan starosta nemusí mít strach, protože to je dotace ze státu.

T: A není třeba jenom ten jeden panelák, co má vyrůst málo? Protože kolem Rychnova je docela dost tý zemědělský plochy, tak jestli by se třeba neodkoupilo a nezačalo stavět i tam? Jestli by to nebylo výhodnější pro to město?

R: No, to je otázka co bude potřeba a co nebude, to se uvidí, až bude ten jeden dům. Protože ona ta stavba dneska jde rychle, takže když se uvidí, že to jako není úplně ještě ono, tak se může klidně přidat další. Já zrovna osobně bych moc tý půdy radši nezabíral, protože kdysi se jelo do automobilky a měla jsi okolo toho pole od Rychnova a teď už tam máš samý baráky a hrozný haly. Když pak by ten rozvoj jako ustal a ono by se to mohlo nějak jakoby snižovat, tak potom tady zůstanou jakoby baráky prázdný a bylo by to mrtvý město.

T: Protože ona vyšla i nějaká studie, že by Rychnov jako město potřeboval aspoň tři tisíce bytů, aby vlastně zaplnil celou tu kapacitu těch lidí, co tady buď žijou krátkodobě, nebo nelegálně, nebo tak. A tři tisíce bytů je vlastně skoro ještě jednou Rychnov.

R: To je zajímavá studie, to jsem nikde neviděl. To nevím, kdo tu studii vymyslel, to si myslím, že taková potřeba tady není. Nicméně samozřejmě že by bylo lepší, když tady ty lidi pracujou, aby tady i bydleli, ale já si myslím, že většina z nich tady nebydlí.

T: No je pravda, že se jako hodně odstěhovávají i do těch menších vesnic v okolí Rychnova, aby to jako měli relativně blízko, ale aby nebyli v centru tohoto dění.

Ilona, 55 let, Rodinný dům, Škoda Auto a.s., Kvasiny

T: Takže ahoj,...

R: Ahoj.

T: Já bych se tě chtěla zeptat, jestli ti nevádí, že náš rozhovor bude nahrávaný?

R: Nevadí.

T: Tak, mě by zajímalo, jestli bydlíš v Rychnově, jak dlouho bydlíš v Rychnově a proč zrovna v Rychnově?

R: V Rychnově bydlím. Bydlím tady už 36 let a z toho bydlím 26 let ve svém rodinném domku a předtím jsme bydleli u rodičů. Proč právě v Rychnově? Protože jsem se sem

přivdala. Manžel pocházel z Rychnova, měli tady rodiče rodinný domek, takže jsme zpočátku bydleli u nich, a potom jsme si postavili řadový domek. Měla jsem tady práci v Rychnově, takže jsem neuvažovala o tom, kvůli blízkosti rodině, že bych se stěhovala někam jinam.

T: A jaký vidíš plusy a mínusy právě téhle lokality?

R: Tak Rychnov je hezký město, vzhledem k tomu, že bydlím na okraji v klidné lokalitě, takže nemám problém s nějakými rušivými elementy a i pro rodiny s dětmi je to výhodný, jsou tady veškeré školy, jsou tady střední školy, dostatek školek, takže pro mladý lidi tady je zázemí, až teda bytová otázka je v současné době problém, díky Škodovce a nárůstu personálu, který za poslední dva roky ve Škodovce se zvýšil prakticky o pět tisíc lidí, tak je tady nedostatek místa k bydlení, což si myslím, že asi bytová otázka je tady prioritou řešení, protože tady jsou drahé pronájmy, samozřejmě - kde je poptávka, tam je nabídka vyšší, tak to je asi jediný mínus. Jinak já vzhledem ke svému věku tady mínusy nemám, takže jsem tady spokojená. Děláme ve Škodovce, takže mám pracovní místo blízko na dojíždění, manžel tam dělá taky, takže nemáme problém s tímhle tím.

T: K tomu bydlení se ještě dostaneme. Mě by zajímalo, jestli jste někdy uvažovali s manželem o tom, že byste se z Rychnova odstěhovali, nebo naopak, že byste tu udělali kořeny, rodinu, plánujete tady zůstat furt?

R: Rozhodně se stěhovat teda nehodláme, zůstaneme tady, protože máme svůj domek, takže nemáme problém teďka s žádnou hypotékou, s žádným placením. Oba máme zaměstnání ve Škodovce, což nehodláme měnit, nemáme už tolik let do důchodu. Mám tady i maminku v blízkosti, tatínek už teda nežije, takže i vzhledem k té rodině se nehodlám stěhovat někam dál. Bohužel děti mám teda daleko, ale třeba někdy...

T: A vy jste už od začátku věděli, že chcete stavět tady baráček? Nepřemýšleli jste třeba o nějakém bytě?

R: Ne ne ne, my jsme už od začátku plánovali rodinný domek, protože oba pocházíme z rodinného domku, takže jsme neuvažovali o bydlení v bytovce. Měli jsme dokonce i po svatbě koupenou parcelu tady v Městský Habrový, původně na samostatný rodinný domek, ale tam byl problém s tím, že to je Povodí Labe, takže by tam nemohly být sklepy, ta parcela byla malá, měli tam určité podmínky, které se musely splnit, což nám jakoby nevyhovovalo. Takže jsme od toho opustili, a pak když teda město spustilo výstavbu tady

řadových domků, tak jsme se nakonec s těma mladýma kolem domluvili a postavili jsme rodinný domek. Máme teda řadový domek - tenkrát to bylo výhodný v té době, protože jsme dostali parcelu zadarmo a měli jsme i nízký úrok na hypotéku, to stát tenkrát garantoval. A vzhledem k tomu, že oba jsme měli rodiče tady, tak jsme neuvažovali, že bysme šli někam jinam. Manžel už dělal tenkrát ve Škodovce, já tady v nemocnici, takže oba jsme teda byli k tomu Rychnovu fixovaní a neuvažovali jsme o tom, že bysme šli někde.

T: A ty jsi mluvila o problematice ohledně bydlení, různých bytů. Nějak se zajímáš o tuhle problematiku, nebo jenom to, co se dočteš někde v novinách, nebo na internetu?

R: Spíš tím, že dělám v té Škodovce a máme ten nárůst personálu, tak vím, že ta otázka je palčivá, že spousta těch lidí bydlí na ubytovnách, protože ty ubytovny schvalujeme a podepisujeme jim to. A vím, že to bydlení shání a vzhledem tomu, že se zajímám o otázky města, tak vím, že to je nejpálčivější otázka, kterou lidi tady ve městě kladou. Udělalo se v Rychnově spousta jak pro kulturu, tak pro infrastrukturu, ale bohužel teda to bydlení tady vážne, protože co vím, tak za nějakých posledních deset let, kromě výstavby Na Láni, kde teda byly ale ty byty jakoby nadhodnoceny, je to pro nižší vrstvu, tak tady teda žádný bydlení není, takže tohle je bohužel palčivá otázka, kterou v okolí pořád slyším, protože tam je v té Škodovce nejvíc mladých lidí a ty rodiny by se sem třeba i přistěhovaly, protože vesměs sem dojíždí z celé České republiky a chtěly by se tady usadit, ale tohle je hlavní problém, protože nemají kde.

T: A víš vůbec, kolik je v Rychnově legálních ubytoven?

R: Tak to vůbec nemám ponětí, kolik je tady legálních v Rychnově, protože ty poslední, co jsou ubytovaní, tak nikdo z nich nebydlí v Rychnově. Všechno nám to dojíždí z okolí - ať z Hradce, nebo z Pardubic, lidi jsou na ubytovnách, tady Česká Skalice, máme ty autobusy ze všech možných regionů, vlastně v okruhu padesáti kilometrů nám denně dojíždějí autobusy na všechny směny a svážejí ty ubytovaní, protože v Rychnově kapacita není, takže spousta těch lidí právě bydlí i v těchto místech, říkám, spousta jich je z Pardubic, Česká Skalice, Náchod, Králíky, všechno to dojíždí z těchto lokalit, kde to ubytování a podnájem, když už teda seženou, jsou i levnější právě z toho důvodu, že chtějí pracovat.

T: A slyšela jsi o tom, že v Rychnově jsou i nějaký nelegální ubytovny?

R: Z počátku si myslím, že v Rychnově ani ne, mluvilo se o Solnici, o Kvasínách, a hlavně jako se říkalo dokonce i, že se třeba střídají na jedny posteli tři lidi ve směnách, jestli to je pravda nevím, o tom se opravdu jenom mluvilo, ale určitě nelegální jsou, určitě spousta lidí bydlí v bytech, které nemá někdo nahlášené a to ubytování tam nemá. Prostě jak říkám, když je poptávka, tak je nabídka že jo, kdo by se toho nechytíl. A v současné době to asi je no, takže volný místa tady určitě nejsou, se stačí podívat do inzerátů, na Fejsbuku a všude prostě ty lidi shání ubytování.

T: No a ono na konci nějak roku 2018 město vypsaló pozemky, které jsou možné ke koupi na Velké Láni, myslím za nemocnicí, a prý o to nebyl nějak extra zájem, nevíš proč? Když si ty lidi můžou v podstatě stavět dům?

R: Protože osobně si myslím, že 1200,- Kč, nebo 1240,- Kč, nebo kolik tam bylo za metr čtverečný na mladého člověka, který si chce založit rodinu, tak i když dělá ve Škodovce a má velký plat, ale musí počítat s tím, že ten plat třeba tam nebude trvale takhle. Ten osmnácti směnný režim jim dává praktický já nevím, osm, devět tisíc navíc až skončí, tak pokud půjdou s tím platem dolů, tak ten člověk musí počítat, že se bude muset nějak uživit a když dostane hypotéku, tak prakticky si zaplatí jen ten pozemek. Ten pozemek tady na tý Láni je poměrně drahej. Myslím si, že pro mladý lidi, který tady jsou, by byly výhodnější ty panelákový startovací byty, klasicky 2+1 nějaký a myslím si, že jako teď to i v plánu města je, tady nahoře Na Drahách by se měly stavět nějaký, aspoň to teda slibujou, takže doufám, že teda k tomu dojde a že tam asi sedm set bytů říkali, že by mělo být, tak to si myslím, že pro ty mladý lidi je jako na startovací pozici vyšší no.

T: A myslíš, že bude dávat Rychnov jako město nějaký dotace, nebo nějaký pomocný finance pro začátek právě pro tyhle rodiny?

R: To nevím, jestli má město tohleto jako v nějakým tom... Škodovka má ty benefity poměrně značný bych řekla, pro Kvasiny navýšili. Vlastně si můžou brát ty lidi půl milionu bezúročnou půjčku ve Škodovce, což jako v dnešní době, kdy se platí hypotéky, tak jako když tam pracují třeba oba, tak si myslím, že to je asi docela význačná pomoc na to, ale jestli jako město, to asi si myslím, že ne no.

T: A myslíš, že jako v Rychnově je dostatek pracovních míst?

R: Podle mě si myslím, že jo.

T: Myslíš, že až nadbytek?

R: Aspoň co vím od nás, tak my máme větší poptávku, než je nabídka. I celorepublikově je známý, že Rychnov patří k jedněm s nejnižší nezaměstnaností, po Praze. Je pravda, že práce ve Škodovce není pro každého, je to na té lince fyzicky náročný, takže kde je asi přebytek, možná ty starší lidi, nebo v tom středním věku, kteří už nemůžou na té lince ze zdravotních důvodů, tak tam třeba asi nemíní zůstat, ale jako pro mladý lidi, kdo chce pracovat, tak si asi myslím, že nabídka je tady jako velká.

T: A ty teda říkáš, že pracuješ ve Škodovce, tak ty víš, jaký je zhruba poměr žen a mužů, co se tam vyskytuje?

R: Jako v celý Škodovce asi nedokážu říct, třeba jakoby na montáži, kde máme teď momentálně asi 2800 pracovníků, tak z toho máme asi 40 žen, ale montáž je specifický pracoviště hodně náročný, co se týče lokálně svalový zátěže na ruce, jelikož se hodně všude používají ty automatický utahovačky, takže tam tu práci dřív tam dělalo hodně žen, a teď už to teda je zdravotně ohodnoceno na to, že to pro ženy není, protože tam hrozí nemoc z povolání právě pro jejich svalovou sílu. Takže tam těch žen moc nemáme. Vytvořilo se pracoviště i na svařovně a hodně hodně jich dělá na logistice, takže i v současné době si myslím, pokud je žena zdravá, tak je šance ve Škodovce právě na té logistice nebo na odvážení či na sváření, pokud má svářečský průkaz, tak se tam to místo sehnat dá.

T: Tebe tahle práce baví?

R: (smích)

T: Protože si říkala, že jsi pracovala v nemocnici, ale..

R: Ano, dnes je to devatenáct let, co jsem nastoupila do Škodovky, před devatenácti lety, 9. února. Byla jsem nucena tam nastoupit, nebo respektive zdravotní stav, zdá se nemoc z povolání, takže jsem musela odejít ze zdravotnictví, jinak bych dobrovolně nikdy neodešla. Vzhledem k tomu, že tenkrát jsem se učila němčinu, protože manželovi rodiče jsou Němci, tak díky němčině jsem se do té Škodovky dostala. Dostala jsem se do kanceláře, takže jako práci mám dobrou, dělám vesměs s muži, s těma se dobře dělá, na rozdíl od žen, takže neříkám, že ta práce je špatná. Doufám, že tam do důchodu vydržím, ale jako vysněná to není, nechtěla jsem nikdy dělat v kanceláři. Vždycky jsem

v tom zdravotnictví chtěla, nebo učitelku ve školce, spíš k těm dětem, takže říkám, donutily mě okolnosti k tomu, ale jako nelituju toho, mám jednosměrný provoz, finančně je to úplně někde jinde než třeba v tom zdravotnictví, ale to zadostiučinění tam není. (smích) Prostě je to papírová válka, papírová práce, ale říkám jako, že Škodovka jako zaměstnavatel asi není špatná. Ty benefity a to tam jsou, takže musíš se s tím naučit. (smích)

T: A je vyloženě něco, co tě na týhle práci jako fakt štve? Irituje? Co nemůžeš překousnout?

R: Jako co mě irituje? Asi jako v každém zaměstnání to ekonomický hospodaření tam není zrovna to nejlepší, je to papírová válka podle mě. Za mě spousta byrokracie, která by tam být nemusela, kterou vyžadují. Furt se tiskne, vyhazuje, tiskne, vyhazuje. Člověk, kterej si zvyknul v tom zdravotnictví, kde teda jde o život, že tam je potřeba zabrat a kde by se ty peníze využily daleko v lepším, než tady využíváme my, že tady je spousta papírování, a to bych jako odbourala, to si myslím, že každěj si tiskne všechno a je to úplně zbytečný. Ještě že už se začíná elektronizovat, ale vidím, že tam je spousta peněz, který by se uživily třeba právě v tom zdravotnictví, když můžu posuzovat, daleko víc by tam byly hodnotnější, než se využívají tady. Ale to bohužel jednotlivec neovlivní, to je otázka trhu žejo, takže asi tak. Jako jediný, co mě vadí tak to, že jsme česká firma, kterou koupili Němci a musíme tam mluvit anglicky od letošního roku, tak to jako mě rozum nebere. Protože když jsme nastupovali, před těma devatenácti lety, tak nás všichni tlačili do němčiny, všichni museli umět německy, protože nás teda koupili Němci, všichni to tak brali a najednou udělali úřední jazyk angličtinu a všichni umí sice německy, ale teď se všichni musí umět anglicky, protože najednou začali všichni mluvit anglicky. Tak to mě teda hlava nebere, ale doufám, že se to časem třeba změní. Já vím, že angličtina je důležitější jazyk, že tenkrát každěj právě nadával, že by bylo lepší anglicky, hold se každý musel učit německy a teď, když se to všichni naučili, tak najednou se zase budou učit anglicky. Tak to je takový na hlavu postavený, ale taky, asi je to otázka trhu, s tím asi se nic nenadělá.

T: A ještě jak jsme se bavili o tom, že víš v podstatě, kdo pracuje na těch linkách a tak, tak dokázala bys odhadnout, jaký je tak průměrný věk těch zaměstnanců tam?

R: Nevím, ve Škodovce by se to asi dalo zjistit, ale třeba u nás na tý montáži máme průměrný věk 25 let, takže máme hodně hodně nízkej.

T: Takže většinou po škole k vám rovnou jdou.

R: Většinou po škole a je tam obrovská ale fluktuace, jako nám měsíčně odchází zhruba padesát lidí, a začne padesát scházet a 99 % těch lidí, který odcházej, jsou právě ty mladý, dostávají těch peněz poměrně dost, nelíbí se jim to, teď si myslím teda, že je hodně ten osmnáctisměnný režim jo, to je otázka která.. Protože, ne každému mladému to může vyhovovat. Prostě dělá se i pátek, sobota, odpolední směna. V neděli zas musej znova nastoupit do práce, takže jako u těch mladejch asi je problém teda s tímhletím. Jsou vyřazeny jakoby z toho života víkendovýho, k čemu jim je, že mají volno úterý, středa, když oni by radši teda o víkendu nějakou akci, takže tam asi zřejmě tohleto se.. Samozřejmě je tam i vliv toho, že to jsou dojíždějící a třeba si seženou pak prostě práci někde v regionu. Z těch starších lidí většinou tu výpověď nedávaj, ty lidi si tý práce vážej, a i teďka se dělá i to, že pokud to zdravotně nezvládaj, tak je tam chráněný pracoviště, že můžeš dělat i na dvě směny, aby se tam dočkali toho důchodu, když tam dělaj už nějakých 30 let, tak aby je nevyhodili. Takže na tohle se taky snažej, ale ta práce je náročná, opravdu tam musej hlavně ty mladý no. Jako myslím si, že člověk, kterému je já nevím, pět a čtyřicet, kterej je třeba kuchař a přišel a dělá na lince, že to hodně těžko zvládne. To tempo je rychlý, speciálně na tý montáži. Je tam velká náročnost na tom pracovišti, a samozřejmě ne každému vyhovuje monotónnost žejo, dělat osm hodin jednu a tu samou práci. Taky si na to každej nezvykne.

T: A jsou u vás i takový extrém, jakože tam i důchodci ještě pořád pracujou?

R: Já si myslím, že na linkách stoprocentně ne, jak říkám, tam to ty lidi utáhnou do těch padesáti, pět a padesáti, pak už odcházej na tu nelinkovou práci, což je finish, konečná výpravna, kde už se nedělá v kvantu, kde už se to auto jakoby doladuje a zkoušky, tak tam jsou ty starší. Na lince si myslím, že nad padesátku už žádný nedělá, tam se to už těžko zvládá. Pak v tý svařovně, kde jsou bodovky, tak tam si myslím, že asi ještě možná někdo to zvládne, kdo to dělá celý život a zvyká si postupně, tak si myslím, že jo. Na logistice je hodně důchodců, ale jako předdůchodových, prostě do důchodu odcházej, mají šanci, když Škodovka dává i předčasnej důchod s odstupným, a to nabízí třeba ten tříletý předtím, takže taky to někteří využívaj, že odcházej. Ale jak říkám, ta věková hranice se snižuje. Ti, co tam byli, tak do toho důchodu odcházej a ti starší už tam nenastupujou, protože vědí, že to je náročný, většinou tam choděj ty mladší.

T: Takže je tam minimum tak třeba tři procenta bys řekla, třeba že by tam mohli být šedesát a výš?

R: To ani ne, to si myslím, že ani tolik nebude. Já třeba říkám, jestli tam je 2800 lidí, tak tam máme jednoho šedesátníka. Teď měl zrovna výročí, tak jsme mu dávali, tam se to hlídá žejo, dáváme jim nějaký dárky a tak, takže tam máme jednoho člověka, kterému je šedesát a tři budou příští rok šedesátníci a ty dělaj právě na tý konečný montáži. Nevím, říkám, na jiných odděleních jako nemůžu říct, ale to bude hodně nízký procento, většinou si pak o ten předčasný důchod požádaj, anebo půjdou na to chráněný pracoviště. Tam jsou jenom těhotný a tyhle ty důchodci.

T: A Škodovka jako taková má svoje vlastní ubytovny, kde by ubytovávali zaměstnance?

R: Nasmlouvaný. Ne že by vlastnila ubytovny, to ne, ale nasmlouvaný má žejo, tady třeba v Rychnově tu naproti Fabu tam má určitý počet lůžek, dotovali výstavbu v Opočně, v Dobrušce je, co vím ta ubytovna jakoby dotovaná, že na to dostali peníze, ale jsou to soukromí vlastníci, ale bylo to dotovaný Škodovkou, stejně jako tady jsou dotovaný cyklostezky atd. Škodovka přispěla na tu ubytovnu s tím, že tam pak dostali určité počet lůžek. V Ještěticích je ubytovna, je jich tady já nevím, asi sedm nebo osm, který jsou tady jako najmutý Škodovkou. Samozřejmě máme kontrakt žejo, máme tady na to speciální oddělení na personálním, který to má nasmlouvaný a má třeba na rok ty lůžka zabookovaný pouze pro Škodovku a třeba jsou obsazený a třeba nejsou. Když ty lidi nastupujou, tak mají možnost požádat o ubytovnu, ale je tam samozřejmě dojíždějí vzdálenost, nemůže si žádat o ubytovnu někdo, kdo bydlí třeba v Kostelci tady jo. Dává se přednost těm, co jsou já nevím, nevím teď přesně ty kilometry, ale ty, co jsou dál, protože tady běžně dělaj západní Čechy, hodně jižní Morava, severní Morava, Ostravsko, tady dole od Znojma, z té Moravy je tady spousta těch kluků, který tady bydlej, tak ty si samozřejmě pak požádaj o tu ubytovnu. Nedostávaj, myslím si, finanční příspěvek na ubytování není, ale dostanou jako přednostně tu ubytovnu, když je volná kapacita.

T: A nebylo by jednodušší, kdyby si Škodovka nějakou ubytovnu vybuodovala?

R: Nevím, jestli by je zase spousta starostí s tím. Asi se nikdo nenabídl, kolikrát o tom jako mluvěj, spousta chlapů, že by si postavili a dělali to, ale zatím to nikdo neudělal. Jako divím se proč, protože si myslím, že v tom je docela velké byznys, ale nikdo se do toho jako nepustil. Nevím no. Je lepší si asi sehnat nájem a udělat si s nima smlouvu.

Pro Škodovku to je jednodušší, zaplatí nějaký kontrakt a nechat to na tom, protože tamto pak musíš hlídat, musíš mít na to nějaký. Takhle na ně máš páku, když nedodržují ty podmínky, takže máš na ně nějaký právní ty, podepsanou smlouvu, že to budou dodržovat tak a tak. Když to bude naše ubytovna, tak už musíš mít lidi takový, kdo se ti o to bude starat. Takže asi nebyla poptávka. Asi je teda jednodušší teda si najmout takhle někoho.

T: A myslíš, že jak se bude stavět ten nový panelák tam Na Drahačích, tak myslíš, že si Škodovka koupí pár bytů, který pak bude moct takhle pronajímat?

R: Myslím si, že ne. Myslím si, že do toho není, že by měli, jako bylo dřív žejo nějaký tyhle družstevní byty, aby to měla každá firma. Myslím si, že ne. Určitě nějak dotačně přispějou na to, až řeknou, že teda, že by Škodováci zaměstnanci měli třeba, až řeknou, že by chtěli nějaký poměr bytů, který by se udržovaly pro Škodovku, ale že by si jako vyloženě Škodovka koupila, to si myslím, že ne. To by ses spíš musela zeptat někoho, kdo dělá na tom personálním a dělá tyhle bytové otázky. Teď bude shodou okolností nový vedoucí personálního oddělení z Boleslavi, kterej má právě na starosti tu bytovou otázku. Teď dělal v Boleslavi jako vedoucího ubytování a teď bude dělat šéfa personalistiky tady od dubna, protože ten náš odchází do Indie, takže třeba tak no.

T: Mě už teď žádné otázky moc nenapadají, ale jestli se chceš o něčem rozprávět, co tě zaujalo, co bys k tomu chtěla ještě říct třeba víc?

R: Co rozhodně nám tam chybí teď momentálně je zdravotní péče. Teda je to taky už v otázce jsem četla, jak města, tak sama Škodovka vyvolala, že bysme měli, nebo mají žádost o to, že budeme mít svoje dva lékaře právě pro tyhle v uvozovkách přistěhovalce, protože my máme svoje pracovní lékaře, máme tři, tři na ten počet pracovníků v trvalým pracovním poměru, který dělají ale jenom pracovní prohlídky. Žejo, samozřejmě, ty jsou rizikový a tak, ale není to jako klasický praktický lékař, takže tady je problém s tím, že člověk, který je na ubytovně onemocní, tak ho nemá kdo ošetřit, tak on jede 150 kilometrů ke svému lékaři, pak posílá neschopenku, protože nemá tady kde. Nebo chytanou zuby, nechce ho nikdo vyšetřit, protože nejsou zubaři. Takže to je palčivá otázka velká teďka ohledně toho zdravotnictví. Ono to je teda všude žejo, i v nemocnici nejsou tyhle personální, takže Škodovka teda slíbila, že zajistí i nějaký byty a že by teda sem přitáhla nějaký lékaře, který by byli právě pro tyhle přistěhovalce, aby je ošetřila a nemuseli letět, jet s horečkou 150 kilometrů ke svému obvodňákovi. To si asi myslím, že i včetně

zubařů a samozřejmě i gynekologů, protože i to tady jako je, ale největší problémy teda jsou v současné době s těma zubařema, protože to když někoho začnou bolet zuby, tak tady nemají kam se jít ošetřit, těch zubařů je hodně málo. Ale říkám, už jsem to četla, že i město asi s tou Škodovkou, že teda chtějí sehnat speciálně pro Škodovku, že bysme měli mít dva svoje lékaře, který by Škodovka dotovala, protože pravděpodobně budou mít problém s těma pojišťovnami. Jinak dostávají příspěvek na jesle třeba, na chůvy, protože samozřejmě pokud oba rodiče dělají v osmnáctisměnném režimu, tak se musej točit, aby se o ty děti postarali. Nemůžou dělat ve stejným. Je to problém teda, nedokážu si představit, jak ta rodina funguje, když se prakticky neviděj, ale i tak musej mít nějakou chůvu, protože když teda jeden je na noční a druhej má ranní, tak tam minimálně dvě hodiny je překrytí, kdy ty děti musej zůstat sami doma. Takže tam někdo, pokud to je malý dítě, tak to někdo musí jako zajistit no. Víím, že jeden čas byla i v Solnici školka udělaná, že tam byla jako odkladová a do půl osmý si tam ty děti odložili a pak si je převedli do tý školky, kam patřili. Teďka se teda dává příspěvek myslím asi 700 korun dostávají na to, že si můžou zaplatit právě tyhlety přechodný dvě hodiny, třeba když nemají babičky, což většinou nemají, když se sem přistěhujou a zůstanou tady oba pak a tak ty babičky mají daleko. Takže to je asi taky problém no.

T: A kolik tak asi cizinců pracuje ve Škodovce?

R: To je dost těžký odhadnout, protože Škodovka má kromě kmenových zaměstnanců bych řekla tak zhruba dvacet procent agenturního personálu, což je personál, kterej nám tady zajišťuje agenturní firma Manpower a ty mají smluvní kontrakty. Na každý měsíc jim řeknou, kolik Škodovka potřebuje lidí podle toho, jak jsou poptávky. Takže ty lidi mají smlouvu třeba na tři měsíce, na čtyři měsíce a pak jim to třeba neprodloužej a vrací se zpátky. Tam se zaměstnává nejen ale hodně Poláků, Slováků, ale samozřejmě i kolikrát tady jsou i Češi mezi nima a to má Škodovka udělaný z toho důvodu, že kdyby náhodou došlo ke krizi a klesla poptávka a muselo se přejít z toho osmnáctisměnného provozu třeba na patnáctisměnný, tak najednou se prostě musí 2000 lidí propustit. A aby se nemuselo propouštět z kmenovýho personálu, protože to je problém, tak se udržuje pořád hladina těchto agenturních, kterým se prodlouží smlouva a tím se to vykreje. Mají samozřejmě nižší platy, ikdyž odboráři jim taky dost jako pomohli, že se zvednul ten kontrakt a že už mají taky benefity, že dostávají taky bonusy, taky mají příplatky za směny, samozřejmě ale nedosahují výše Škodováckých, ale hlídá se tam, že ten člověk po devíti měsících práce v agentuře, pokud potřebuje středisko nabrat a mistr si ho vybere a požádá o něj, tak

může nastoupit do kmene. Mají určitý procento odboráři, prostě si o to zasadili, že teda nejenom nábor z venku, ale i z tý agentury, aby teda se ty kluci taky dostali, protože tady dělali třeba deset let a pořád za ty nízký peníze, protože nemohli přestoupit. Takže teď už taky můžou. Máme tady poměrně dost Ukrajinců. Před dvěma rokama, když se rozjížděl ten osmnáctisměnej, tak se nabírali, a byli to skoro všechno vysokoškoláci. Nechápala jsem to, to byli všichni inženýři. Neměli na Ukrajině práci, a tak byli rádi, že šli na linku. Jsou to šikovní kluci, spousta z nich už se dostala na posty vyšší, většina z nich studovala češtinu, takže už teď většina z nich je v Boleslavi nebo v Praze v těch vývojových těch, protože se chytli, jsou to strojaři a teď už sem teda chodí takový ty nižší vrstvy samozřejmě jo, a když se podíváš třeba na úklidovou firmu, kterou najímáme, tak tam je 90 % Ukrajinek. Tam už to nechce nikdo z Čechů dělat. Byli tady nějaký Rumuni, těch ale teda moc není, většinou to jsou ty Ukrajinci a pak Poláci samozřejmě. Těch Ukrajinců je nejvíc. Slováky neberu jako cizince. (smích) Ty tady taky jsou, to jsou ale ty jsou naši. Ale jako procentuálně nedokážu odhadnout, kolik procent by to mohlo být.

T: A pociťovala jsi to nějak i na Rychnově, že se to nějak mění? Tím, že sem proudí cizinci? Jestli se tady něco výrazně nějak změnilo?

R: Já osobně si teda myslím, že ne. Jako nevidím to. Já třeba spolupracuju s těma uklízečkama žejo, který teda zaměstnáváme, a to musím říct, že se ty ženský strašně snažej, že to vůbec nemají jednoduchý jo. A oni dostanou vízum třeba na tři měsíce žejo, pak musej jet zpátky do Ukrajiny a musí zažádat o pracovní povolení a vracej se zpátky. A teď mě tam třeba ty holky střídají, oni mají malý děti a mají je třeba na Ukrajině. Oni jsou tři měsíce tady a ty děti neviděj. Pracujou od nevidím do nevidím a za tři měsíce jedou a modlej se, aby dostaly vízum a mohly zase zpátky, aby ty děti uživily. Takže klobouk smekám před nima, protože opravdu, co mě se tam vystřídají ty čtyři, tak to jsou všechny od rodin a mají doma rodiny, u babičky nebo u někoho ty děti, protože si je sem vzít nemůžou, nemají bydlení na ubytovně, a živěj tím tu rodinu na tý Ukrajině, takže to si nikdo nedokáže představit, a ani to nemají jednoduchý, protože většina z nich neumí moc česky, ale strašně se snažej, oni mají strach o tu práci a jsou poměrně pracovitý ty lidi. A jak někdo řekne, že třeba stoupá trestní činnost tady na Rychnovsku, tak bych to nesváděla vůbec na ty cizince. Jako je pravda, že třeba ty Poláci, že teď už sem chodí jakoby ta nižší vrstva a ta horší skvadra, než byla předtím, ale zrovna tak jsou mezi nima i Češi jo, a já vždycky říkám, když oni tady jsou na ubytovně a nemají žádnou motivaci, oni vydělávají jenom peníze, přijdou z práce, vospěj se a pak co mají dělat jako jo. Vzhledem k tomu

směnnému režimu tady nemají možnost navštěvovat třeba nějaký kroužky, aby se někde přihlásili, aby zapadli do toho kolektivu. Nemají tady rodinu, nemá ji kdo držet, no tak co dělají. Tak si nakoupí alkohol, chlastaj a pak samozřejmě ale to je jedno, jestli to je Čech, Ukrajinec, nebo Rumun, tak se namaže a pak něco provedou. Ale teď jsem třeba četla ve zpravodaji, pan Hlaváček z policie tam psal a říkal, že máme daleko nižší kriminalitu, než je třeba průměr v České republice jinde, takže si myslím, že to není tím. Ale je pravda, že tady nemají co dělat, nemají co dělat ty mladý lidi, když sem přijdou. Jsou na ubytovně a nevím, třeba v kasárnách bydlí třeba 300 kluků i holek, nejenom Škodováckejch, dělají třeba v těch pobočných, v Primestru, v Adientu, v těch pobočnejch závodech pro Škodovku tady, a pokud to není pár, aby byli spolu, tak oni nemají co dělat. Kam mají jít? Jako kdo je veme do nějakýho sdružení tady třeba, aby chodili pravidelně na nějaký sport, když mají ty směny. Takže to je jako, pokud si vyloženě neřeknou ano, budu tady, a začnu intenzivně shánět bydlení a chci si tady založit rodinu, aby měl motivaci, tak tady nemá co dělat no, tak hold občas nějaký ty výtržnosti asi provedou no. Takže je to asi těžký.

T: Tak já ti děkuju. Ještě na závěr bych ti chtěla položit kategorizační otázku a to takovou, kolik je ti let?

R: 55 let.

T: Tak jo, tak já ti moc děkuju.

R: Není zač.

Stanislava, 57 let, Byt – vlastnictví, Dodavatel pro Škoda Auto

T: Ahoj, nejdřív bych se tě chtěla zeptat, jestli ti nevadí, že náš rozhovor bude nahrávaný?

R: Čau, ne nevadí.

T: Mě by zajímalo, jestli bydlíš v Rychnově a jak dlouho tady bydlíš?

R: Ano, bydlím v Rychnově nad Kněžnou na sídlišti Mírová. Jak dlouho tady bydlím? Celých 36 let.

T: Proč jste zvolila zrovna Rychnov?

R: My jsme se vzali a chtěli jsme být uprostřed rodiny. Uprostřed mých rodičů a manželova rodičů, abychom byli sami. Navíc Rychnov se nám docela líbil a je tady dost práce.

T: Takže vy jste si to zvolili kvůli osamostatnění se od rodiny?

R: Ano.

T: Jaký bereš plusy a mínusy tohoto města? Co se ti na něm líbí a co se ti naopak nelíbí?

R: Rychnov je střední město, je s celým obsazením, jak zdravotním tak ekonomickým nákupem. Tudíž se dá sehnat v podstatě všechno, co potřebuju. Navíc je tady docela slušný kulturní vyžití. K tomu nově postavenej, před šesti rokama, bazén. Což jsme taky rádi. Je tady pěkný okolí, pěkný lesy. Dají se udělat velký procházky. Celkově vyžití, jak sportovní tak kulturní je tady na docela vysoké úrovni.

T: A je něco, co se ti nelíbí?

R: Vzhledem k tomu, že je tady automobilovej průmysl Škoda, který se aktuálně pořád rozrůstá, přichází nové lidi, kteří nejsou z tuzemska, ale přicházejí vesměs ze zahraničí. Jejich kázeň je na docela nízké úrovni. Člověk se tady jeden čas bál chodit večer sám po ulicích. Teďka momentálně bych řekla, že se ta situace docela zklidnila... ve velké míře zasáhla i policie. Zakázala přístupy lidem na místech obecně nákupní, kde obtěžovali všechny lidi, kteří se vraceli z nákupu. Tak to bych vytkla, že je to nepříjemné pro každého, kdo tady bydlí, ale teď už se to trochu zlepšilo. Zatím já jsem tady naprosto spokojená.

T: Takže myslíš, že je město dobrý město pro život?

R: Já si myslím, že celkově ano. Rozrůstá se i struktura bydlení, jsou plány, že se budou stavět nové baráky nebo spíš činžovní domy pro sociální začínající mladé rodiny. Je možnost nové výstavby, prodávají se pozemky pro výstavbu, tudíž si myslím, že kdo chce osamostatnit se na své úrovni... vyšší úrovni svého bydlení, tak taky může. Myslím si, že ostatní je v pohodě.

T: Říkala jsi, že už tady bydlíte přes třicet let. Neplánovali jste někdy, že byste se odstěhovali někam jinam, do nějakýho jinýho města?

R: Ano, jeden čas jsme plánovali. To bylo takový... možná... momentální rychlý rozhodnutí, kdy vlastně jsme říkali, že bysme se mohli odstěhovat do Ostrova na Ohří, kde manžel už dva nebo tři měsíce dělal ve zkušební době. Nakonec z toho sešlo, rozmysleli jsme si to, protože jsme zjistili, že by to nedělalo dobrotu. Vzhledem k tomu, že bysme měli moc blízko babičku.

T: A co byl ten impulz, že jste se chtěli přestěhovat?

R: Impulzem bylo to, že manžel nebyl spokojen v práci. Dělal ve Fabu v kuchyni a pak byl vlastně takovej bezprovizorní. Měl zaměstnání, ale nebyl spokojen. Dělal v Pasinách v kuchyni, kde měl úplně jinou představu o náplni práce, a skutečnost byla jiná. Spíš to bylo více kvůli němu. Po návratu, pak když se vrátil... já jsem tady byla vlastně sama s váma, už jsem dělala po mateřský po dvou dětech teda, ještě jsme tebe neměli... tak vlastně se mu nabídlo to místo v automobilce, s tím, že musel odjet na nějakých pár měsíců do Mladé Boleslavy. Vlastně ano, máš pravdu, byla jsem na mateřský v době, kdy začínal v automobilce. Tak zase cestoval, ale bylo to už jenom na nějaký tři měsíce a pak se to zase ustálilo, zůstal v automobilce a zůstal tady taky.

T: Tys říkala, že teda bydlíte v Rychnově a bydlíte v bytě nebo v domečku?

R: My bydlíme... my jsme taková, jak já tak manžel, tak jsme taková činžáková rodina. Ani jeden z nás neprahnul po baráku, ani jeden z nás by na to snad ani neměl, takže jako rodina jsme se k tomu stavěli tak, že budeme celej život bydlet v činžáku. Od té doby, co jsme se vzali, tak opravdu bydlíme v činžovním domě, akorát měnili jsme ulici. Vzhledem k tomu, že v tom původním byl malej byt, tak jsme získali ten větší a přestěhovali jsme se, ale pořád je to na stejným sídlišti. V činžovním době jsme spokojeni, spokojeni jsme i tady.

T: Takže bydlíte v bytě. Bydlíte v bytě s nájmem nebo je to váš vlastní byt?

R: V současný době tento byt je náš byt, ale jsou to tři roky, co jsme si ho vykoupili. Jinak to byla jednotka bytového družstva, ale vzhledem k tomu, že už tady bydlíme dlouho, celých 28 roků, tak jsme si mohli dovolit ten byt vykoupit. Máme třípokojovej byt. Jsem spokojená, je to byt vhodný pro rodinu s dětmi.

T: Když jste platili ještě v té době nájem, přišel vám vysoký vůči vašim platům?

R: No, takhle, v současném bytě, když už bydlíme, tak ta finanční situace byla v rodině docela přijatelná. Takže ten nájem k poměru platu, dalo se to... nechci říct přežít, ale dalo se to zkompenzovat tak, abysme nebyli na tom špatně ke konci měsíce. Tudiž mzda obou dvou a nájem k poměru byl v pořádku. Jiná situace byla, když jsme bydleli na začátku v tom původním bytě. To byla situace, kde ten nájem nechci říct hodně větší, protože byt byl menší, ale vzhledem k tomu, že se tam vztahovaly ostatní půjčky na ten byt, na nábytek a vlastně i mateřská, tak ten poměr byl úplně jinde. Dalo by se říct, že to bylo fakt hodně vysoký.

T: Takže když říkáš vysoký, tak kolika procentní to zhruba mohlo být vůči tomu platu? Třeba 20, 30 procent nebo i víc?

R: Když to porovnáám, jsme byli oba dva manželé, kdy já jsem byla na mateřský. Mateřská se brala jen půl roku a pak už nic. Když jsem měla období, kdy jsem mateřskou nebrala vůbec nic a manžel vydělával nějakých 1200Kč a z toho nájem dělal čtyři stovky, tak to bylo fakt hodně. To bylo 40%.

T: Když se podíváš s odstupem třeba patnácti let, tak furt ten nájem tvořil stejnej podíl jako před tím v tom platu, anebo se to nějak snižovalo třeba na 15, 10 procent? Že ten nájem šel dolů a váš plat nahoru?

R: Tak to období začínalo, když ta inflace šla hodně nahoru. To samozřejmě nájem oproti té inflaci se až tolik nezvednul, tudíž momentální období je takové, že ten nájem se v poměru platu se snížil. Dělá to, dá se říct, dvacet procent příjmu. Což bych řekla, že se snížilo o polovinu, oproti původním výdělům a právě výši toho nájmu.

T: A když jste teda začínali a byl ten nájem takhle vysokej, dostávali jste od města třeba nějakou dotaci na pomoc s bydlením?

R: Když jsme to takhle měli, tak samozřejmě tu možnost jsme měli, samozřejmě jsme to i využívali. Jmenovalo se to příspěvek na bydlení, o ten jsme vždycky žádali a taky jsme se vždycky dostali k tomu, abych to mohla dostat, tak jsme museli vyplnit veškerý formuláře s datume a hodnotou příjmu a na základě toho přiznávali příspěvek. Vzhledem k tomu, že naše příjmy byli hodně nízko, tak jsme ten příspěvek vždycky dostali. Musím říct, že ten příspěvek nám vždycky hodně pomohl, protože to bylo období, kterým se každá koruna otáčela dvakrát. Což to bylo období začínajících mladých manželů. To nemyslím, že bylo jenom u nás, ale i u více rodin.

T: A myslíš, že i v dnešní době dává město nějaký pomocný dotace pro tyhle začínající rodiny?

R: V současné době se až tak tolik o to nezajímám, protože už mám to období za sebou. Víím ale, že pokud je někdo v období nouze, tak tu možnost požádání příspěvku samozřejmě má. Akorát neznám kritéria, po kterých by mu to ta sociálka mohla přiznat, ten příspěvek.

T: Myslíš, že je v Rychnově dostatek bytů pro začínající rodiny nebo i pro osamostatňující se členy nějakých jiných rodin? Jakože se mají kam uchýlit nebo naopak ten Rychnov opouští, protože se nemají kam přestěhovat?

R: Vzhledem k tomu, že je strašný příliv lidí právě pro tu automobilku, tak ta bytová výstavba je tak... nechci říct ucpaná, ale...

T: Je to jako krize myslíš, že nemají kam jít?

R: Já si myslím, že pro ti mladí, pokud nemají možnost zdědit nějaký barák po rodičích nebo prarodičích, anebo pokud nemají o rodiny nějaký byt, kterej by mohli aspoň pro ten začátek mít, tak myslím si, že kdyby začínali úplně od začátku,... takhle myslím si, že nová výstavba neprobíhá v tuhle chvíli, že je to teprve plánováno. A myslím si, že ty byty jsou v Rychnově teď tak nadsazený, že pro ně i z finančních důvodů, že ty hypotéky by musely vzít,... že se berou na celý život nebo minimálně 20, 30 let, takže si myslím, že v lokalitě něke úplně jinde, než je Rychnov a okolí, tak tu hypotéku dostanou taky. Samozřejmě ten byt nebo ten barák si tam postavěj, proto možná to je jeden z důvodů, že vlastně město nestaví bytové družstvo, nestaví pro ty nové lidi, začínající lidi a proto to je možná možnost, že ty lidi odcházejí někam jinam.

T: No ale v plánu města, myslím minulej rok bylo, že jsou povolený parcely nad nemocnicí na Nový Láni a bylo hrozně málo zájemců o to, o koupi toho. Čím myslíš, že to je? Když jim město nabízí místo, kde můžou stavět, ale nikdo to nechce?

R: Vzhledem k tomu, že Rychnov vybral tu lokalitu ve Velké Láni... ten zájem je tak malej, protože v době, když možná oni plánovali, že bude velkej zájem, že ty lidi stavět chtěj, tak se ještě neplánovalo, že tam tou cestou povede obchvat. Proto teď, když už se to pustilo do veřejnosti, tak lidi, kteří přemejšleli nebo váhali, že tam půjdou... samozřejmě víím, že koupě těch pozemků je obálkovou metodou, je tam nějaká stanovená cena za metr

čtvereční, není jinak moc nízká. Je samozřejmě nižší, než kdyby třeba někdo žádal tady u nás na Mírovce, na Sibiři. I tak ale,... hlavně to, co je tam odradilo je dostupnost do města, což je ten hlavní přechod u nemocnice, kde vlastně ty nástrahy pořád tam číhají na ty malý děti, rodiče se bojejí. Musí provázet děti, přes tu hlavní křižovatku, to je jeden problém. Druhý problém je si myslím, že je právě ten obchvat, který se tam plánuje stavět, což není dvakrát příjemné, že utíkají někde do zátiší a pak jim bude nad barákem projíždět tisíc aut.

T: Tys říkala, že do Škodovky dojíždí hodně zaměstnanci odjinud, tak myslíš, že je dostatek ubytování pro tyhle zaměstnance? Buď v Rychnově, nebo v okolí?

R: Tak samozřejmě každý kdo o tom slyšel nebo věděl, že ty lidi sem přijdou, tak pokud chtěl si nějak přivydělat, tak se snažil i přistupnit svoje bydlení. Samozřejmě se ale nejdřív zaplňovaly místa, kde ty ubytovny byly. Jako třeba bývalá kasárna nebo v Solnici velká ubytovna pro zaměstnance Škoda. Nicméně si pořád myslím, že těch ubytoven, na to kolik lidí potřebuje automobilka, to není a proto spousta lidí kromě toho, že by chtěla možná i bydlet v Rychnově, tak dojíždějí. Vzhledem k tomu i ten automobilový šok na silnici je hrozný kvůli tomu, že dnes a denně dojíždí škodováci no.

T: Takže ty jsi spíš mluvila o těch nelegálních ubytovnách, tím, že si chce někdo přivydělat na něčem. Víš vůbec kolik je v Rychnově legálních ubytoven?

R: Tak přímo legální ubytovny pro zaměstnance škoda, tak to vím o těch dvou. Bývalý kasárny a jedna ubytovna je naproti odborného učiliště, to je docela slušná, opravená ubytovna. Bydlej tam teda jen Poláci a jsou to zaměstnanci Škoda a není to nelegální, je to teda legální.

T: Myslíš, že by nebylo výhodnější, kdyby si Škodovka postavila vlastní ubytovnu, kde by tyhle zaměstnance mohla ubytovávat? Aby nemusela mít několik nasmlouvaných ubytoven na spolupráci takhle po kraji?

R: Samozřejmě tohle by musela přehodnotit Škodovka. V tuhle chvíli nejsem schopná na tuhle otázku přesně odpovědět, ale vím... období před těmi 37 lety, když jsem sem přijela, tak zrovna jsem byla začínající ve Škodovce, kde tu ubytovnu přímo Škodovka měla. Oni se o ni starali, oni ji postavili a měla to vyloženě pro zaměstnance právě pro tyhle dá se říct migranty, jako jsem byla zrovna v tu dobu já. Kde byli tedy pracovníci, všechno nově začínající ve Škoda. Kdyby si udrželi tuhle tu možnost dál, nevím, myslím si, že by to bylo pro ně mnohem výhodnější, než... jo vlastně, ještě jsem si vzpomněla, že Škodovka

hodně využívá ubytovnu, která je naproti Fabu. Tam to samozřejmě má taky smlouvně doložený na té ubytovně. Je to velký objekt, myslím, že je tam takových 200 lidí pro Škodovku, pěkná ubytovna. A to právě dotuje taky Škodovka. To je legální teda, je to velká ubytovna. Není škodovácká, ale je legální. Škodovka ale pomáhá tím, že tam má pak přednost při ubytování svých lidí. Nicméně Škodovka žádný nový ubytovny neplánuje. Tudíž dává možnost těm černým zájemcům pro ubytování ostatním pracovníkům Škoda.

T: A tys říkala, že jsi pracovala ve Škodovce a cítila ses jako migrant, jak jsi to teď tady nazvala. Takže se dá říct, že jste primárně nešli za tím se osamostatnit, ale najít si sem tu práci. Dá se to tak říct?

R: No to není až tak docela, protože každý z nás, kdo se ocitnul v Rychnově, tak byl z jinýho důvodu. Já vlastně, když jsem se nedostala na vysokou, tak jsem sem přijela na ten rok, kde jsem byla zvědavá, jak to funguje v jiných státech. Což tady nám nabídli zrovna Československo tenkrát, tak jsem to chtěla zkusit. Tím, že to bylo přímo nabídnuto pro tu práci pro Škodovku, tak jsem nastoupila v Škoda Auto v roce 1981. Tam jsem vlastně bydlela u Škodovky v Kvasinách, což bylo dvě minuty od závodu. A manžel sem přijel do Rychnova, kde vlastně byl na vojně. Takže on vlastně už v tu dobu, kdy já jsem byla v těch Kvasinách, tak on byl v Rychnově, ale na vojně. O tom, že oba dva existujem, to jsme v té době ještě nevěděli. Takže nebylo naším předmětem, že jsme přijeli nebo že jsme tady byli a že tu zůstanem, že už se známe dlouho. Tady jsme se v Rychnově teprve poznali.

00:19:48-7

T: Ty o tom mluvíš v minulým čase, že jsi pracovala ve Škodovce. Kde momentálně pracuješ?

R: Po první mateřský jsem nastoupila do Orlických strojren v Rychnově nad Kněžnou, který se pak přejmenovaly na Fab Rychnov nad Kněžnou, následně se přejmenovaly na Assa Abloy Po třetí mateřské jsem nastoupila do Facea, což byl závod Assa Abloy. Vzhledem k tomu, že jsme se přestěhovali jako pracoviště z Dlouhé Vsi do Týniště, tam jsme ještě fungovali nějaký čas jako Facea. O tři roky nazpátek nás koupila japonská firma Alfa. Teď momentálně pracuju v Alfě Týniště.

T: Takže se dá říct, že vy jste dodavatel nějakých součástek pro Škodovku?

R: Ano, pracujeme pro automobilový průmysl a vyrábíme zámky pro veškerý sortiment aut.

T: A jsi v týhle práci spokojený? Baví tě to?

R: Jako v práci jakoby v podniku, jsem spokojená, ale já jsem takovej typ, který rád mění práci nebo mění pozice v tom podniku. Teď momentálně jsem minulý rok uvažovala o tom, že bych chtěla změnit pozici v podniku.

T: Takže se nedá říct, že by to bylo tvoje prvotní volba. Ty jsi původně chtěla jít na vysokou a pak něco k tý vysoký si najít práci. Ale tím, že ses sem přestěhovala, tak to byla jediná možnost, kterou sis mohla zvolit nebo ta nejlepší možnost nebo jak to vůbec bylo?

R: Tím, že jsem sem přijela a chtěla jsem okusit něco jinýho, v jiným státě, pak samozřejmě na tu vysokou... takhle přijela a vzápětí za dva měsíce jsem poznala svýho manžela. Tak vlastně na to, abych šla pak na vysokou, to už šlo v zapomenutí. A pak jsem si říkala, že všude o chlebu a o okurkách, jestli zůstanu tady nebo v Polsku, tak je to na stejno. Zvolila jsem tu variantu, že jsem zůstala tady.

T: Jak jsme se bavili o té tvój práci, tak dá se říct, že jsi s finančním ohodnocením svojí práce spokojená?

R: Já ve svý práci, na tý pozici, kde teď jsem, tak spokojená jsem. Ale jsem takovej typ, kde vlastně moje práce... nechci říct, že je mým koníčkem, ale baví mě. Vykazují docela slušně, pracuju rychle, tak samozřejmě toho si všimne i vedení. Takže já ohodnocení za svou práci mám slušné a myslím si, že kdykoliv kdybych si řekla, že moje spokojenost je na nižší úrovni, že bych potřebovala nějak vylepšit, tak ten problém nemám. Každý přidání nebo každý období, ve kterým se přidává pro ostatní, pro všechny pracovnice, se mi nestalo, že bych nedostala přidáno ve výši, ve který jsem vždycky spokojená.

T: Sháněla jsi tuhle práci nějak delší dobu nebo to máš postupným doporučováním od někoho a tím sama rosteš na tý pozici, nebo jak to vůbec je?

R: No, po poslední mateřské, kdy jsem se vlastně vracela do práce, tak moje pozice, z které jsem odešla na mateřskou, nebyla uvolněná. Tak jsem musela vzít práci, která byla volná a byla to práce dělnické profese, ale vůbec mi to nijak nevadilo, protože znáte to... když jsou malý děti, musíte být na ošetřování a tak různě. Tak vzít práci v kanceláři zpětně, kde se vlastně těžko odchází na nějaký ošetřování, tak tahle možnost mi přišla vhod. Tuhle pozici jsem vzala na rok. Pak jsem samozřejmě i v té výrobě jsem byla ohodnocená jako účetní, tudíž jsem nestrádala po finanční stránce. Po tom roce, když už

jsem tam dělala, tak i vedení té nové firmy si všimlo, že pro tu práci je mě docela škoda, tak mi nabídli práci plánovačky, která odcházela na mateřskou. Já jsem jí teda vzala. Po plánovačce jsem přešla jakoby disponent logistiky jako nákupčí. Pak jsem měla mínění, minulej rok nebo... vrátit se zpět do účtárny, protože samozřejmě dělat nákupčí pro automobilový průmysl, kde vlastně musíte nakoupit just in time není opravdu jednoduchý a spousta lidí to psychicky nedává. Nicméně mě ta práce baví, ale vzhledem k tomu, že jí přibýlo, protože samozřejmě přibývá projektů, tak přibývá i materiálů - nových materiálů, který musíme zvládat ve stejným čase. Takže to není tak jednoduchý a tak jsem si říkala, že bych si mohla zase trošku ulehčit a vrátit se zpět do účtárny, kde jsem vlastně začínala. Bohužel v účtárně je teď docela obsazeno, takže jsem se rozhodla, že zůstanu na té pozici, kde jsem. Vzhledem k tomu, že do důchodu už mám jenom těch pět let.

T: Tys říkala, že ráda měníš pozice v té firmě. Přemýšlela někdy spíš o tom, že bys úplně změnila povolání? Že by to nebylo jen v té firmě, ale že bys třeba z té kancelářské práce bys šla dělat někam zase rukama?

R: To jsem nijak nepřemýšlela, protože tu možnost, když bych chtěla dělat zase rukama, tak jednak období teď a když jsme začínali, tak i zručnou těch rukou není taková, jako byla předtím. Nicméně kdyby se mi po takové ruční práci zastesklo, tak mám i možnost, kdybych chtěla, tak můžu si dát smlouvu dohodu o práci a chodit na vedlejší činnost k nám do výroby. To bych si mohla osvěžit právě. Myslím si, že v mém věku a v tuhle chvíli o tom ani nepřemýšlím. Samozřejmě ale nemůžu říct, že jsem to nezkusila. Zrovna jsem to zkusila v zimě, v prosinci minulého roku, kde nám chyběli manipulanti do výroby. Takže jsme šli na výpomoc, jako kancelářské.

T: Já se ještě vrátím. Ty, jak jsi mluvila o tom, že jsi byla něco jako migrant. Prostě jsi sem šla za tou prací. Jak se k tobě stavělo okolí, že jsi z jiného státu? Jak to brali?

R: Brali nás normálně jako ostatní lidi, akorát třeba pro nás nebo teď mluvím za sebe, hlavně pro mě bylo strašnou nevýhodou, že jsem neznala český jazyk. Neznala jsem ani dá se říct prakticky žádný slovíčko. Což pro mě bylo strašně těžký se domluvit, dohodnout, promluvit, bavit se s někým. Bylo to strašně těžký období, proto samozřejmě já jsem, jak jsem už říkala, já jsem takovej typ, že všechno jde spravit, naučit se. První, co bylo, tak jsem se učila český jazyk. Našla jsem si kamarádku, která byla polka, ale byla tady už přes pět roků, s kterou jsem vždycky chodila na procházky, na nákupy. Vždycky jsme se dvojmo bavily, abych se to, co nejrychlejc naučila. Docela bych řekla, že to bylo rychlý.

Pak jsem vzápětí poznala manžela, takže to už bylo dvojnásobně rychlý. Nicméně automobila pro tyhle migranty, když jsme říkali, že bysme se chtěli naučit, co nejrychleje, tak ten kurz výuky češtiny zavedla. Navštívila jsem asi dvakrát a vyhodili mě z toho důvodu, že už tam nemám, co dělat. Tak jsem si říkala, tak jsem asi dobrá.

T: Tak jo, já už nevím, na co bych se tě měla ptát. Tak jestli se ti líbila nějaká otázka, kterou bys chtěla ještě nějak rozvést, tak klidně můžeš. Co se týče bydlení, práce, dojíždějících a tak.

R: Třeba akorát zase můžu říct, že v práci veškerý různý motivace nám dávají. Což jako si myslím, že všichni můžou být spokojení. Akorát třeba pro nás Rychnováky, kteří vlastně putujem za tou prací do Týniště, tak ta cesta je taková, že... pokud je to léto nebo pokud se nic neděje na silnicích, tak je to v pohodě. Ale pokud se zavře nějaký hlavní úsek, jako třeba loni byly ty Častolovice a pak ty objížd'ky kolem to je pro nás taková tragédie, jako nepřijemný. Tudíž bych osobně uvítala, aby se ty velký fabriky nestěhovaly někam mimo, ale zůstaly třeba jako my jsme měli v té Dlouhé Vsi. To bylo jak pro naše zdraví, že jsme si mohli dojet ten kilometr a půl a pro sebe udělat a pracovat hned a nemuseli dojíždět. Já vím, že to je těch dvacet minut, který dojíždíme, ale tady si akorát přisednem do auta a trnem, co bude, než tam dojedem. A tady bysme udělali něco pro své zdraví.

T: Takže ti vadí to dojíždění?

R: Vadí mi to dojíždění no.

T: I co se času týče?

R: Ne, tak času ne, je to dvacet minut.

T: Si musíš přivstat těch dvacet minut, že jo, abys to stihla do té práce.

R: Já rozumím, ale i těch dvacet minut, i kdyby jsme byli tady, jak jsem říkala v té Dlouhé Vsi, tak bych taky vstávala ve stejnej čas, protože bych šla pěšky. Než bych tam došla a udělala něco pro své zdraví, že bych se protáhla jako. Tady mně vadí na těch silnicích, jak se teď děje, že to není takový bezpečný, tak člověk nikdy neví, co kdy kde. Takže o to, že musím vstávat dřív, to ne. Časově je to pro mě úplně stejný, jako kdybych dělala tady. Na druhou stranu musím říct, že náš podnik dbá na zaměstnance. Ví, že spousta lidí se opravdu jenom přesune z postele do touho auta, docela se a zase tam sedí. Protože samozřejmě ty manipulanti nebo výrobní dělnice nebo i my v kancelářích většinu dne

prosedíme, takže máme zavedený cvičení. Kdo chce samozřejmě, může se zúčastnit. Je to na protahování, je to i na krční páteř. Jako dá se to pěkně procvičit, uvolnit. Záleží jenom na každým jestli se zúčastní. Není to špatný, ale je to jenom deset minut, to není zase moc no. Ale myslí i náš závod na nás.

T: Tak jo, já ti děkuju. Jenom bych ti na závěr ještě dala kategorizační otázku a to jenom, kolik je ti let?

R: Hodně (smích). Těžko se to říká. 57, bude. Za měsíc, za dva.

T: Tak jo, já ti moc děkuju.

Milan, 58 let, Byt – vlastnictví, Škoda Auto a.s., Kvasiny

T: Takže ahoj.

R: Nazdar.

T: Já bych se tě nejdřív chtěla zeptat, jestli souhlasíš s tím, že náš rozhovor bude nahrávaný.

R: Jako vždycky monitorovaný, jo.

T: Takže souhlasíš?

R: No samozřejmě.

T: Tak mě by zajímalo, jestli bydlíš v Rychnově, jak dlouho tady bydlíš a proč vlastně v Rychnově.

R: Ještě jedno to bylo.

T: Takže, jak dlouho tady bydlíš, nebo jestli vůbec bydlíš v Rychnově.

R: Tak v Rychnově určitě bydlím, když tady pracuji pro nejbližší automobilku.

T: A jak dlouho tady bydlíš?

R: Od roku 83.

T: A proč zrovna v Rychnově? Proč jste si vybrali Rychnov?

R: Protože říkám, nejbližší byla automobilka na práci. No proto jsem se přistěhoval do Rychnova.

T: A tak víme, že automobilka je v Kvasínách, tak proč jste se nepřestěhovali do Kvasin?

R: Protože v Kvasínách nebyly byty, byly byty jenom v Rychnově. V Kvasínách tenkrát nebyly byty, jenom Rychnov měl byty.

T: Takže vy jste dostali nějakou podporu od města a proto jsi se...

R: od závodu. Tenkrát dával závod byty, když jsi nastoupila do automobilky, tak jsi měla možnost získat byt přednostně. A z toho důvodu jsme nastoupili do automobilky. Abychom dostali byt a mohli jsme pracovat, mohli i zde žít.

T: (souhlasný zvuk) A myslíš, že to nabízejí i teďka ten Rychnov?

R: Teďka to asi nenabízí. To musí mít každý peníze a koupit si byt, že jo. Tenkrát to umožnila fabrika, že ti dala půjčku a tys tu půjčku musela potom splácet. Bylas tím pádem vázaná, abys byla v automobilce minimálně pět let. No a za tu dobu si splatila tu půjčku za byt, no a už kam bys pak chodila. Když máš byt, že jo, máš práci, tak ta dálka do automobilky není tak velká aby, se nedalo dojíždět a je to v podstatě kousek od Rychnova.

T: Takže tě se dá říct, že tě tady držela práce, takže jsi nepřemýšlel, o tom, že by se přestěhoval do jiného města?

R: Ne vůbec, to už jsme takový konzervativní typy, že prostě v té době to bylo tak daný, že když jsi měla někde práci, tak jsi už tam zůstala a už jsi nikdy neodcházela zajít někam jinam nebo shánět jiné bydlení, nebo jinou práci, to zas bylo vázaný na byt a to asi každý podnik nenabízel, abys dostala byt nebo půjčku na byt a si brala to, co bylo nejpříjemnější v té době.

T: A co vidíš jako plusy a mínusy tohoto města? Co se ti tady na něm líbí a naopak jako nelíbí? Že tady zrovna jako bydlíš, kromě toho že máš blízko teda tu práci.

R: Tak že tady bydlím, tak takový klidnější město, není to tak zaprvý veliký, je to takový dalo by se říct trošku větší, jakoby proti Hradci je to dejme tomu jedna desetina Hradce, že jo, takže máš výhodu všude máš blízko, všechno máš při ruce a za ty léta co už jsme tady, tak prostě všechno znáš, už víš co a jak, takže už nekoukáš nebo nehledáš jiný, jiný výdobytky, který by ti umožnili já nevím, se nějak, protože tady v Rychnově pro nás nám

to stačí, protože když si chcem, tak si svůj volnej čas trávíme podle našich představ a nemusíme někam za nima dojíždět.

T: A nějaký mínusy na tomhle městě vidíš?

R: Tak mínusy, tak každý město má svoje mínusy že jo, protože teďka v poslední době, jak si to tady rozšiřuje a ta automobilka tak přibývá více zahraničních pracovníků a je to takový, je to takový víc živelnější, než to kdysi bejvávalo no. Teďka je to takový hektický, všechno je vše ve spěchu, víc aut všeho takovej větší koncentrace lidí, a když to tak vemeš, že v Rychnově je asi 7 marketů, nebo 5, 7 nebo 5 marketů, tak si to spočítej, že na 11.000 obyvatel je tolik marketů, tak je to až neuvěřitelný.

T: A tys říkal, že bydlíte v bytě, bydlíte v bytě s nájmem nebo je to váš

R: Je to družstevní byt ale už jsme si ho odkoupili, tak je v našem vlastnictví. Už jsem měl vlastnictví, a takže.

T: A když jste ho ještě měli, když to vlastně vlastnilo družstvo a vy jste platili nájem, byl pro vás ten nájem značně vysoký?

R: Tak to víš, když jsme začínali tak to byl nájem dost vysokej, protože na tehdejší dobu výplaty nebyly bůh ví jak velký a když to tak vemeš, že v podstatě z výdělku jsi dala minimálně 40% na nájem tak na ostatní potřeby zbývalo 60% z tvýho výdělku a to jsi musela rozdělit mezi děti a rodinu. Takže žádný ejchuchujuchuchu neexistovalo, že jo. Takže jako když sis chtěla něco pořídít taks musela brát půjčku a ty půjčky byly vyšponované takové velikosti, že si se musela snažit, je co nejrychleji splatit. Neexistovalo to, abys nesplatila a dostala se do nějakých, nějakých dluhů. To prostě neexistovalo v té době prostě, když sis brala půjčku tak měli podmínky daný a tys musela splnit, kdyžs je nesplnila, půjčku jsi nedostala. V dnešní době ti daj půjčku a je nezajímá, jestli ji splatíš, protože pro ně je výhodnější, abys ty byla co nejvíc zadlužená, a oni z toho mají peníze. A dnešní v podstatě obyvatelstvo žije, jak se říká v dluhu, protože je prostě nezajímá, že když si veme půjčku a nebere ohled na to, že by to měl splatit, prostě veme půjčku a žije. Momentálně teď a co bude dál, je nezajímá. Za našeho času to bylo to, že jsme nejdřív museli splatit půjčku, všechno tomu bylo podřízený a pak teprv co ti zbylo z těch peněz jsi teprv mohla přemýšlet, jak je využiješ dál.

T: A tys říkal, že teda ti ten nájem v tu dobu přišel vysokej, tak kdybyste dneska byl jako v nájmu, myslíš, že by to furt platilo, že by to tvořilo třeba 40% vašeho platu jenom nájmem?

R: Ne ne, teď už právě máš výhodu v tom, že automobilka tě platí, dalo by se říct v rámci možností tě platí, že už ten nájem není tak vysokej oproti tomu, co bylo kdysi, že jo. Že máš teď, ti vychází nájem tak dejme tomu, jak já sem říkal, bylo to 40% a teď možná seš na 15%. No takže když to srovnáš, tak ti zbývá víc, než bylo předtím, že jo. I když jak se říká, všechny ceny rostou nahoru ale i ty máš plat vyšší, než bejvával kdysi a takže ty si můžeš z toho platu více ušetřit a můžeš si kupovat to co, jak se říká je pro tebe podstatný. Jsou v dnešní době lidi, kteří budou říkat, že maj malá, že maj málo, protože nepřemýšlej, oni to chtěj mít teď hned, tak teď hned si na to vezmou půjčku a zasekaj se do dluhů. My jsme ještě z tý školy, že prostě si na to radši ušetříme, počkáme dýl a až na to peníze jsou tak se to kupuje.

T: Myslíš, že v Rychnově je dostatek bytů buďto k pronájmu nebo k prodeji pro obyvatele?

R: No, ono bytů je dostatek, dle mého názoru je dostatek ale nejsou zas tak peníze aby si ty ostatní lidi mohli na ně puč.. koupit že jo. A kdyby chtěli do pronájmu, tak záleží jakej má výdělek. Protože když vemeš, že 1+1 toho dotyčného stojí 10.000 a výdělek má dejme tomu 15.000 no tak si to může dovolit, no nemůže, musel by mít opravdu aspoň těch 30.000, aby mohl jít do takového podnájmu. A odkoupit byt 1+1 v dnešní době je kolem 800.000 no tak kdo pak má z těch co začíná 800.000 na odkoupení bytu. Taky je minimum.

T: No ale teď se tady hodně staví, tak

R: No staví, ale ty musíš si to prostě odkoupit, ty nemůžeš jít do toho jakože, ty musíš jít s tím, že máš nějaké našetření finance a pak to můžeš zažádat. Protože máš třeba 2+1 máš kolem teďka stojí přes milion a něco, no tak musíš mít nějakou svou část a pak si můžeš vzít u banky nějakou půjčku a banka na to kouká, kolik ty máš našetřený, kolik ti může dát a za jak dlouho to můžeš splatit. To je zas provázaný trošku jo, ale není to tak aby lidi. Dřív to bylo dělaný tak že když ten podnik potřeboval lidi tak umožnil aby si mohli ten byt jakoby odkoupit, za to že jsi vzali u toho podniku půjčku na odkup bytu a ty jsi splácela ten byt nebo tu hodnotu toho bytu jsi splácela tomu podniku a tím pádem jsi byla u něj vázaná na x let. To tam bylo daný, že ty tam musíš vydržet, abys nemusela vracet tu

půjčku, no a brala sis půjčku, když tenkrát začínali tak 2+1 stálo 25.000, no tak jsem si vzal půjčku od automobilky 25.000 s tím, že u automobilky vydržím 5let a splatím to. A pak pokročil jsem, platil dál nájem a tohleto, ale ta půjčka byla splacená za 5 let. Tak kdybys chtěla nastoupit tak automobilka ti dává, když chceš koupit byt, tak ti dává 400.000, no a zbytek v té hodnotě do toho milion a půl, to máš přes milion musíš sehnat ty peníze že jo a ještě musíš splácet, jak automobilce tak i nevím, tomu nějakému finančnímu domu, u kterých si bereš tu půjčku, že jo. Takže to je zas provázaný tím jak kolik budeš moct splácet a na jak dlouho tam máš u těch u těch bank nebo to tak tam máš 25 nebo 30 let a když si to rozpočítaj tak dejme tomu si vemeš milion a něco a splácíš to 30 let a oni to rozpočnou že budeš platit měsíčně já nevím 15 no dejme tomu podle výdělku 13.000, teď musíš automobilce těch 400.000 co sis vzala ještě u ní, což máš, když to rozpočítaj dejme tomu na 10 let to znamená, 40.000 na rok což znamená že to máš takových 4.000, 5.000, 4.000 dejme tomu měsíčně, takže ty už jenom na splátky vydáváš kolem 16.000 platu. NO a teď kolik vyděláš, když vyděláš 25.000 tak ti zbyde 9.000 co z 9.000 v dnešní době, jo je ouzko, a prostě někdo si to musí uvědomit, jestli teda bude ochotný minimálně 10 let žít s ním minimem co má, nebo se zas zadluží. No a to většinou tyhle mladý dělaj tak, že se spíš budou zadlužovat a budou brečet, že to je špatný.

T: No a tys říkal, že do automobilky dojíždí docela dost lidí, tak myslíš, že je ve městě dostatek ubytoven nebo aspoň v okolí pro tyhleto dojíždějící zaměstnance?

R: No ono je dost ubytoven, ale záleží, jak jsou vedeny ty ubytovny. Některý ubytovny jsou vedeny tak, že opravdu jsou jakoby ty ubytovny a někde jsou dělaný to, že ty lidi jenom ty dotyční lidi těm lidem umožňujou snadnej zisk no a podle toho to taky vypadá. Tam kde, kde jsou lidi jakoby ubytovna, tak tam jsou nějaký podmínky daný a tam to relativně vychází, což máš bývalý kasárna a pak máš naproti u nás na sídlišti máš další, kde maj ubytovnu, pak máš ubytovnu kde ještě, to už je za Rychnovem v podstatě, no a pak jsou ještě jo u nádraží, tam je ubytovna, tam taky tam jsou daný podmínky no takže tam ty lidi nesnažej se dělat bengal, jak se říká nebo nepořádek. Tam kde máš, jak se říká na černo udělané ubytovny, jakože lidi jsou natlačený v bytě třeba s pět šest lidí bydlí v jednom bytě, splácej to, je to pravda, když si to spočítáš, že když jich je pět šest, tak daj 12.000 každej dá 2.000 měsíčně, no tak podle toho taky žijou. Oni prostě jdou do práce z práce, navštíví nejbližší hospodu, tam se trošku upravěj no a jdou buď spát, nebo vyváděj, a zase je to takovej kolotoč. Do práce, hospoda, spát, do práce, hospoda, spát. Z toho života nemaj nic a pak nemaj žádný výdělky protože v podstatě něco zaplatí na ubytování,

a něco zaplatí v těch hospodách, anebo vzít ostatním peníze, protože se musí žít, musí se platit nebo koupit jídlo nebo kdesi cosi a už pak ty peníze, který relativně vydělaj, tak v podstatě zjistěj, že nevidělali nic.

T: Myslíš, že tím jako narůstá nějak kriminalita v Rychnově?

R: No, poslední, poslední věci co jsem se já dočet, tak jako kriminalita moc nenarůstá, protože v podstatě město se zařídilo, aby měl větší počet příslušníků, který na tohle dohlížeje, takže jako kriminalita tak v rámci možností že jo, kdekoliv jsou cizí pracovníci tak tam vždycky něco bude, jsou to krádeže, a ty běžný věci co se dějou ale nebo jak se říká o rušení nočního klidu, to se taky většinou stává, když se zaberou peníze, tak pak je to ejchuchujuchuchu, první dva tři dny a pak už je ouvej protože nejsou žádné peníze tak pak je klid, no a jinak se to tady město snaží udržet, aby nebylo jak se říká nad procentem republiky no aby to bylo v rámci možností no. Stejnak se tomu člověk neubrání, protože lidi si každéj člověk je jinej a každéj má jinou povahu a podle toho se taky chová že jo no tak.

T: Myslíš, že je dostatek pracovních míst pro ty lidi co sem dojíždí? Myslíš, že tím se i narůstá počet obyvatel tohoto město?

R: No tak samozřejmě, ale oni ty lidi tady nebydlej že jo, oni jsou tady v podstatě jenom za práci a dojíždějí hromada, část jich dojíždí, někteří jsou tady ubytovaný, no ale ty nejsou pod to, pod městem, ty jsou furt vedený jakoby návštěvníci, ty nejsou jako do města, protože ty lidi nemůžou sehnat ubytování, aby tady mohli bydlet natrvalo. Jsou furt v přechodným bydlení že jo. Takže ty, ten počet těch lidí co tady je, tak ono je pravda, že to naroste ten počet lidí, ale pro město to nemá žádný užitek, protože ty lidi neodváděj daně žádný městu. Takže je to prostě taková černá ekonomika, no, ty lidi prostě žijou, z těch lidí žijou další lidi no a město z toho nemá nic, no takže proto město chce, aby se začly stavět byty, aby tady ty lidi mohli bydlet, a pak teprv budou mít pro to město nějaký užitek. Zatím je to momentálně jak se říká protejkaj ty finance, protejkaj městu mezi prstama no a ubytování, no tak stavět by se tady někde mělo ale zatím, zatím se neví co a jak, nějaký nákresy jsou, že možná budou, ale otázka kolik. No takže jako kdo koho sem přiveze jako v poslední době, tak to máš, tamhle máš různý ty národnosti, nejvíc je těch momentálně poláků, protože ty maj nejbliž sem do automobilky no a pak jsou nějaký slováci, ty jsou na ubytovně, bulhaři jsou na ubytovně, rumuni jsou na ubytovně, ja nevím co tady ještě je, nějaký jugoslávci ještě můžou bejt, pak tady máme nějaký ty závody že

jsou i italoové, portugalci jo tak tam jsou taky nějaký no a na trvalo tady nikdo z nich nebydlí, protože ty jsou jen vyloženě po těch ubytovnách no.

T: A nemyslíš si, že by bylo jednodušší, kdyby si škodovka vystavěla sama vlastní ubytovnu a tam by ubytovávala tyhle ty

R: No ono škodovka má jakoby ubytovnu jo v podstatě, to je tam u toho uuuu nádraží je jakoby jo, pod škodovku ubytovna jo, pak má ještě ubytovnu silnici ...

T: ... To má jako smluvený ty partnerský ubytovny, to není jako pod vedením škodovky.

R: Ne to je právě pro ni výhodnější, když najme někoho, kdo pro ně tyhle lidi ubytovává. Oni pro ně by byly investice navíc, kdyby měli jakoby vedenou pod škodovkou, pro ně je lepší když s tím dotyčným uzavřou smlouvu, že se bude přednostně zaměstnávat pracovníky škodovky, že jo, a ubytovně.

T: Takže si myslíš, že by to bylo zbytečně složitý, když by si postavili vlastní ubytovnu.

R: No ono spíš škodovka měla s tím víc starostí, pro ně je to jednodušší, když prostě s nima sepíše nějakou smlouvu s těma ubytovnama a ty lidi, a ty zas ty ubytovny maj z těch lidí, že oni jim platěj že jo, tak tam je daný nějaký nájem co maj platit no buď se s tím lidi srovnaj nebo ne že jo, no tak pak sháněj jinde že jo, ale jako jinak automobilka jim nabídne, že je možno jít tam tam nebo já nevím kolik těch lokalit má zainvestivanejch že jo, bůh ví kolik potřebujou ubytovacích kapacit tak jako ty lidi tam rozesílá no.

T: A tys říkal, že pracuješ taky v automobilce, tak seš tam s tou prací spokojenej?

R: No tak já jsem z té generace, že ještě si práce vážím, ale jsou tyhle ty mladší ročníky, který furt budou říkat, že je to nestojí za nic, že se jenom dlužej kvůli penězům a stejně je to tam nebaví a nějak se koukaj, že stejně pujdou pryč ale oni pryč nepůjdou, protože nasekaj hromadu dluhů a musej splácet a už je kdokoliv co tady ty podniky jsou blíž automobilce už taky s těma platama vyšli vejš, no ale zas je to vázaný nějak těma půjčkami, takže si je automobilka tímhle drží no ale jako co já vím, tak tyhle ty mladší ročníky ty furt budou nespokojený. My jsme z těch z té doby, že jsme si vážili toho, že jsme měli práci no, jsme rádi za to, že máme práci, že máme trvalou práci že nemusíme přemýšlet co bude za rok, za dva za půl roku nebo tak, že máme jak se říká smlouvy na neurčito, takže my si jedem v tom, že už snad do toho důchodu už v té automobilce dokončíme že jo, ale tyhle mladý tam řeknou, tak co, tak vydržíme rok dva možná pět a

podívám se po jiným a ono to nějak dopadne, nějak to bude, no takhle žijou ty mladý no. Ze dne jak se říká, ze dne na den no.

T: A bylo to jako pro tebe prvotní volba tahle práce? Protože tys říkal, že sis sem v podstatě taky přistěhoval před primárně za práci, tak byla to jako pro tebe primární volba ta škodovka?

R: No to byla, z toho důvodu, že nabízeli byty no. Tak z tohohle důvodu jsem se do tý automobilky přihlásil v té době. Jsem měl možnost dostat byt já nevím asi do 4 měsíců nebo jak jsem nastoupil tak jsem mohl dostat byt, to bylo nejrychlejší možný získání bytu v tehdejší době

T: A jak sis potom vlastně vůbec dozvěděl o tomhle zaměstnání, někde v novinách nebo to bylo přes známý?

R: Ne to jsem se dozvěděl, když jsem tady sloužil, kdysi ještě tenkrát se ještě chodilo na vojnu tak jsem tady soužil na vojně a jsem se to dozvěděl, že je tam možnost, že automobilka nabírá tak jsem nastoupil.

T: Takže jsi nesháněl tu práci dlouho prostě tě rovnou přijali.

R: Ne ne, já jsem tenkrát pro mě nebyl problém kdekoli si sehnala práci, v dnešní době není taky problém, ale musíš na úřad práce, a tam, dřív si se prostě dověděla, šla jsi tam do toho podniku v tom městě, šla jsi na personální a optala ses no, na personálním ti řekli ano berem, jsou tyhle podmínky, berete ano, zařídíme, uděláme smlouvy a bylo to. Teďka to máš, že musíš na úřad práce, tam ti daj seznam, kde kterej podnik co potřebuje že jo a podle toho tě rozesílaj no a ty se tam jdeš optat a v tom podniku ti řeknou co a jak, jak já teda vím, jestli je to jinačí to nevím, to bych se nějak nezjišťoval no a podle toho jestli je ten dotyčnej ochotnej v té práci pokračovat no tak tam zůstane že jo, ale teď je to vázaný tím, že jim daj na dobu určitou a podle toho jak se ten pracovník osvědčí tak tam zůstává nebo končí že jo. Buď to má na půl roku no tak mu to dvakrát prodloužej nebo kolikrát no a pak mu daj dobu neurčitou, anebo se s ním rozloučej no. No říkám, podle toho musí ten člověk dotyčnej mít chuť jít do práce, jedinež dělat, každej by chtěl jak se říká bejt v kanceláři brát 50.000 a nějak tu práci odbejt no ale jsou i takový práce, že se bere já plácnu 20.000 a dělá manuálně a bude hold nespokojenej protože v dnešní době to jsou různý požadavky a podle toho jak si vydělá tak podle toho mu ty požadavky splní že jo když jestli je moc náročnej tak peníze mu nebudou stačit, musí prostě ty mladý nejsou v

dnešní době nějak naučený v tom aby byli aby si řekli dobře já si teda počkám a tu dotyčnou věc nebo ten požitek kterej by chtěl tak počká posunu dejme tomu o půl roku ne mladý chtěj teď hned vemu půjčku máme to, ale nejdřív musej splatit to je nezajímá. A pak když si ji vemu a zjistěj že prostě jim peníze nestačej tak to se říká vytloukaj klín klínem to znamená půjčku na půjčku.

T: Ty tady mluvíš o penězích, tak ty jsi finančně spokojenej se svoji prací?

R: No samozřejmě, práce je peníze taky jsou tak nemám kde bych hledal nějaký mušky, jak se říká zlatý.

T: A jak vlastně dlouho pracuješ v tomhle podniku už?

R: No v tomhle podniku momentálně pracuju 22 let.

T: A nepřemýšlel jsi za tu dobu, že by jsi změnil povolání?

R: Ne ne, už teď ne, to kdysi bylo, že jsem potřeboval kvůli bytu tak jsem změnil zaměstnání, ale už je to za mnou takže už dál nehledám nebo nemá smysl začínat někde jinde znova.

T: Takže myslíš, že to už do důchodu tady dojdeš.

R: No já doufám, že jo no.

T: A přemýšlíš o tom, že by si i jako v důchodu pracoval?

R: Kdepak, kdepak, já nejsem z těch lidí abych v důchodu pracoval já jsem z těch lidí, že si chci v důchodu konečně užít, protože když to tak vemeš, že máš od já nevím plácnu od 20 do dokdy to máš přes 40 let chodíš jenom do práce prvotní zájem je práce a potom nějaký zábavy no a až budu v důchodu tak budu mít víc času na svoje koníčky jak se říká a budu moct se realizovat v těch svých představách který momentálně nejdou protože jak se říká, nejdřív musím jít do práce a pak co zbyde z toho já pak můžu využívat na ty svoje volný aktivity no, a v důchodu až budu, tak budu mít víc času, budu moct co jsem do té doby nestihl budu se snažit dohnat no v důchodu, a když mi to teda finančně dovolí důchod, kterej nějak bych měl pobrat uvidíme jak to bude.

T: Já už tak nevím na, co se tě mám ptát, tak jestli tě zaujala nějaká otázka o které by ses chtěl nějak víc rozpovídat, tak teď máš klidně možnost.

R: Ne, to jsou normálně anketní otázky jo, o kterých se normálně baví a které nemáš jako rozvádět nebo hovořit o nich.

T: Tak já ti děkuju a na závěr bych potřebovala kategorizační otázku a to kolik je ti let?

R: No 58 a fous.

T: Tak já ti děkuju.

R: No není zač.

Realitní makléř – Rychnovsko

T: Nevadí Vám, když budu nás rozhovor nahrávat? Použiju to pak do mojí práce.

R: Vlastně ani nevadí. Když se mě budete ptát a já budu vědět odpověď. (smích)

T: Tak já bych se vás asi prvopočátečně chtěla zeptat, jak je to s cenama bydlení, nebo s cenami bytů, domů, vlastně teďka v týhle době v Rychnově.

R: Ten stav se stabilizuje, teď je ta situace už trošičku srovnaná. Před těma třema lety šly ty ceny dost nahoru až zhruba o čtvrtinu, možná i o třetinu v některých případech, se to vyšplhalo během dvou let. Teď se dá spíš pozorovat nějaká stagnace, která má asi víc důvodů, ale teď už si myslím, že teda u bytů ceny už prakticky asi nerostou. Jiná situace samozřejmě může bejt u domů, u rodinných domků, tam teda ten rozdíl nebyl tak znatelný a pak situace u pozemků je taky specifická věc, protože pozemky pro stavbu rodinných domků v Rychnově nejsou, je jich málo a scházej. Za rozumnou cenu teda jo.

T: A řeknete mi čím to jako je, že se to jako teď tak navýšilo za ty poslední tři roky?

R: No tak cenově se to navýšilo hlavně z důvodu toho, že lidi tady vydělávají peníze, že automobilka zaměstnává spoustu lidí, kteří vydělají pěkný peníze a byly dostupný hypotéky. Úroky hypotéky byly ani ne dvě procenta jo, takže lidi si vlastně troufali půjčovat si peníze, byla taková optimistická nálada bez nějakých velkých obav o ztrátu zaměstnání, takže prostě bylo výhodný si půjčit peníze na bydlení.

T: A dokážete mi říct zhruba, jaký procentuální rozdíl je třeba v roce 2012 a teď? To je tak těch šest let zpátky, sedm.

R: No tak tehdy to byly vlastně důsledky, nebo následky té celosvětové krize, takže říkám, u těch bytů je ten nárůst třicet procent. Mluvme třeba o takovém standardu, panelákovéj 3+1, přibližně 70 - 75 metrů. Tehdy se ten byt prodával za jeden a půl milionu, někdy třeba i méně, že jo, a dneska je takovej byt prostě za dva miliony, cena taková spíš startovací, když je pěkně upravenej ten byt, tak je to přes dva miliony.

T: A dokážete mi říct, kolik teď tak máte zájemců o třeba takovýhle byt, třeba 3+1 v Rychnově?

R: No zájemci jsou, teďka je ale trošičku taková situace, že vyčkáváme. Jedna věc je ta, že ty úroky se zvyšují z úvěru hypotečního a znesnadňuje se přístup k těm úvěrům tím, že jsou tam ty podmínky přísnější. Musejí mít ty lidi, cca třeba dvacet procent svých prostředků, což z dvou milionového bytu najednou udělá, že by měli mít čtyři sta tisíc, že jo svýho. Takže ten zájem je, oni spíš si myslím, že očekávají, nebo číhají na byty, jestli ještě třeba neklesne cena níž pod dva miliony a je to teďkon trošičku i patrný z té nabídky. Člověk sleduje nabídku na internetu takových bytů, tak určitě ty ceny nerostou, spíš se začínají někde už pohybovat do těch dvou milionů. Takže zájemci by byli, kdyby ten byt stál 1,8 milionů, tak by zájemců bylo asi hodně. Pak je samozřejmě na ty ceny má i vliv to, že speciálně v Rychnově, nebo na Rychnovsku, se kupují investiční byty, což jsou byty, který nemusí být ani v ne příliš dobrém stavu, ale jsou pro pronajímání, protože tady je velkej hlad teda pro bydlení pro automobilku, pro dělníky, co dělají přímo v automobilce nebo pro automobilku.

T: A už jste se jako setkal s tím, že by k vám přišel nějaký zájemce a řekl, že to má primárně na to, aby to pronajímal?

R: Jo, takový zájemci jsou a ty hledaj právě ty levnější byty, který nemusej bejt ani ne v příliš dobrém stavu, je dokonce i lepší, když je to byt určený k rekonstrukci, protože prostě ty investiční byty za co nejméně peněz, ty se prodávaly. Nejlepší na pronájem jsou ty menší byty 1+1 nebo 2+1. My bychom měli 2+1 za dobrou cenu, která by byla třeba kolem milionu, nebo 1,2 milionu, tak bysme jich prodali během měsíce několik, ale takovej byt dneska v Rychnově zase startuje někde na 1,5 milionu, 1,7 milionu.

T: A vaše firma jako má v nabídce spíš ty byty, anebo spíš rodinné domy a pozemky na stavení?

R: No naše firma má v nabídce spíš domy, ale my máme problém s nabídkou, protože nejsou vlastně nemovitosti do nabídky, protože kdo chce prodat byt, anebo dům, tak si vlastně se někde zmíní, že má něco na prodej a hnedka má zájemce o koupi. Takže do realitek se dostane těch nabídek poměrně málo. A navíc teda je veliká konkurence na trhu, takže to, co se nabídne v realitkách, se rozprostře mezi hodně subjektů a není vůbec zvláštností, že v Rychnově prostě nabízejí realitky z Prahy nebo z Hradce. Je to samozřejmě otázka, jak se ta nabídka k nim dostane. Oni monitorují všechny možný inzerce, že třeba člověk zainzeruje, prodám byt 3+1 v Rychnově a za půl hodiny, za hodinu mu třeba volá už někdo a teďka se tváří, že je třeba zájemce o koupi, že to chce vidět a nakonec při prohlídce se z toho vyklube, že to je nějaký makléř z Hradce, kterej chce získat zakázku. Takže jako těch nabídek je opravdu málo, je to mizerný. Před těma třema, čtyřma lety jsme měli měsíčně tři, pět nabídek bytů a dneska máme jeden, dva byty třeba jenom. Je to málo. Ten trh je tady dost jako chudej na to, že by se nabízely nemovitosti co do počtu i co do rozmanitosti.

T: A nemyslíte si, že by s tím město jako Rychnov mělo něco jako dělat? Stavět třeba víc?

R: No tak město Rychnov, nebo město obecně, jaká je úloha těch měst, že jo. Města můžou tak akorát poskytovat nějaký podmínky pro výstavbu a teďka v poslední době se mluví hodně o programech na podporu dosažitelného bydlení, což je teďkon nějaký státní projekt, kterej se rozjíždí, nebo si teďka začne teprve vytvářet konkrétní podmínky pro možnosti čerpání, kde by právě obce mohly začít stavět nájemní byty. A teďkon je otázka, jestli ta obec postaví byty, který budou ale sloužit opravdu pro pronajímání za nějaký dosažitelný nájemný a je jiná věc, jestli obec vytvoří podmínky pro výstavbu domů pro bydlení, kde investor koupí pozemky a postaví tam dům, kde bude mít dvacet bytů, který potom buďto rozprodá nebo pronajme, nebo si s nima udělá, co chce, ale je to o tom, že město by mohlo mít nějakou politiku rozvoje bydlení. Takovou, že třeba umožní těm investorům stavět. To znamená konkrétně v Rychnově, vy to tady asi znáte, na Mírový, jak se vyjíždí po Javornický ven z města, tam je ten kruhák, já tomu říkám parodie na kruhák, když se jede ven z města, tak na pravý straně, tam je takovej velikej trojúhelník, několik hektarů pozemků a tam je zpracovaná studie na výstavbu asi 415 bytů. Jsou tam dva hlavní investoři. Jeden z nich vlastní tu přední část a ten druhý z nich vlastní část vzadu, ale ještě tam nemá všechny pozemky získaný, takže nemůže to tam plně nějakým způsobem rozjet, no ale už přes dva roky se vyjednává mezi těmi investory a městem, jakým způsobem bude město participovat na tyhle výstavby. A město prostě neumí říct

dobře, my tady postavíme hlavní silnici nebo ulici, postavíme tady hlavní kanalizaci, postavíme tady vodovodní řád, aby se mohly ty parcely připojit a na těch parcelách by stavěli ty investoři. A k týhleto dohodě není možný dojít a ty investoři teďka počítají, jestli se jim vyplatí vůbec stavět žejo, jestli tyhleto náklady zvýšený na ty základní sítě, na tu základní infrastrukturu, jestli teda se jim vejde do těch cen, anebo nevejde. Město prostě se tomu furt brání a ty argumenty, že za každýho trvale bydlícího občana získává město zhruba patnáct tisíc ročně do rozpočtu, tyhle argumenty prostě neplatěj, tady na to nikdo neslyší a je to škoda, protože když si vezmete do kalkulačky čtyřista bytů.. Máme kalkulačku? Teďkon jeden byt v průměru může bejt obsazenej tak dvě a půl člověkem, protože některý byty jsou malý, některý jsou větší, někde bydlí člověk sám, někde bydlí rodina, tak když to vezmu 415 bytů krát 2,5 člověka, to je asi 1037 lidí, by mohlo v Rychnově bydlet na tom sídlišti, krát těch 15 tisíc, tak to máte ročně zhruba příjem asi patnáct a půl milionu do městskýho rozpočtu. A teď je otázka, proč nejde udělat to, že by se tohleto spočítalo, řeklo se kruci, tak my chceme, ať tady přibydu lidi, protože tady scházej pracovníci nejenom pro automobilku, ale i pro firmy v Rychnově, protože to je zoufalství tady někoho sehnat na práci, tak my jako město třeba bychom těch patnáct milionů ročně mohli do toho dát do tý infrastruktury, která by mohla stát třeba myslím že v tom, v tý první části říkali, že to je asi dvacet sedm milionů, že ta infrastruktura obsahuje. Takže za dva roky by to město mohlo mít v uvozovkách jakoby zpátky. Samozřejmě to jsou jenom takový hrubý výpočty propočty, spíš jde o takovou tu vůli něco s tím vlastně udělat. V Mladý Boleslavi tam ještě loni byl takovej program na podporu rozvoje bydlení takovej, že město Mladá Boleslav se dohodlo dopředu s investorem a tuším, že až sto padesát tisíc korun vyplatilo investorovi za vybudování infrastruktury. A udělalo to tím způsobem, že ten investor ji postavil tu infrastrukturu a oni ji od něho odkoupěj vlastně za těch sto padesát tisíc podle počtu bytů pro kolik to je jo. Takže ten investor na začátku ví, že s tím může počítat a že tu infrastrukturu teda postaví, postaví ji tak, aby byla kompletní, aby byla celá.

T: A on by se měl začít stavět i nějakej panelový dům nad Billou, tam někde v tom sídlišti. Myslíte si, že to budou takové ty startovací byty pro mladé rodiny?

R: Tam nad Billou tam v tom prostoru od Billy pod Výtopnu, tam je území, který je teďkon předmětem změny číslo dvě územního plánu a který podle původně územního plánu by mělo celý sloužit pro výstavbu komerční, rozsáhlou, to znamená pro veliký obchodáky třeba. A teďkon v rámci tý druhý změny se to chce změnit a udělat to tak, že

by asi jenom čtvrtina tohohle území byla pro takovouhle rozsáhlou komerci a třičtvrtě té části by mohlo posloužit pro výstavbu bytových domů, ale jakýho typu, to tam není přesně stanovený, ale je to na pozemku soukromýho vlastníka a jestli to tam někdo bude stavět, to bude pravděpodobně teda prostě nějakej soukromej developer, ale ne město, si myslím. Město zas, je otázka, jestli tam nějakou infrastrukturu k tomu poskytne nebo neposkytne, ale hlavně asi před půl rokem se objevila nějaká petice proti tomu, že ani ta čtvrtina toho území by neměla obsahovat ten obchodák velkej, že obchodáků je v Rychnově už dost. Já bych ty čísla chtěl vidět, já ty čísla neznám přesně jo, ale říká se, že Rychnov je opravdu obchodákama velmi zaplněnej. Samozřejmě to je zase jiný téma. Obchodáky v Rychnově, kolik jich tady je, žejo. Když se postavilo Tesco, tak se říkalo, ježišmarija, už to stačí a postavil se Kaufland a zase je tam plný parkoviště aut, zase je tam spousta lidí. Takže kde je vlastně ta hranice, že by se mělo říct ne, už by se obchodáky neměly stavět? Kdo to umí zarazit nějak, že by se zakázaly stavět? To asi těžko. Ale faktem je, že třeba to centrum města, živnostníci, ty prodavači, ty prodejci tady, to tady živoří. Že mají problémy, aby tady dokázali vlastně vydělat nějakou korunu při prodávání v obchodech no.

T: No a myslíte si, že je město samo proti sobě, když ty pozemky na Velké Láni dalo za tak vysokou cenu?

R: No ono je nedalo až za tak vysokou cenu. Ono je dalo za cenu, která odpovídá ceně zainvestovanýho pozemku. To je ta věc, že když investor, developer, začne počítat, jestli se mu vyplatí koupit nějaký pozemky a postavit tam infrastrukturu, tak si musí spočítat, kolik ta infrastruktura bude stát. Když to má bez jakékoliv podpory od města, tak aby to postavil do té podoby, v které to pak město bude ochotno převzít do svého vlastnictví, tak to velmi zhruba vychází asi na tisíc korun za metr čtvereční parcely. Ta podoba, do který by to mělo dostat, je to, že samozřejmě podzemní kanalizace, budovat asfaltový komunikace, obrubníky, zámková dlažba, chodníky, umělé osvětlení. Tohleto kompletně by měl ten investor postavit, aby pak město to od něho třeba za korunu převzalo jo. A tohle stojí teda zhruba, když se to vezme, tisíc korun za metr plus DPH, takže to vychází asi na dvanáct set deset korun za metr čtvereční, což dělá vyvolávací cena na tý Láni. A s tím, že ty pozemky byly městský, takže je město nemuselo kupovat. A teďkon, když si představíte, že chce stejnej projekt udělat nezávislý investor třeba na Sibiři, kdybychom tam investovali asi dvacet parcel, tak kupní cena za tu parcelu v dnešní době je tisíc a víc korun, takže když by ten investor koupil za tisíc korun, anebo i víc pozemek, tisíc do toho by investoval na tu infrastrukturu, tak je na dvou tisících a k tomu DPH a nějakej

minimální zisk, tak jsme na ceně dva a půl tisíce korun za metr čtverečný. Kdo to zaplatí dneska? Dneska ještě ta doba na to není. V Hradci jo, v Hradci platěj lidi tři a půl tisíce za metr čtverečný. Takže v Rychnově to je neprodejný, takže teď nastává základní dilema, že teda bez nějaké účasti města prostě ten investor řekne tak já do toho nejdu, já to prostě dělat nebudu a v Rychnově pozemky prostě nebudou, což se dělo celé roky teďkon zpátky, až my jsme teda asi před těma čtyřma lety přišli a řekli jsme jo dobře, podařilo se nám získat dohodu s vlastníkem velkého území, s jedním vlastníkem, takže jsme se dohodli, že tam uděláme zainvestování, že tam uděláme infrastrukturu, ale nedosáhli jsme žádné dohody s městem o tom, že bysme tu infrastrukturu dělali třeba nějak společně. Že my, abychom to byli schopný prodat za tehdy tržní cenu, která byla dvanáct set padesát, pak čtrnáct set padesát korun, tak jsme nemohli tu infrastrukturu postavit kompletní, to bysme prostě neprodali potom. Takže jsme postavili infrastrukturu jenom v základu, to znamená kanalizace, voda a cesta jenom ve frézingu, čili zpevněná cesta, nic víc, protože na víc jsme prostě neměli. Takže pak ten investor, když to postaví takhle, pak je samozřejmě velká otázka, co s tím bude do budoucna, že jo? Ty lidi se pak budou ptát, kdo nám tady dodělá ten asfalt, že jo. Z jednoho pohledu oni koupili ten pozemek za dobrou cenu, za cenu, kterou byli schopní zaplatit, ale kdyby to chtěli mít včetně asfaltu, tak by už tehdy museli zaplatit dva tisíce za metr čtverečný. Prostě bez nějaký koncepce podpory rozvoje bydlení ze strany města, tak to bude velmi složitý no. Město bude investovat na svých pozemcích, teďkon na tý Láni teda nějaká investice proběhne, teďka myslím, že 12. února bylo druhý nebo třetí kolo, nevím, jestli se jim už podařilo všechno prodat nebo to, to je otázka pro někoho jinýho.

T: To já jako konkrétně nevím, ale vím, že bylo dvanáct parcel a bylo osm zájemců a po ukončení vlastně toho prvního nebo druhého kola to nakonec padlo na čtyři, že nakonec zůstali čtyři zájemci o ty parcely. Takže pak vlastně byla otázka, co teda je důvodem, že ty občani to nechtěj, když by mohli stavět.

R: Proč to nechtěj, protože na Sibiři v tu dobu se prodávaly parcely za patnáct set za metr čtverečný na investovaný parcely, a tady ne. Já si myslím, že to je i způsobený polohou těch pozemků jo, protože ty pozemky jsou na druhý straně města od infrastruktury pro školy a pro tělovýchovu, takže když si představíte, že byste tam měla barák a rodinu a děti a ty by musely do školy přes celý město, nedej bože pěšky žejo, tak prostě to je dálka jo. Na tý Sibiři se ukazuje nebo ukázalo, že to území je nesmírně vhodný pro umístění těch rodinných domků, protože ta infrastruktura je prostě blízko, je tam blízko pak i do toho

Včelnýho, ty aktivity se tam daj potom ty volnočasový provozovat. A pak možná v tý Láni bude taky docela významnej prvek v tom, že tam plánujou ten obchvat a on ten obchvat bude poměrně blízko a může to pak prostě vzbudit obavu, jaký to vlastně bude mít vliv žejo, na to sídliště těch rodinných domků.

T: No tak obchvat je ale už jako docela dlouho plánovanej a ještě se jako nic neděje.

R: No obchvat je v takový tý fázi opravdu, že věříme, nebo že doufáme, že dopadne tak dva, tři roky, víc to není.

T: I tak je to docela dlouho, když se to tak vezme.

R: Je to zase strašně dlouho zase z pohledu prostě, že ty přípravný procesy vždycky trvají hrozně dlouho. Tam bohužel se šlo takovou cestou, že se naplánovala trasa, projektanti to tam nakreslili, protože jim vlastně přišlo, že to je vhodný, ale kdyby se zeptali Rychnováků někde, nebo kdyby se zeptali nějaký stavební komise, tak by je varovali před tím, že tahleta trasa asi není úplně to pravý ořečový, protože narazí na těžkej odpor těch zahrádkářů a těch, co jsou tím dotčení. Takže se ztratil zase rok tím, že se teda vyměřlela náhradní trasa, která se udělala teda jinde a tak teď už se tam dělají nějaký hydrologický průzkumy, už se tam dělaly vrty, už se to zkoumá s tím, že tady je teda paradox, že ten obchvat nebude ani naplánovanej, naprojektovanej celej, ale vlastně bude naprojektovanej od Solnice teda do trasy obchvatu, ale zpátky ve Zbuzanech bude zpátky vlastně na kruhák od Budína, což vlastně je, že on uhne z trasy, která by asi měla bejt projektovaná, to by měla bejt trasa prostě přímo nahoru tadyhle na ten Bezděkov a přímo prostě na Vamberk. Jako je to k nepochopení, proč se nemůže vyprojektovat celej obchvat vlastně a pak z něho případně udělat nějakou etapu, protože nejsou peníze, tomu jako člověk rozumí, ale proč se vlastně úplně na počátku ani neuvažuje s celým obchvatem. Takže teď kon se na tom dělá, projekt je, ale tohle jsou zase spíš otázky pro někoho do radnice.

T: A myslíte, že když přijíždí jako hodně zaměstnanců do Škodovky, tak že by právě pro Škodovku nebylo výhodnější si postavit vlastní ubytovnu, kde by svoje zaměstnance jako ubytovávala nějakou tu dobu?

R: No tak to je zase asi otázka pro někoho z automobilky, ale oni tam mají samozřejmě spoustu těch agenturních pracovníků, takže se v uvozovkách podstatě nezajímají o to, kde ty lidi bydlej, ale je fakt, že prostě se tam sváží lidi ze širokého okolí, z Polska tam jezděj, to víme všichni žejo, takže tam je ohromnej tlak na to, aby ty lidi do tý práce dojeli, ale já

si nemyslím, že by automobilka sama o sobě stavěla byty teda no. Tam jde teďkon o tu věc, že ten státní program na podporu rozvoje tady ty průmyslový zóny, tam má šest miliard, nebo kolik tam je, tak významný prostředky z toho jdou na technickou infrastrukturu a i na bydlení by měly jít, žejo. Okolní obce to třeba částečně využívaj, že z toho programu na podporu rozvoje čerpaj prostředky, že zainvestovávaj území k prodeji na domky, Rychnov to použil tady na tý Láni, tam v těch deseti milionů asi osm milionů nebo kolik půjde teda z tohoto fondu rozvoje, že to nebude jakoby z městského rozpočtu celý, ale tady zase schází třeba to, že by město mohlo s investory spolupracovat na tom, že investor má svůj záměr a město by mohlo požádat o infrastrukturu, aby k tomu území toho investora přivedly sítě. To se mě zdálo poměrně takový docela dobrá spolupráce mezi městem a investory, ale bohužel tohle nefunguje.

T: A jak jsme se bavili ještě o těch cenách jak bytů, tak domů, tak kdybyste si představil, že by k vám přišla nějaká mladá rodina, že se tady chce usadit, že třeba tatínek pracuje ve Škodovce, tak byste jim doporučil spíš, aby si rovnou koupili ten byt, nebo zůstali, nebo šli na nájem a platili měsíčně? Co si myslíte, že je jako pro takovouhle mladou rodinu výhodnější?

R: No, mladá rodina, která by měla ještě vychovávat děti, a měli třeba dvě děti, čili paní několik let vlastně nepracovala, tak samozřejmě může bejt riziko, že se zatíže hypotékou pro koupi. Takže asi bych spíš doporučoval nějaký rozumný dosažitelný nájemní bydlení.

T: A když ne třeba nájem, tak kdyby šli do toho domečku, tak byste spíš volil, aby si koupili něco staršího, nebo aby rovnou šli na ten pozemek, třeba tam rovnou vlastně na tý Velký Láni, to by měli blízko.

R: To je to, že starší baráček, kterej je trošku ve slušným stavu, v nějakým rozumným dosahu tý Solnice, se nepořídí nikdy za jeden a půl milionu. A teďkon to předělání může stát klidně dva, tři miliony, že jo. Člověk ho bude chtít opravdu dostat do nějakýho dobrýho standardu. Samozřejmě může ten dům stát dva miliony a opravit ho takzvaně jenom štětkou žejo a zůstanou na těch dvou a půl milionu. Jako je to případ od případu, ale faktem je, že spousta mladejch lidí prostě zvolilo tu věc, že si koupilo pozemek na venkově, v Černíkovicích, v Libli, v Častolovicích se teďkon taky hodně stavělo, nebo budou se i stavět nějaký parcely, nebo připravovat parcely. Ve Slatině, roky jsme nemohli ve Slatině prodat asi deset pozemků, co tam obec zainvestovala, vloni se to všechno prodalo jo. Takže je zřejmý z toho, že ten trend je takovej, nebo to rozhodnutí těch mladejch lidí

bylo asi nakonec takový, že chtěj svůj domek a na venkově, kde je ta pořizovací cena parcely daleko příznivější. Hlavně z pohledu, že tam ty obce vlastně zainvestovaly do těch pozemků ty dotační peníze. Že ten člověk tu parcelu koupí třeba ani ne za půl milionu.

T: A to je až takovej rozdíl, i když jsou třeba ty vesnice jenom přes kopec v podstatě, když se to tak vezme?

R: No je to velkej rozdíl, protože když si člověk koupí parcelu na venkově, tak je potom odsouzen na patnáct let dělat taxikáře jo, protože musí děti vozit do školy, ze školy, na kroužky, takže musej mít dvě auta a furt jsou prostě v pohybu. Takže je to zásadní rozhodnutí, že v té době buď to teda pořídít dostupnej, levnej pozemek na venkově, tam si postavit domek s tím rizikem, že budu dělat toho taxikáře, anebo teda daleko dražší pozemek v Rychnově s tím, že ta stavba už je skoro stejně drahá. Ta cihla stojí stejně v Černíkovcích jako v Rychnově. V Rychnově prostě rodinnej dům na pozemku startuje tak na pěti milionech a v těch Černíkovcích tam končí možná na těch pěti, žejo. To třeba pořídíš za tři a půl, žejo.

T: A jak to vidíte do budoucna takhle s cenama bytů, domečků a tak? Myslíte, že to ještě poroste, nebo že to naopak bude klesat?

R: Já myslím, že už asi to neporoste. Já si myslím, že ta cena už je teďkon někde jakoby stagnuje, že si nemyslím, že je tady důvod k nějakýmu dalšímu zvyšování cen, že opravdu už je to vyšponovaný, ale je to teďkon docela zvláštní doba, protože ceny stavebních prací teda stoupají hrozně, ceny bytů, jak jsem říkal, spíš stagnujou. Když člověk potřebuje projektanta, aby mu zprojektoval teda na tom pozemku, kterej si koupí, aby mu zprojektoval dům, tak nesežene projektovou kapacitu. Když už se konečně protrápí projektem, tak musí samozřejmě získat nějaký povolení a pak hlavně sehnat nějakýho zhotovitele stavby, že jo. Dneska firma, která by postavila barák, kde ji vzít? Nejsou lidi na práci jo, to je těžkej problém. Před těma pěti lety jsme mohli si vybírat jo, když jsme začali něco stavět, tak člověk mohl oslovit dvě, tři firmy a dneska je to složitý. Dneska sehnat prostě kapacitu stavební, to je těžkej oříšek no. Jako co se týká toho bydlení, nebo. Je to samozřejmě složitá záležitost. Zeptám se, jestli jste zachytila tu studii, kterou zpracovali v Hradci na krajským úřadě, jak je tam ta účelová organizace pro tyhle záležitosti?

T: Asi nevím.

R: Teďkon mě to vypadlo z hlavy. Ona totiž nevyšla v tištěný verzi jo, ona ta studie CIRI. Tam je přesně rozebraný ty pohledy, ty potřeby, počet bytů, kolik je potřeba jenom na Rychnovsku. V Rychnově, tam se dopočítali, že v Rychnově asi tři tisíce bytů schází, kolik by tady vlastně mělo být obyvatel, že jo, třeba dvacet tisíc obyvatel. Já se podívám, jestli to tady někde najdu.

T: A zeptám se, když byste srovnal třeba dnešní dobu a třeba tu dobu před pěti lety, využívají vás vlastně klienti víc nebo míň, že vlastně přes vás prodávají byty, anebo to jedou spíš sami na vlastní pěst, jak se to tak říká?

R: Já bych řekl, že tehdy se prodávalo víc přes realitky. Jak jsem říkal, prostě je tady těch realitek víc, je tady větší konkurence, takže přes nás konkrétně jde míň případů určitě, ale otázka přes realitky jako takový řekl bych, že jde trošičku víc případů.

T: A vy si vedete nějaký jako soubory o tom, jaký byly ceny před třeba deseti, pěti, teď?

R: Máme nějaký archiv zakázek, ale že bychom to sbírali systematicky do nějakýho datovýho souboru, to ne. To vždycky případně musíme zapátrat v archivu, když někdo to vysloveně na něco potřebuje. Tady mám různý studie. Tady je ta zastavovací studie. To jste viděla, nebo ne?

T: Myslíte, že byste mi to mohl poskytnout? Poslat?

R: No tak ono to je i na stránkách města, když si tam trošku zahloubáte. Ono jde o to, jestli to tam teďkon ještě je.

(ukazování studie, plánu na výkresu)

R: Takže tady jsme to psali v nějakým tom čísle, kolik bude mít Rychnov obyvatel. A to je ta studie CIRI – Centrum investic, rozvoje a inovací a ta studie je teda na jejich stránkách, tak je docela složité k sehnání, ale bohužel to nevydali v tištěný verzi. A to jestli děláte takovouhle práci, tak by bylo dobře si tu studii sehnat a tam z ní načerpat nějaký údaje. No ale jinak jako co se týká nějaký ty podpory města pro bydlení, to musíte zajít na město, tam asi jsou jediný dveře, jediný člověk, který vám k tomu něco řekne, protože na městě není žádná komise pro výstavbu, žádná komise pro rozvoj, nic takovýho neexistuje.

T: No a je tam jenom jedna paní, která se zabývá tou bytovou výstavbou.

R: Bytovou výstavbou? Kdo to je?

T: Paní Hubálková.

R: Jo paní Hubálková. No tak ta to může mít v referátu spíš, jakože pak se stará o byty, který jsou ve vlastnictví města, že řeší třeba nájmy a teď kon bude třeba řešit i vlastně nějaký ty nové domy, který by město mohlo možná stavět, protože město má údajně stavět dokonce čtyři jsem slyšel. Jeden by měl vzniknout tady pod výtopnou, šestnáct bytovek by tam mělo bejt snad, ale to vždycky jako se někde zmíní, řekne, ale co konkrétně, kde to konkrétně má stát, to se musíte zeptat na místě. Takže CIRI a tu studii. Já jestli ji najdu, já to mám někde v počítači, někde jsem to asi uložil no, fakt už toho tam mám, že nevím kde pak sáhnout pro to. Tak kdyžtak vám tu studii pošlu, protože tam opravdu jsou různé tabulky, analýzy a rozborů a čísla, kolik by mělo bejt a mohlo bejt v Rychnově bytů, anebo na Rychnovsku, ono se to tam stahuje vlastně jakoby na tu oblast tý průmyslový zóny. Dneska má bejt jedenáct tisíc zaměstnanců, polovina z toho je snad jako v automobilce a druhá půlka okolo, čili jako je to docela masivní no.

T: Ale tak zase kdyby se stavělo těch tři tisíce bytů, tak to Rychnov ani nemá kam jako dát, nemá takový území.

R: Jako samozřejmě by ani nebylo v tuhle chvíli to kde umístit, no, možná že ještě jak jsem říkal, tak za tím obchvatem, že by se možná ještě něco, ale byl by to těžkej problém, tři tisíce bytů tady někde umístit. Počítejme, že dva tisíce by bylo bytů a tisíc by bylo třeba rodinných domků, ale to je prostě neuvěřitelné množství a tam je vůbec otázka, na jaký limity další pak takovýhle rozvoj narazí. To začne být kapacita čistíren odpadních vod přes kapacitu škol i těch obchodů třeba jo, protože žejo dneska máme takovej jako pocit, že žádněj obchodů už nechceme, ale když by tady přibylo tři tisíce bytů, tak asi by tady mohl nějakěj přibejt. Takže všechny tyhle analyzy, tak jako to někde spojit do nějakýho konceptu rozvoje Rychnova na příštích deset, patnáct, dvacet let, to jako nevím, jestli je dneska někdo schopn dělat, jestli to má někdo jako zadání.

T: A myslíte si, že jako se pan starosta bojí si vzít nějakou půjčku na právě na bydlení třeba od státu, od kraje, aby se znova jako město nezadlužil?

R: Já si myslím, že asi ne, protože jeho hlavní heslo je, že se nechce zadlužovat, že prostě zbavuje město dluhů, což je hezké, chvályhodné samozřejmě, otázka, jestli se tomu tak děje, protože každěj rok přibývají vlastně příspěvky ze státního rozpočtu právě na toho obyvatele jo, tam taky mám někde nějakěj článek o tom, že vlastně před osmi lety to bylo

asi šest a půl tisíce na hlavu a dneska je to patnáct tisíc na hlavu jo. Takže kdyby nedělal vůbec nic, tak už bychom byli taky někde jinde, ale bohužel třeba po dobu těch osmi let v Rychnově ubejvaj obyvatelé a za těch osm let to bylo asi čtyři sta obyvatel a já jsem spočítal, že jsme přišli asi o dvacet čtyři milionů, tím, že vlastně ubejvaj ty lidi. Kdyby naopak přibývali, kdyby teda město, ne snad vysloveně podporovalo, aspoň nebránilo výstavbě, tak těch peněz mohlo bejt ještě víc. Ale já myslím, že tyhle ty otázky by byly potřeba položit jemu určitě, to nikomu jinému asi. Paní Hubálková vám k tomu neřekne nic, ona to je úřednice, po ní člověk nemůže tohle chtít, to je úředník a to samý třeba paní Cyránová na územním rozvoji. Jako někdo se ohání tím, že ona to všechno zajišťuje pro Rychnov, ano, ale ona má asi třicet obcí. Jako Rychnov je jen jedno z míst, nebo měst, který ona dělá. Ta legislativa je tak strašně složitá a komplikovaná, že ona samozřejmě nemůže nějak aktivně vytvářet politiku rozvoje Rychnova jako takovýho, to prostě není možný. Na to musí být nějaký jiný lidi. Docela bych se chtěl dozvědět, jaký argumenty jsou pro to, že teda nevznikla žádná ta stavební komise. Prostě ne a ne, žejo. Jak by si to třeba obhájili zastupitelé, proč teda není žádná komise. Posledně na zastupitelstvu jsem vystoupil, protože oni tam schvalovali nějaký střednědobý výhled rozpočtu města na rok 2020-2021 a ten návrh tohoto rozpočtu vůbec neuvažoval s příjmy ze státního rozpočtu. Tak jsem říkal, proč to tam není? Přece to jsou příjmy, který existují každoročně, ještě se i zvyšují, tak proč to tam shází? Protože kdyby to tam nescházelo, tak z těch čísel by mohlo být zřejmý, že ty prostředky by se třeba daly použít aktivně pro nějakou tu podporu rozvoje bydlení. Ne, vůbec prostě, nic. Takže jediným člověkem, když přijde investor a chce si dohodnout nějaké možnosti ve městě, kde by mohl třeba stavět, za jakých podmínek by mohl stavět, tak za jediným člověkem, za kterým může jít je za starostou. Starosta je pověřeným zastupitelem pro zpracování územního plánu. Nikdo jinej. Před žádnou komisi to nejde, přes to, aby někdo jako si k tomu řekl.

T: Chce si o tom rozhodovat sám.

R: Nejspíš jo, no.

T: Nebo nikomu jinému nevěří.

R: Asi to tím bude no.

T: Tak uvidíme, třeba až tady pan starosta nebude pak starosta, tak se třeba něco změní.

R: No já jsem v to doufal, že se to změní už minule, ale bohužel se ukázalo, že ne, že prostě ta opozice v tom zastupitelstvu, ty se na to vykašlali, ty prostě nad tím mávli rukou a otráveně odešli, že nad tím nebudou ztrácet nervy a čas. Takže ty se na to vyprdli a teď je to tam úplně prostě komfortní, žejo. Trošku jsem si říkal, že ty nový lidi by mohli přijít s nějakýma novejma myšlenkama, tak třeba se ještě něco povede, no.

T: Uvidíme. Tak já vám děkuju.